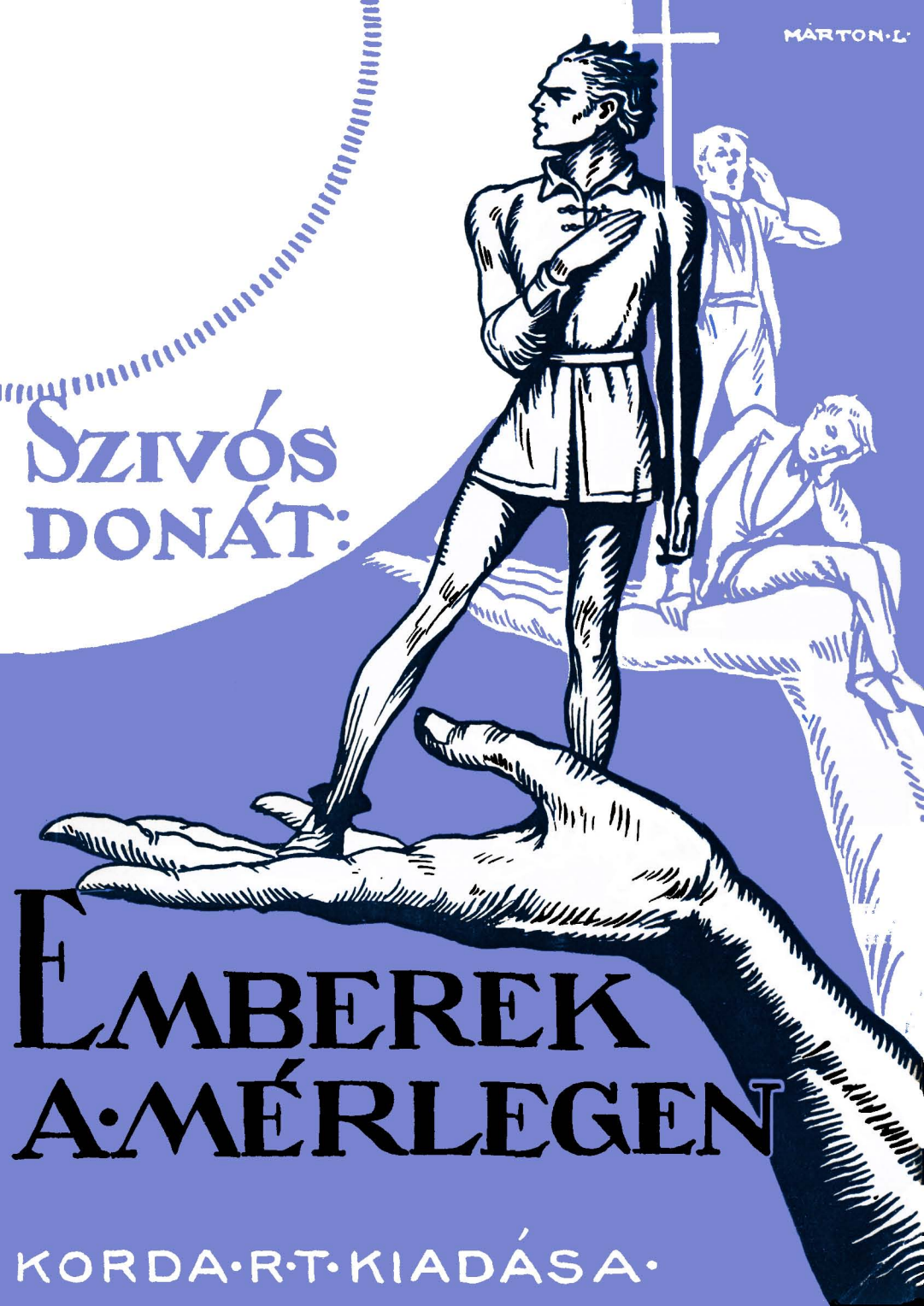

SZIVÓS
DONÁT:

EMBEREK A·MÉRLEGEN

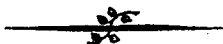
KORDA·R·T·KIADÁSA·

S Z I V Ó S D O N Á T:

EMBEREK A MÉRLEGEN

(KRISZTUSSAL VAGY ELLENE?)

BUDAPEST, 1941

K O R D A R. T. K I A D Á S A

Előszó

1940 december vége felé beszéltem a magyar rádióban. Arról volt szó e beszédben, hogy bár karácsonyt ünnepel mindenki, a Szeretet születését, az emberszívekben azonban még ma sem született meg a szeretet, mert „kínai falak” választják el az emberiséget, sőt egy nemzet fiait is egymástól. E kínai falak: a korszakváltás idején is a születési és hivatali arisztokrácia fölényes elkülönülése a dolgozó néptől; — a szociális igazságot követelő forradalmak idején a nagy életnivó-különbség az élet dúsgazdagjai és nyomorult Lázárjai között; — az ember felfedezésének a korában az embernek gépszívű robotemberré való degradálása csak azért, hogy a milliók nyomorultul tengethessék életüket, de ugyanakkor robotéletükkel gondtalan életet, özes parkot, autós boldogságot, pezsgődurrogásos nagy estélyeket biztosítsanak azoknak, akiknek egyetlen értékük az örökölt rang és vagyon, a jó csillag alatt való születés és a kiprotekciózott társadalmi állás.

És föltettem a kérdést: Krisztus akarja-e ezt? És számonkértem: Mikor látjuk meg már az emberben Krisztust és Krisztus szemével az emberben a z e m b e r t ?! . . .

E rádióbeszédre, mint ahogyan szokás: özönlöttek a levelek. Tartalmilag e válaszokat két nagy csoportra lehet osztani: Az egyik csoportnak hangvivője egy kerékgyártó segéd 4 ívoldalas levele volt: Végre ezt is lehetett hallani rádión! A szegény robotember fellélekzett egy pillanatra, mert érezte, hogy észrevették. De csak egy pillanatra. Utána ökölbe szorult a kezünk, és

gyűlöletünkben megmarni szeretnénk mindenkit, aki tisztán látja ugyan a társadalom bajait, de nincs ereje (vagy talán még erősen reakcionárius, vagy — ha úgy tetszik — elég konzervatív) ahhoz, hogy kezébe vegye Krisztus keresztjét és szétüssön e karácsonykor a kis Jézuson ellágyuló, de a rongyos szegényben Krisztust nem látó társadalomban.

. . . És gyűlölt . . . És reakcióval vádolt . . .

Azok pedig, akik drága készüléken, süppedős szőnyegű illatos szobákban, örök karácsonyi jólétben hallgatták ezt a rádióbeszédet, azok így beszéltek: Forradalom! Miért nem kapcsolják ki a rádiót! Még azok is jelszavakat kölcsönöznek a forradalomtól, akiknek az lenne a hivatásuk, hogy féket dobjanak a forradalom szörnyetegére. (De azt már nem mondták: hogy mi annál gondtalanabban élvezhessük az életet Krisztus köpenye és a forradalmakat lefogók erőlködése mögött.)

*

Miért mondtam én el ezt itt az előszóban? Azért, mert tudom, hogy ezt a könyvet is így fogják megítélni.

E könyv olvasói között is lesznek „kerékgyártó segédek“, akiknek kevés lesz az, amit ez a könyv mond bizonyos problémákról. Ezek azt szerették volna, ha a könyv jobban elsodródott volna jobbra, a jobb szélsőségek felé, hogy utána bizonyítékul lobogtathassák céljaik szolgálatában. Ezért aztán megvádolnak, hogy ha bizonyos gátlások nem akadályoztak volna, akkor teljesen az ő szemszögükből néztem volna a problémákat. Így azonban csak szerény kikezdés, a valójában azonban: reakciós konzervativizmus a könyv.

De lesznek olyanok is, akik szerint túlságosan sokat mer ez a könyv: ez már lázítás, ez már forradalom, — és elítélnék, mert nem vállalkozom olyan bajok kendőzésére, melyeknek a létezéséről a gennyedés miatt már majdnem mindenki tud, csak azok nem, akik a vakító

önzés és a megcsontosodott konzervativizmus büszke várában maguk is annyira elvakultak, hogy nem látják a problémák megoldásának égető szükségét.

De:

Akiknek kevés az, amit a könyv mond, és akiknek még gátlásokkal küzdő szemireakciós vagyok, ezt felelem:

Nem röpiratnak szántam e könyvet. Nem is arra szántam, hogy a szélsőségek agitátorképző iskolájában tankönyv legyen. Nem kenyerem a felelőtlen lázítás és a tömegösztönökre való vadászás. „Gátlásaim” valóban voltak, vagyis igazában csak egy „gátlásom” volt: Krisztus szemével kellett nézmem a problémákat, mert tudom, hogy a szenvedély, a korteshordó, a politikai tökekovácsolás, az egyéni cápagyomrú ambíció és a politikai divatok szemüvegén keresztül nem lehet e problémákat úgy vizsgálni, hogy lázítás, korteskedés és forradalomra való uszítás ne legyen a problémák taglalásából.

Azoknak pedig, akiknek bizonyos szempontból forradalminak tűnik fel ez a könyv, ezt mondom:

A fölényes problémátlanság ma már nem megoldás. A problémák megoldásért kiabálnak akkor is, ha még ma is vannak néhány ezren, akik maguk is anakronizmussá váltak a mai problémás korban, mert azt hiszik, hogy a 70—80 év előtti előjogokon felépülő, boldog, problémákat nagyúri tudomásul-nemvevéssel megoldó liberális világ veszi őket körül.

A problémák megoldási lehetőségeinek a keresése még nem forradalmiság még akkor se, ha e megoldáskeresés esetleg megzavar egynémely társadalmi előjogokon felépülő szinekurát is, — sőt még akkor se, ha e problémák boncolgatása közben némelykor — a kiabáló igazság miatt — súrolja azt a felfogást is, amit — isteni és emberi jogon is — jogosan követelnek egyes ma már nem konzervatív, de türelmetlenségükben is konstruktív irányzatok is.

Sőt: A könyv forradalmárságától félők vizsgálják meg a lelkiismeretüket és fontolják jól meg, hogy nem-e éppen ez a semmiről tudomást venni nem akaró fölényes konzervativizmus a legnagyobb lázítás és szálláscsinálás a forradalom számára. Mert a „nem időszerű”, „nem okos”, „nem szabad olajat önteni a tűzre”, „nem szabad étvágyat csinálni”, „nem szabad kielégíthetetlen vágyakat kelteni” stb. blöffök nagyszerűek arra, hogy kendőzzék a gennyesedő problémákat, de arra is, hogy forradalmi lázba hozzák a társadalom organizmusát.

•

Én Krisztus és a Hazám ügyének szerettem volna használni e munkámmal is.

I.
A MÉRLEG

α) A MÉRLEG

Az emberek értékelésénél ma sokszor hamis mérleget használnak.

Vannak, akiknek az értékét *a születési szerencséje* adja meg. Itt a mérleg: a gothai almanach. De ez a mérleg hamis és nem mutat igazi értéket, mert ehhez az értékeléshez nem kell egyéni érték, hanem csak az, hogy a családi politika, vagy a szerelem olyan két embert kapcsoljon egymáshoz, akiket koronás bölcsőben ringattak. A többi aztán nem is fontos, mert ez a szerencse pótol minden értéket, és biztosítja az irígyelt magas társadalmi helyzetet és azt, hogy az ilyen a társadalom elitjének tarthassa magát.

A lélek mérlegén keveseknek találtnak azok, akiknek egyetlen értékük: hogy arisztokraták.

A születési arisztokratákon kívül vannak *hivatali arisztokraták* is. Ezeknél az értéket az a hivatali rang, méltóság, kitüntetések adják, melyeket vagy jó protekcióval, vagy szerencsés összeköttetéssel, vagy pedig néha komoly, nehéz munkával elértek. A mérleg itt az a hivatal, amelyre — talán szegénysorból felküzdötte magát. És hányan hódolnak a hivatalnak, a hatalomnak, melyet az a hivatal képvisel, és nem törődnek az ember egyéb érdekeivel.

A lélek mérlegének serpenyőjében igen könnyű súlyt képvisel az a hivatal, mely miatt az emberek irígyelnek, vagy félnek tőlem, vagy hízelegnek, hogy a hivatali hatalmam erejét ne érezzék.

De hamis mérleg a faji gőg is.

Ma sokaknak egyetlen értékük, hogy nincsenek rituálisan körülmelve. És büszkéek erre az értékükre. Előjogokat követelnek maguknak ezért az értékükért. Sőt azt hiszik, hogy ez az egyetlen értékmérő ma.

A lélek mérlegén a vér nagyon könnyű fajsúlyú. Csak adottság, melyekből értéket lehet csíholni a közönség és az egyén számára. De mindenki tudja, hogy aki a zsidóságtól mentes vérben rejlő potenciákat nem aktualizálja időtálló értékke, az nemcsak a lélek, hanem a saját faja mérlegén is kevésnek fog találtatni.

Sőt:

A ma igen sokat hangoztatott *munka* is lehet hamis mérleg.

A jól végzett munka érték a nemzetnek, érték az egyénnek. A munkás, aki — akár szellemi, akár gyakorlati téren — produktív munkát végez, érték.

A mi korunk — reakcióként egy elmúlt korra — annyira hangsúlyozza a munka értékét, hogy e kor ideálja a munkászubonyos robotember, temploma a gyár, zenéje a gépek zakatolása és a szirénák bűgása, bálványai a gépcsodák, vágyai az újabb találmányok, produktumai azok a csodás eredmények, melyeket izom- és észmunkával produkálni tud.

A lélek mérlegén a munka igazi érték. De a lélek mérlege azt mondja, hogy az emberi munka Memnon-szobrai kiállhatják majd évezredek viharait, de a lélek mérlegére olyan értéket is kell tenni, mely nemcsak egy kor értékelését, hanem az örökkévalóság fémjelzését is magán viseli.

Mi lesz tehát az a mérleg, amelyen a ma embereit le akarjuk mérni?

Semmiesetre sem a rang, a faj, a munka.

A lélek mérlege: Krisztus mércéje: a megvalósított krisztusi kereszténység.

A modern ember ezt a mérleget nem szereti. Tudja, hogy erre a mérlegre igen sok igazi értéket kell raknia, hogy javára billenjen el a mérleg karja. Tudja nagyon jól, hogy ennél a mérlegnél nem feltétlenül számít értéknek az, amiért a tömeg bálványozta, vagy amiért a nyúl-szívűek félték tőle. Tudja jól, hogy ennél a mérlegelés-

nél hamar nyilvánvalókká lesznek a talmi értékek, melyekért tapsoltak neki. És azt is tudja, hogy ezen mérleg serpenyőjébe a születéstől a halálig igazi értékeket kell raknia, hogy az élete Krisztus mérlegén is valódi értéknek találtassék.

És mivel nem szereti ezt a lemérést, lehetőleg kerüli az őszinteség önmagát lemérő pillanatait. Sőt nem is tartja fontosnak, hogy ezen a mérlegen értéknek bizonyuljon. Ezt a mérleget csak az Isten kontrollálja. De mivel az Isten messze van, és látszólag nem is igen szól bele a nemzetek és egyének életébe, — és mivel az élet valóban nem Krisztus mérlegén méri le a magának megfelelő embereket, az emberek nem is nagyon törődnek azzal és különösen nem is félnek attól, hogy az életük felett is megjelenik a bibliai kéz és ráírja a rettenetes szavakat: Mane, Thekel, Phares.

Pedig egy nemzet számára is *csak* azok számítanak értéknek, kik a lélek mérlegén is értékeseknek találtattak.

A mi korunk még nem jutott el egészen odáig, hogy ezt a tételt feltétel nélkül elfogadja. Már nem áll a teljes negáció alapján, de még nem meri a maga meztelenségében elfogadni értékmérőnek az egyéni étellel megvalósított krisztusi kereszténységet. És mivel már nemcsak egyházi részről hangsúlyozzák előtte ezt az értékelést, hanem a talmi értékekben csalódott ember is már kezd új értékelést követelni, egyre többet kezdik hangsúlyozni a kereszténységet, mint az ember értékelésének alapját. Ma már kezdik észrevenni, hogy a nagy hadvezér, vagy a rangnélküli honvéd, — a nagy föltaláló, vagy a lélek nélkül csavart gyártó munkás, — a nagy tudós, vagy a falusi kisbíró, csak akkor lesz igazi érték az emberiség vagy egy nemzet számára, ha mindezek lelkén ott ragyog az örökkévalóság fémjele: a kidolgozott Krisztus-arc: az egyéni étellel megvalósított kereszténység.

De *csak* kezdik észrevenni. Mivel azonban mi a 0/-os

megalkuvások korát éljük, szeretnénk megalkudni a mi emberi gyöngeségünkkel és a krisztusi kereszténységgel, — és mérlegül egy olyan kereszténységet szeretnénk használni, mely a mi megalkuvásos gyengeségünk mellett is értéknek mutassa a mi sokszor talmi életünket is.

És így jönnek létre a hamis mérlegek.

b) HAMIS MÉRLEGEK

Az ember értékelésének a mérlegét meghamisítják: a kereszténységet hamis tartalommal értelmezik és annyira kicsontozzák szellemileg, hogy csak a név marad meg belőle.

A mi korunk, miután annyit hangoztatja a kereszténységet, félrecsúsztatta a kereszténység fogalmát.

Mert:

1. *Sokaknál a kereszténység ma csak okmányokkal való fajbizonyítás.*

Ma az okmánykutatás nemzeti sport. Ha ügyesebbek volnának a divatdiktátorok, akkor már kitalálták volna a legújabb és legkorszerűbb divatot: a keresztlevelekből tervezett női és férfiruhákat, melyek kérés nélkül kiabálnak: keresztény vagyok.

A keresztény szó egy idő óta *márka* lett. Boldogboldogtalan használja. Csakhogy míg a márkázott árunál féltékenyen vigyáznak, hogy a márka *értéket*, igazi értéket védjen, addig a „keresztény” szó nem mindig márkázott, Isten és az Egyház szemében igazi, örök értéket jelentő kereszténységet jelent.

A kereszteltség még nem kereszténység.

A kereszteltség még nem érték Krisztus és az Egyház számára. Mert érték-e Isten és az Egyház számára az az ember, ki rekedtre orditozza magát keresztény, sőt „őskeresztény” voltának hangoztatásával, az élete, a tettei azonban pogányabbak, mint annak a primitív vad népnek, mely Krisztusról és a kereszténységről még nem is hallott. Vagy: Érték-e Krisztus és a kereszténység számára az az ember, aki éppen mivel csak jelszónak használja a kereszténységet, az első alkalommal, mikor már nem lesz majd opportunus hangoztatni a kereszténységet, elsőnek dobja majd el azt az akkor

már korszerűtlen jelszót, — és talán újra rekedtre ordítja magát az új jelszó hangoztatásával, még akkor is, ha az új jelszó talán sírt akar ásni a kereszténységnek?

A történelem már látott megkeresztelt egyházüldözőket és megkeresztelt istentagadókat. A kereszteltségükkel fajukat bizonyítók is lehetnek fajtalanok. A keresztlevél-másolatból készített ruha alatt is igen könnyen megbújhatik olyan vad kereszténytelenség, hogy megborzad tőle minden istenhívő.

Tehát: A fajiság bizonyításában kimerülő kereszténység hamis mérleg és nem mutat igaz értéket se a nemzet, se Krisztus számára.

2. Hamis mérleg az a kereszténység is, mely nem több a dühös antiszemitizmusnál, vagyis a zsidó-kérdés radikális megoldásánál.

Ha valaki elég dühösen kiabálja: „Üsd a zsidót!” — és ha elég ügyesen forgatja a bikacsökött egy pajeszes öreg zsidó hátán, akkor esetleg már szentül meg van győződve arról, hogy ő már nem is keresztény, hanem egyenesen „őskeresztény”, — és el is várja mindenkitől, hogy jó kereszténynek tartsák. Vagy: Ha sikerült egy korrupt zsidót a gazdasági életből eltávolítani és a helyét, az állását talán egy semmivel se jobb, de kereszténységét hangosan a száján hordó, gumibotos, bűzbombát dobáló kereszténnyel betölteni, akkor meg is van győződve, hogy ő igazán keresztény, és érték Isten — és a Haza számára.

Ma divattá lett a fogalomzavar: antiszemitizmus = kereszténység.

De ezek a kereszténységet a zsidó-kérdés radikális megoldásában látók nem akarják tudomásul venni, hogy a krisztusi kereszténység több, mint a gazdasági és szociális kérdéseknek dühös antiszemitizmus útján való megoldása. Mert ki ne tudná, hogy ezek a dühös antiszemíták, ha a lélek mérlegére kerülnek, — tisztelet a kivételnek — igen sokszor könnyűeknek találtnak.

Könnyűeknek találtatnak, mégpedig éppen azért, mert az a zsidó szellem, melyet oly dühösen üldöznek a gazdasági életben, már inficiálta istenhitüket, korrumpálta erkölcsi érzéküket és odáig juttathatja őket, hogy a zsidó-kérdés radikális megoldásának követelése mögött a lelkükben több kereszténység bújik meg, mint azokéban, akik már lelkileg keresztényebbek annál, semhogy a kereszténységet csak a gazdasági és szociális kérdések antiszemita megoldásában lássák.

Az antiszemitizmus hamis mérleg. Ezért: az ezen a mérlegen lemért emberek kereszténysége csak az antiszemitizmus fémjelét hordja, de nem az örök értékek fémjelét, — és vigyázzanak ezek a dühös antiszemiták, hogy antiszemitizmusukat kereszténységnek tartva keveseknek ne találtassanak a lélek mérlegén.

Az antiszemitizmus periodikusan visszatérő tömeghangulat. Ma teljes virulenciában van. Ma az antiszemitizmus vallás. Ma egy nemzet számára is fémjelzett értéknek tartja magát minden antiszemita. De mi lesz akkor, ha majd éppen azzal igazolódik be a tétel, hogy a pusztán antiszemitizmus csak talmi érték az Isten mérlegén, hogy ugyanezek a nagy antiszemiták keresztényen is zsidó lelkűekké alakulnak, mert életük — hangoz antiszemitizmusuk ellenére is — kereszténytelen? . . .

3. *Hamis mérleg az a kereszténység is, melyet díszalkalmakra magunkra erőltetünk, mint a díszmagyart.*

Vannak emberek, akik naívvul (vagy talán inkább farizeus módon) azt gondolják, hogy: ha megjelennek azon hivatalos nemzeti és egyházi ünnepségeken, melyekre meghívóval hívják őket, . . . vagy: ha ünnepelőbe öltözve megjelennek barátjuk fényes esküvőjén és pogány (vagy: zsidó?) módra már ott az oltár előtt végiggratulálnak és csókolnak boldog-boldogtalant, . . . vagy: ha komolytalanul beszélgetve (ha ugyan nem a halott becsületét utoljára jól megrágva) kikísérik barátjukat vagy ismerősüket a temetőbe, — vagy: ha néha-

néha megengednek maguknak egy kis lelki ellágyulást annyira, hogy néhány fohással imádkoznak is, — akkor már meg vannak győződve, hogy jó keresztények, és hogy a lélek mérlegén igazi értéknek számítanak.

Pedig: Az ilyen díszalkalmakra használt díszkereszténység nem az a kereszténység, ami érték a lélek mérlegén. Mert ez csak — konvencióból és tradícióból — rángerőszakolt kereszténység — lélek nélkül. A történelem megtanított bennünket arra is, hogy voltak olyan magyarok, akiknek sujtásos és prémes díszmagyarja alatt is dobogott már olyan szív, mely nem volt érték se Krisztus, se a Haza számára.

Akinek a kereszténysége is csak ilyen „lelki díszmagyar“, melyet bizonyos alkalmakkor magára ölt, és amelyet csak a tradícióhoz való ragaszkodás és a külső botrány elkerülése miatt nem mer eldobni, az tudja meg, hogy a lélek mérlegén nagyon könnyűnek találta még akkor is, ha a világ megcsodálja a díszkereszténységét úgy, mint ahogyan megcsodálják a drága, tradíciókat őrző díszmagyart.

4. *A kereszténység nem is humanizmus.*

Nem a klasszikus kor feléledését gondoljuk ezen, hanem az elkereszténytelenedés azon folyamatát, mely a kinyilatkoztatott vallás helyébe a természetes emberi jószágot, a humánumot akarja értékmérőnek elfogadni.

„Nyugat felbomlása és katasztrófája az 500 éves elkereszténytelenedés folyamatából fakad. Ez az elkereszténytelenedési folyamat pedig a felújuló pogány humanizmusból származik. A humanizmus ugyanis azt jelenti, hogy az ember csak ember akar lenni.“ (Szendrey M.: Korszerű kat. olv. 7. l.)

A liberális és sokszor ateista szabadkőművesség kapott ezen a kereszténységrontási lehetőségen és belekiáltotta a krisztusi kereszténység megvalósításától félő Európa lelkébe: Az Isten nem dogmákkal és morális paragrafusokkal üdvözíti a világot . . . Dogmáktól és

jogi elvektől nem lesz jobb az ember . . . A jóság a fő . . . Az emberi jóság . . . A becsületes emberek teszik jobbá a világot! . . .

És ehhez a megfoghatatlan valláshoz, ehhez a kenetes jóság predikációhoz hozzákeverte a vallási indifferentizmust, és ezzel a jóságra és polgári becsületességre alapozott indifferentizmussal többet ártott Európának, mint egy tomboló keresztényüldözés.

Mert az embereknek tetszett ez a kényelmes, testhez és vágyakhoz szabott kereszténység. Ez a kereszténység nem követelt hitet, mert megelégedett egy szándékosan felismerhetetlenre szétmosott Isten-fogalommal. Morálisa csupán abban merült ki, hogy a külső becsületesség és egy kis szabadkőműves jóság a vallásosság és vallásos élet alapja.

Ez a kereszténység elég kényelmes volt ahhoz, hogy a vallásilag inficiált Európa százezreinek és millióinak új vallása legyen.

És érdekes, hogy bár hosszú évtizedek múltak el azóta, hogy a szabadkőművességről lerántották az álarcot, és kimutatták nemzet- és vallásbomlasztó működését, ez a szabadkőműves kereszténység olyan mélyen ivódott bele az emberiségbe, hogy még ma is igen sokan ezt a humánumon és becsületességen alapuló kereszténységet tartják Európa lelki életformájának.

Hiába írja Makkai (Arte et Marte 173. l.), hogy „a protestantizmus, ha ma protestál, akkor ma az ellen tiltakozik, hogy (a protestantizmus) a pusztá humánum kifejezője és szerszáma lenne”.

Hiába mondja a katolicizmus, hogy az emberi jóságellágyulás és a Caritas-mozgalom néhány fillérrel való támogatása éppúgy nem a kereszténység, mint nem a misszió a gyerekek narancshéjas, staniolpapirosos és bélyeggyűjtéses missziós-tevékenysége.

Sőt: Hiába indult meg egy politikai gondolat, amely a szabadkőművességet ki akarja szorítani Európából

destruktivitása miatt, az infekció már megtörtént és sokan — igen sokan nemcsak hogy élik ezt a humánus kereszténységet, hanem egyetlen lelki értékmérőnek tartják ezt a szabadkőmíves ízű, kényelmes kereszténységet.

És érdekes: Dúl a harc a szabadkőművesség politikai nemzetrontásának megakadályozásáért, de talán eszébe se jut ezeknek a bősz harcosoknak, hogy megindítsák a harcot az ú. n. „szabadkőmíves-kereszténység” ellen is. De ezen csak addig csodálkozunk, míg észre nem vesszük, hogy e harcosok vallásossága se terjed túl a természetes jószág és a külső becsületesség határán.

Pedig ez a „szabadkőmíves-vallásosság” hamis mérleg. Mert:

„Legyen az ember több, mint ember. Legyen természetfeletti. Vegyen részt az istenségben: az isteni létben, életben, akaratban, tudásban, birtoklásban és boldogságban.” (Szendrey M.: i. m. 7. l.)

Ez az igazi mérleg.

c) KRISZTUS MÉRCÉJE ALATT

Mi tehát az a mérleg, mely az embereknek csak az igaz értékeit mutatja?

Rövid a válasz: Krisztus mércéje.

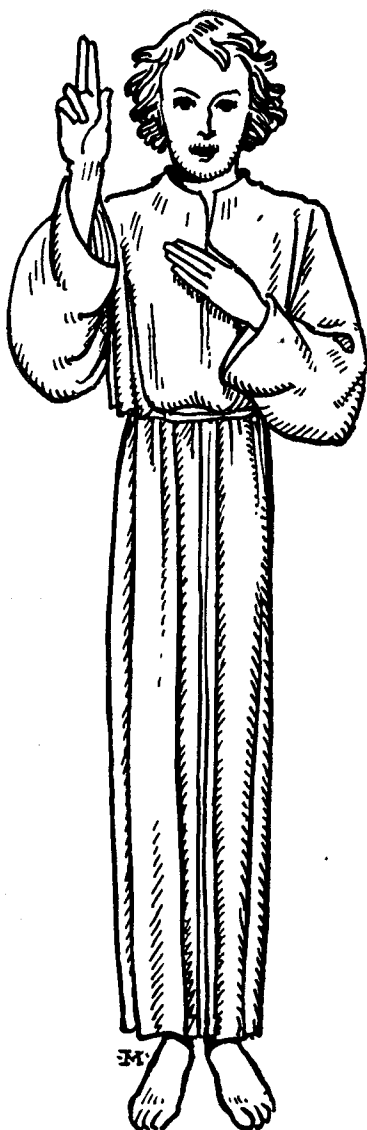
Ezen isteni mércén az a fok, amit minden embernek el kell érnie, ez: *Estote sancti* = legyetek szentek!

Mivel azonban a modern ember a „szent” fogalmától fél, — ezért modern nyelvre lefordítva ez a követelmény annyit jelent: Krisztus mértékét az üti meg, aki átéli, minden napjával életté teszi a kereszténységet.

Ez a kereszténység nem az iskolában jól, rosszul megtanult hittanlecke. Ez a kereszténység nem is a szülőtől örökölt és csak a még élő szülők miatt tiszteletben tartott tradíció. Ez a kereszténység *világnézet*, vagyis „rajta keresztül, azaz Istenen, Krisztuson, az Anyaszentegyházon keresztül nézem a világot: az örökkévalóság égboltja alatt a földi életet, a természetfölötti valóság keretében a természetet . . . Ez a világnézet teljes és egyetemes. Benne van minden. Helye van benne, mégpedig igazi, Isten-rendelte mivoltának megfelelő helye, mindennek.” (Sik S.: Dicsőség! Békesség! 158. l.)

De ez a világnézet nem „csak valami *elméleti világnézet*”. Mert ilyen elméleti világnézet „az a nyárspolgári puritánság, mely csak erkölcsi kódexxé akarja nyomorítani; ilyen az a vizenyős szentimentalizmus, mely csak a valóságos érzelmet tartja benne lényegesnek; ilyen az a megvetésre méltó képmutatás, mely csak valami politikai intézményt, az emberi összetartozásnak, közösségnek, nemzetnek összetartó eszközét becsüli és használja ki benne”. (Sik S.: i. m. 158. l.)

Az Isten mércéjén elérendő fok az a kereszténység, mely *életforma*, vagyis egész életemnek „értelme, alapja, formálója, tehát nem elmélet, hanem élet”, léttel megvalósított kereszténység.

Ennek a Krisztus mércéjén is értéket jelentő életnek a nyitánya ez:

„Hallják meg hívők és hitetlenek

Életre, halálra szóló eskümet!

Hallják meg rokkant, vén aposztaták

S a vétekben vajúdó új világ,
A forradalom: a vak Levi-
áthán.

És hallja meg a settenkedő
Sátán:

Isten nevében vallomást
teszek:

Hiszek!

Hiszek, és hitem súlyos és
kemény,

Nem tünde-tan, nem pille-
vélemény.

Nincs benne *így-úgy, bárcsak*
és talán,

Igen és nem, keményen,
magyarán.

Semmi csűrés és semmi
csavarás,

Inyeskedés és köntörfalazás:

Hiszem és vallom, szeretem
és élem,

Amit az Egyház hinni ád
elébem.

Ebben a hitben élek és halok:
Katolikus vagyok!

(Sík Sándor: Hiszek.)

Ez a Credo azonban nem annyit jelent, hogy a zsinati atyák verejtékes agymunkájának eredményét betanulom gyermekkorban, hogy tudomásul vehessem férfikorban, hanem ez a „Hiszek”

a) *a férfi térdreborulása* — nem az emberbálványok, nem a világrészek gyeplőit marokrafogó *emberek*, hanem a világmindenséget tenyerén hordó Isten előtt. Tehát: imádom az Istent, mert hiszek a világot teremtő Istenben.

Ez a Credo nem a meghunyászkodás kifejezése az ismeretlen Rettenetes előtt, hanem

b) *a férfi engedelmes hódolása* — nem a viláгурalmat reprezentáló hatalmasságok előtt, hanem a világok urait is vasvesszővel kormányzó Isten előtt. Tehát: A férfi hódolása engedelmes parancsmegtartás, hiszen nem azért engedelmeskedik az Istennek, mert fél a hatalmas Ismeretlentől, hanem mert hisz a mindenséget kormányzó Istenben.

Ez a Credo azonban

c) *a férfi életéért való felelősségének alapja is*. Mert tudja e hit világánál, hogy az élet nemcsak küzdelem a létért, nemcsak vadászterület, nemcsak jajok és duhaj kurjongatások vegyüléke, melyek ha elhalnak, utána jön a nagy üresség: a semmi, — hanem: hanem férfias életfeladat, melynek helyes megoldásáért felelős vagyok. Tehát: A férfi e Credo alapján rendezi be életét, nem azért, mert fél a földi hatalmasságok büntető kódexeitől, hanem mert hisz a jutalmazó és büntető Istenben, mert tudja, hogy a lelkiismeret szava nem beléje nevelt vallási gátlás, hanem komoly figyelmeztető a számonkérő Istenre.

*

A „Hiszek”-ből következik a megvalósított krisztusi keresztyénségnek második követelménye: *le kell vonnom a konszekvenciákat ebből a Credo-ból az élet egész vonalán.*

Ez a konszekvencia-levonás nem más, mint egy *hősies vállalkozás*.

a) Annak, aki Krisztus mércéje alatt meg akarja ütni az élet értékmértékét, *vállalnia kell Isten törvényeinek megvalósítását egész életében, élete minden napján*.

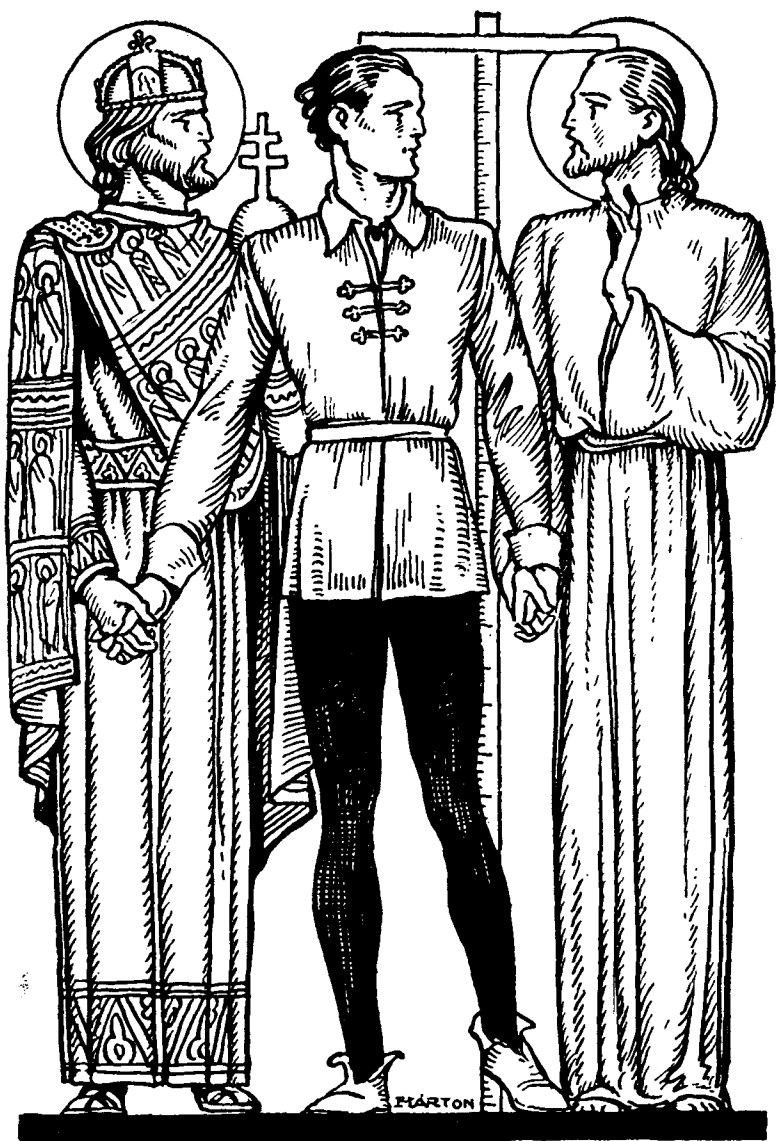
Nem érték Krisztus mérlegén az, aki csak tehetetlen gyermek — és fáradt, tehetetlen öregkorában vállalja ezt a konszekvencia-levonást. Az Isten hitványságokkal nem éri be. Az Isten a férfiélet színborát követeli magának.

Ez a konszekvencia-levonás magában foglalja, hogy

b) *Vállalom válogatás nélkül az Isten törvényeit*.

Ez pedig annyit jelent, hogy nemcsak azon törvények gyakorlati megvalósítását vállalom, melyek meg nem tartása miatt az állami büntető-kódex paragrafusai is megfosztanak polgári becsületemtől, hanem vállalom az isteni törvények összességét. Ebből viszont az következik, hogy Krisztus mérlegén nem lesz érték az, aki csak a vallás egy-két külsőségeiben is megnyilvánuló, semmi lelki nehézségbe nem kerülő, egyéni önreformot nem kívánó törvény megtartásában akarja kiélni látszat-vallássosságát. Az oka ennek pedig az, hogy az ilyen látszatkereszténységet élő emberek elmondhatnák magukról azt, amit egy kereszténnyé lenni készülő konvertita elmondott magáról: Nem lehetek keresztény, mert a kereszténység dogmatikáját elfogadnám, de a morálisára nem akarok vállalkozni. — A különbség csak az, hogy ez a pogány be merte ezt vallani, sok modern keresztény pedig e bevallás helyett egy saját maga tervezésű kereszténységet él, melyből kihagyott már minden olyan törvényt, amelyre ez a pogány tudós azt mondta, hogy nem mer a megvalósításukra vállalkozni.

Ezek után csak természetes, hogy ezek a keresztények, akik még az Isten törvényeiben is válogatnak, fölényesen nem törődnek az Egyházban tovább élő Krisztus törvényeivel. Szerintük az Egyháznak nincs törvényhozó joga, mert az Egyház nem Krisztus gondolata, hanem

néhány reverendás diktátor alkotása, akik az egyházi törvények igáját csak azért rakják a keresztények vállaira, hogy — mint egykor az írástudók és főpapok — biztosítsák hatalmi befolyásukat az emberiségre.

Pedig: A lélek mérlegén csak azok találhatnának igazi értékeknek, akik Isten és az Egyházban tovább élő Krisztus törvényeit — válogatás nélkül — hűségesen megvalósították.

Sőt még ez sem elég.

c) Hogy igazi érték legyen az életem Krisztus mércéje alatt, vállalom kell azokat a kötelességeket is, melyeket az egy nemzethez, egy néphez való tartozásom követel meg tőlem. Igaz, hogy ez bennfoglaltatik már abban is, hogy vállalom az isteni törvények összességét. Mert elképzelhetetlen, hogy valaki „tauglich” legyen Krisztus mércéje szerint és ugyanakkor „untauglich” legyen a Haza, a Társadalom mércéje alatt. De viszont: elképzelhetetlen, hogy valaki érték legyen a Haza és a Társadalom mérlegén, ha ugyanez kevésnek találhatik Krisztus mérlegén.

Ma mindenesetre megvan az emberekben a hajlandóság arra nézve, hogy csak a Haza és a faj mérlegén engedjék lemérni életük külső tevékenységét, — és az egyéni élet szentélyébe való betörésnek minősítsék azt, ha valaki az emberi életet csak akkor találja értékesnek a Haza oltárán is, ha az a Hazának és a Társadalomnak szentelt élet Krisztus mércéje alatt is értéknek találhatik.

Pedig kár ezt az újszerű, de hamis értékelést éppen napjainkban bevezetni. Mert:

A történelem arra tanít, hogy azok, akik nem engedik Krisztus mérlegén lemérni életüket, lehetnek *látványlagos értékek* a Haza és a faj számára, de igen könnyen megismétlődhetik a történelem: Ezek, a Krisztus mérlegén kevésnek talált hazafiak egyszer majd a Haza szemében sem lesznek többé igazi értékek, mert nem kell más, mint hogy sértsék meg öntudatos büszkeségüket, vagy

a Haza ne jutalmazza és elégítse ki 100%-ig jogosnak vélt nagyratörő vágyaikat, akkor — éppen mivel nem volt meg bennük a Krisztus mérlegén is igazi értéknek tartott lelkiület, — visszaveszik áldozatukat a Haza oltáráról és a nemfizetett *cseléd* gyűlöletével, vagy a vérigsértett és a ki nem elégített ambíciójú *Coriolanus* dühével készek hazájuk ellen is vonulni.

Csak az *egész ember* lehet igazi érték a Haza számára is.

Az egész ember lényegéhez azonban hozzátartozik az is, hogy a megvalósított krisztusi kereszténység mérlegén is értéknek találtassék az embernek az élete.

Az Isten és a Haza értékmérője tehát:

Élet a hit világánál.

Élet az isteni törvények igájában.

Élet az Egyház szeretetében.

Élet Istenért és a Hazáért.

Aki ezt a mértéket megüti, az „tauglich” lesz az Isten mércéje alatt. De csakis ez. Aki nem vállalja, hogy az Isten mércéje alá álljon, az már megméretett és kevésnek találtatott még akkor is, ha fascináló hazafiasságával akarja életét az igazi értékek hiányában látszatértéknek nyilváníttatni.

II.

AZ EMBEREK FELELNEK . . .

Nagy követelmény az, amit Krisztus értékmérőnek felállít. És olyan követelmény ez, mely mellett a modern ember sem mehet el hanyag nemtörődomséggel. Rá kell állnia mindenkinek erre a mérlegre.

És éppen ettől a ráállástól fél a modern ember.

Fél, mert tudja, hogy nagyon finom műszer az Isten mérlege, és tudja, hogy ez a mérleg csak az igazi értéket mutatja.

Fél, mert tudja, hogy ezen a mérlegen az Isten mér: a szíveket és veséket vizsgáló Isten, kit nem lehet sem megvesztegetni, sem propagandával és látszateredmények felmutatásával félrevezetni.

Fél, mert tudja, hogy ez a mérleg oly nagy követelményekkel lép fel az akaratilag meggyöngyölt, hitében megrokkant, követelődző vágyaitól üzőtt emberrel szemben, hogy kishitűségétől megbénulva, erkölcsi erőfeszítéseitektől irtózva megelégszik azzal, hogy csak az emberek mérlegén üsse meg látszatértékeivel a mértéket.

De ha fél is, azért állást kell foglalnia a krisztusi érték-követelménnyel szemben.

A mostan következő részekben azt vizsgáljuk, hogy a modern ember hogyan reagál arra a követelményre, mely értékessé teszi az ember életét Krisztus mérlegén is.

Bár tudjuk, hogy nem teljes és egészen kielégítő a szétválasztás, mégis úgy hisszük, hogy a reagálás szempontjából három csoportra lehet osztani az embereket:

1. Az első csoportba tartoznak azok, akik a krisztusi életérték-méréssel kapcsolatban a teljes negáció álláspontjára helyezkednek.

2. A második csoportba tartoznak azok, akik bírálják a krisztusi mérleget azért, hogy mentséget találjanak életük tudott értéktelenségére.

3. És végül az utolsó csoportba tartoznak azok, akik bár keresztényeknek vallják magukat, de mivel nem a krisztusi kereszténységet élik, könnyűeknek találtnak Krisztus mérlegén.

α) AKIK NEM IS AKARNAK ISTEN MÉRCÉJE ALÁ ÁLLNI

Ezek a negáció emberei.

Az Isten ezeknek csak *hátha* van. *Lehet*, hogy van.

Ha életükben szembekerül egymással a hithűség és megalkuvás — az erény és a bűn — evilág és más-világ — sár és arany — Krisztus és Barabbás: nem csinálnak belőle problémát, hanem, ha mernék, ma is keresztre feszítenék Krisztust. De ha ezt ma nem is merik megtenni, megteszik azonban azt, hogy önmaguk megnyugtatósára belekiáltják a világba: Nincs erény és bűn, mert ezt a fogalmat csak a tradicionális gátlás teremtette meg. Nincs hit és hitelenség, mert ezen ósdi fogalmakat megdöntötte a tudás és a fölséges emberi akarat. Nincs megalkuvás, csak okos alkalmazkodás, mert a múzeális vallási fogalmak már nem elégítik ki a modern embert. Nincs számonkérő Isten, mert nincs joga senkinek számonkérni életemért, ha úgy élek is, hogy nem engedem gyerekes tilalomfáktól kicövekeltetni férfiéletemet . . .

Ezek még nem jutottak el odáig, hogy Ady-val be mernék vallani: „Batyum: a legsúlyosabb Nincsen. Utam: a nagy Nihil, a Semmi. A sorsom: menni, menni, menni . . . s az álmom: az Isten. — Vele szeretnék találkozni, az álmommal, nagy bolond hitben, s csak ennyit szólni: Isten, Isten, — s újból imádkozni . . .” (Ady: Álmom: az Isten.)

Igaz, hogy manapság kevesen vannak, akik nyíltan bevallják a nagy negációt: Utam, a nagy Nihil, a Semmi. Ma nem opportunus a nyílt szembeállítás Krisztussal. Igaz, volt idő, amikor divat volt a hitelenséggel dicsekedni. De azóta fordult egyet ez a fölényes hitelenség-

ben szunyókáló Európa, és most, mikor a másik oldalára fordult, álmosan, de meglepődötten azt látja, hogy megváltozott körülötte a világ: Ma már nem divat a teljes negáció. Ma már konjunktúra a kereszténység (legalább is a szájon hordozva!). Ma már férfias erő és felelősségvállalásos helytállás kellene ahhoz, hogy valaki kimondottan a teljes negáció álláspontjára helyezkedjék Krisztussal szemben. Ezt a gerinces állásfoglalást azonban a tagadás mai szellemei nem merik hősie pózzal megkockáztatni.

Ezek csak akkor bírják el a nyílt állásfoglalás és a nyilvánosság napfényét, ha egy állam hatalmi tekintélye, vagy az általuk teremtetett közhangulat áll biztonsági övezetként körülöttük.

Ilyenek tehát — vagyis azok, akik a hitetlenséget és az amoralitásukat nyíltan bevallanák, kevesen vannak.

Annál többen vannak azonban azok, akik a lélek mérlegén találatnak kevésnek, mert az életük nem érték, legalább is Krisztus mérlegén nem.

Ezek úgy élnek, mintha nem is egy 2000 éves kereszténység volna a multjuk. Ezek kiszedik az élet meredekei elé állított tilalomfákat. Ezek arról szavalnak, hogy a kereszténység csődöt mondott a maga 2000 évével együtt. Tapsolnak Tolsztojnak addig, amíg azt mondja: „Ha a kereszténység igazság volna, akkor már föllépte idején elfogadta volna minden ember, és az emberek életét mássá, jobbra tette volna.” — De nincs erejük ahhoz, hogy ugyancsak Tolsztojjal továbbmondják: „Ám ezt mondani ugyanaz, mint azt állítani: ha egy mag csíráképes, annak mindjárt gyökereket, virágot, gyümölcsöt kell hoznia.” (Tolsztoj: Az Isten országa tibennetek vagyon.)

Nem mondhatják ezt, mert *értékvakságban* szenvednek.

Mivel nagyon jól tudják, hogy életük Krisztus mérlegén nem érték, egy új életstílust találtak ki maguk

számára, hogy azt megvalósítva értékeknek tűnjenek fel az emberek értékmérése szerint.

Életútjuk: a civil becsületesség. *Irányítójuk:* a polgári büntetőjogi kódex. *Jóságuk:* egy kis emberiesség. *Életcéljuk:* kielégített ambíciók, meghívó az élet bankett-jére, leszakítása minden örömvirágnak. *Értékük:* Jó barátok voltak . . . Dolgoztak . . . Nem voltak becsstelenek, — és néha meglátták az emberben az embert.

Ez az életstílus termeli ki azt a modern embertípust, amelyik — hogy önmaga előtt is értéknek bizonyuljon az élete — Isten helyére állítja a Népet, Isten szolgálata helyett szolgálja a Fajt, a kereszténység átélése helyébe a Népiség szolgálatát, az Isten oltáránál való áldozás helyett feláldozza életét a fajiság oltárán.

Nem akarjuk azt mondani, hogy a faj, a nép, a nemzet, a Haza szolgálata nem igazi érték. Krisztus is mindig annak tartotta. Csak ezek az értékek is akkor lesznek igazi értékekké, ha ezen értékgyémántokat nem zúzza porrá, nem égeti hitvány hamuvá egy Isten előtt meghajolni nem tudó, az Isten igáját nem bíró ember-élet.

De hogy ez a Haza, a faj oltárán hozott élet- és munkaáldozat Krisztus mérlegén is értéknek számítson, kell, hogy ezen munkát és áldozatokat hordozó ember-életet Krisztus fémjelezze.

Röviden:

Nem lehetnek igazi értékek a Haza, a nemzet, a faj számára azok, akik nem mernek Krisztus mércéje alá állni, mert tudják, hogy ott keveseknek találatnak, mivel kirúgták maguk alól azt a talajt, melyen értékke nevelődhetek volna Isten és a Haza számára.

Mert a fajsolgálatért, — ha ugyan önzetlen és igazán áldozatos az, — jogosan tapsol a világ. Ez a világ akkor is hűségesen tapsol az ilyen szolgálatos Életnek, ha ez a szolgálat nem is egészen őszinte és önzetlen, mert nem lát bele az emberek lelkébe, és nem tudja igaz

mértékkel lemérni ezen emberek fajszolgálatának az igazi értékét. De Krisztus — a veséket vizsgáló Isten — nem tapsolhat az olyan életnek, mely emberektől megtapsolt munkát és szolgálatot teljesített azért, hogy megnyugtassa lelkiismeretét, és hogy bebizonyítsa önmagának, hogy a vegetatív funkciók kielégítésén kívül más, emberibb célja is volt életének, — de Istenről, Krisztusról, átélt krisztusi kereszténységről hallani se akart.

De:

Akik törölték az életükből Krisztust, lehetnek „nagy emberek”, de nem jelentenek isteni értéket Krisztus mérlegén.

És mégis:

Hányan gondolják magukat *igazi* értéknek olyanok, akik elmerültek az *emberek szolgálatában* azért, hogy ezzel takarják azt az életértéktelenséget, mely abból származott, hogy nem vállalták életükkel az *Isten szolgálatát!*

b) AKIK BIRÁLJÁK A MÉRLEGET . . .

Azokban, akik nyíltan megmondják, hogy nem bírják el a Krisztus elgondolta életet, és azért nyíltan szembehelyezkednek Krisztussal, — ha elhibázták is életüket — van egy csomó *pogányos férfiasság*: nem alakoskodnak, hanem vállalják — ameddig bírják és lehet — egy Istennel szembehelyezkedő élet következményeit.

De ez a férfiasan felelősséget vállaló típus egyre kevesbedik.

A ma emberének túlfejlődtek a kritizáló hajlamai. A kereszténységet is bonckésük alá veszik, de csak azért, hogy bebizonyítsák önmaguknak, hogy a kereszténység úgy, ahogy Krisztus akarja, nem lehet igazi értékmérő a modern ember számára, mert ez a kereszténység ma megvalósíthatatlan.

Azt nem merik kimondani, hogy nem is akarják vállalni a krisztusi kereszténységnek az életben való megvalósítását. E helyett nehézségeket hoznak fel ellene, sőt elméleteket állítanak fel, hogy önmaguk és mások előtt is elfogadhatóvá tegyék azt a tényt, hogy kifogásokkal és nehézség-keresésekkel akarnak menekülni azon tény-megállapítás elől, hogy nem értékek, hanem csak fölényeskedő bírálók az Isten mérlegén.

Bíráljunk most felül néhány ilyen bírálót!

a) Az egyik elmélet ezt mondja:

Krisztus és törvényei mellett elment már az élet. („Krisztus és tanítása ma már nem aktuális.” „Krisztus ma a legnagyobb történelmi anakronizmus.”)

Ezek így beszélnek:

Milyen groteszk volna, ha Krisztus ma megjelenék egy milliós világvárosban, és úgy, mint 2000 évvel ezelőtt, hosszú fehér ruhában, vállra omló hajjal, mezítláb, főséges tartással végigvonulna a bulvardokon . . . Az

emberek, a milliós város kíváncsi aszfaltkoptatói csodálkozva nézik ezt a rendkívüli dolgot . . . Vannak, akik megsajnálják . . . és segíteni szeretnének rajta . . . De a fehérruhás mezitlábás nem törődik senkivel . . . Megy . . . Az autósok rátülkölnek és hangosan káromkodnak, hogy nem tér ki a kocsijuk elől . . . De ő nem hallja a sofförök káromkodását . . . Megy . . . Nem törődik, hogy tilosra áll az útjelző . . . Belemegy és zavart csinál . . . Összefutnak az emberek . . . A rendőr fel akarja írni, de mikor megtudja, hogy kit akar felírni, először elhajtja a bámuló kíváncsiskodókat és azután szerényen, szelíden csak azt mondja: Uram! 2000 év óta nagyot fordult a világ! 2000 évvel ezelőtt, igen, az a Te világod volt . . . Ma úgy néznek Rád, mint aki nem a mostani világba való vagy . . . Te az emberéletet irányítottad törvényeiddel . . . Mi törvényeket hoztunk a gyalogosok és az autók irányítására, és elítélünk Téged, mert nem tudod a közlekedési szabályokat, és forgalmi akadályt csinálsz azzal, hogy tovább mész az úton, pedig a piros fény tilost jelez . . . Tanuld meg a közlekedési szabályokat, mert így mindig zavarod a luxuskocsik csendes suhanását és e nagyváros dübörgő forgalmát . . .

— De én Krisztus vagyok!

— Nem hiszik el Rólad! Téged csak a 2000 év távlatában tud elképzelni a modern ember, de nem a mai világváros forgatagában . . .

— De én ma is boldoggá akarom tenni az embert!

— Hogyan?

— Úgy, mint 2000 évvel ezelőtt! . . .

— Uram, Te a ma emberének akarod azt mondani: Aki utánam akar jönni, vegye fel keresztjét és úgy kövessen engem? Ne mondd ezt nekik, mert azt vágják vissza: Már összeroppantunk az élet keresztje alatt. Mi, az élet rabszolgái olyan Messiást akarunk, aki leveszi vállunkról a keresztet . . .

— De én ma is azt mondom: Boldogok a szegények! Boldogok a keresztcipelők!

— Uram! Ne mondd ezt! A ma embere nem bírja ezt a keresztcipeléssel, szegényszagú evangéliumot . . . Uram, menj el a millió és millió munkás és szegény közé, és magad is megdöbbsz, hogy miket hallasz ott. Mert a szegénység így beszél: Lázadunk a szegénység ellen! . . . Nem kell olyan Isten, ki csak a türelmet, az önmegtagadást és az élet kereszttje alatt való csendes kimúlást tartja boldogságnak . . . Önmegtagadás?! . . . Nem kell! Mi úgyis eleget bőjtölünk, mert minket elűztek a boldog tolakodók az élet terített asztalától . . . Alázatosság?! . . . Bambaság! Az alázatosakat, a bamba meghúzódot el-sodorja az élet . . . Mi már nem alázatoskodunk! . . . Mi már lázadunk és elűzzük azokat, — még ha Krisztus is az! — akik ma is a szegénységet, a bamba meghunyászkodást tartják boldog életnek . . .

— De ha a szegények így beszélnek is, azok, akiknek boldogságot és jólétet adtam, azok majd, tudom, hogy mást mondanak . . . mondja Krisztus.

És elindul közéjük . . . A rendőr elteszi a felíró könyvét és szomorúan néz a távozó után.

És megy . . . Az autók rátülkölnek . . . Az emberek csodálkoznak . . . Már tömeg kíséri . . . De hátra se néz . . . Megy . . . Egy transzparenses nagy palota megragadja a figyelmét . . . Bemegy . . . Az előkelő színház tömve drága ékszeres, ruhacsodás, jóillatú közönséggel . . . Már várják az előadás kezdetét . . . Ő meg megy . . . A színpadra akar felmenni, de nem tud . . . Megáll a színpad előtt és szembefordul a sok rászögelt látcsővel:

— Én vagyok a te Urad és Istened! Idegen istene-
ket ne imádj! Tagadd meg magadat, mert a gazdagnak nehezebb bejutni a mennyek országába, mint a tevének átjutni a tű fokán . . .

Még be sem fejezhette: A magát jólneveltnek tartó

ékszeres és parfümös tömeg egyszerre ledobja magáról a jólneveltség és a sokat emlegetett „gyermekszoba” álarcát, és össze-vissza kiabálni kezd:

— Nem kell ez az Isten! Nem a mi korunkba való . . . Nem öltünk szőrzsákokat . . . Nem megyünk barlangokba remetének . . . Nem engedjük, hogy kicsavard kezünkéből az élet örömpoharát . . . Nem tűrjük, hogy megfagyaszd ajkunkon a boldogság mosolyát . . . Nekünk új isteneink vannak: Pénz . . . Mámor . . . Élvezet . . . Vágyunk: a nagystílusú élet . . . Vagy, ha ez nem sikerül: a nyárspolgár boldogsága . . . Te nem kellesz! . . . Te tilalomfával rakod tele az életet . . . Mi a magunk urai akarunk lenni! Irtózunk a tilalomfáktól . . .

A Te élethimnuszod a De profundis-ok és Miserere-k bűnbánatos éneke . . . Mi irtózunk a hamuhintéses bocsánatkérésektől . . . Élni! . . . — Érvényesülni! . . . Karrier! . . . Szépasszony! . . . Kevés munka, sok mulatás! . . . — ez a modern élet himnusza! . . . És te ezek ellen vétót kiáltasz, mert nem érted meg a modern ember életigenlését. De e vétóra megkapod a feleletet is mitőlünk: Mi csak olyan Istent akarunk, ki szentesíti ezt a kacagós, szépasszonyos, terített asztalos életstílust . . . Te nem értesz már bennünket . . . Hiába: sok idő a 2000 év . . . Nem való vagy a mi mai életünkbe . . . A törvényeid jók lehetnek 2000 év páriáinak . . . De nekünk bilincs, mely szabadságunkat köti gúzsba . . . Irtózunk tőle és Tőled is! Új korban élünk, új istenek kellenek nekünk! . . .

*

Ez csak fantáziajáték. És mégis: élesen exponálva azoknak a lelkiületét fotografálta, akik azt mondják, hogy nem lehet a krisztusi kereszténységet megvalósítani, mert Krisztus ma már nem aktuális . . . Krisztus és törvényei mellett elrobogott az élet.

Ezek persze azt gondolják, hogy Krisztus is lehet

divatos és divatját mult. Ezek úgy képzelik, hogy Krisztus és Krisztus törvényei a korokhoz és a korok embe-
réhez simulnak, és lehetséges olyan kor, mely erénnyé
teszi azt, amire az előző korban Krisztus azt mondta,
hogy bűn.

Ezek úgy gondolják, hogy ha Krisztus ma a földre
jönne, akkor legelső dolga az lenne, hogy a Szentírást
és a törvényeket átírná a modern ember számára úgy,
hogy kihagyná a modern ember számára tehernek feltűnő
követelményeket.

Ezek abban látnák Krisztus aktualitását, ha a modern
ember számára egy olyan testhezálló kereszténységet
szabna, amelynek mérlegén ez a sokat élvezett, komoly-
talan, máz-kereszténységű modern ember is értéknek
számítana.

Csak egyről feledkeznek ezek meg. Erről: „Ég
és föld elmúlnak, az én igéim el nem múlnak!” Arról:
Hogy Krisztus nem „volt” és „lesz”, hanem „van”. Arról:
Hogy ez a minden korban ott lévő Krisztus nincs alá-
vetve a korszellemnek és divatnak . . . Arról: Hogy Krisz-
tus törvényei nem silányulhatnak le a megalkudni akaró
ember vágyaihoz, hanem ennek a hibáját belátó generáció-
nak kell vállára vennie Krisztus törvényeit és letérdelni
Krisztus: a minden korok és minden népek Királya előtt.

Mert csak így lesz érték az élete Krisztus mérlegén,
— egyébként: mindenki szemébe mondhatja ennek a
Krisztust divatnak alárendelni akaró modern embernek:
Bírálgatásod (— hogy Krisztus ma már nem korszerű —)
csak farizeuskodás és álcázása a valóságnak: Életed, me-
lyet te modernül, azaz Krisztus nélkül élsz, nem érték
Krisztus mérlegén.

Krisztus — a bírálók ellenére is — minden korban
ott akar lenni, és minden kor emberét ugyanazokkal a
törvényekkel akarja értékké nevelni az Isten mérlege
számára.

b) Egy másik elmélet:

Krisztus és parancsai merevek.

A megalkuvásra és alkudozásra mindig kész modern ember Krisztussal is alkudozni szeretne:

— Az irgalmas és a megbocsátó Krisztust valahogyan még csak elbírnánk, de nem bírjuk a mindenkinek egyformán parancsoló és mindenkit az utolsó unciáig számonkérő Istent. Vagyis: Nem bírjuk az utolsó ítélet Istenét: mi csak a tékozló fiú atyját akarjuk!

Igy beszél, és már ezzel is érezteti a modern ember egy betegségét: megszoktuk, hogy mindent kerülő utakon, kilincseléssel, protekciózással, születési és összeköttetési előnyeink kihasználásával, megalkuvások árán érjünk el.

Az ehhez a módszerhez szokott ember nem akarja tudomásul venni, hogy Krisztusnál ez a módszer csődöt mond. Ha százszor merevnek mondják is Krisztust, Krisztus mégse ad más törvényeket *a magának különleges elbánást igénylő embernek* és mást a milliőknak. És ez nem merevség, hanem — hála Istennek — isteni igazságosság.

Tudják ezt azok is, akik merevnek mondják Krisztust. Tudják, de ezt a kérlelhetetlen és megkerülhetetlen isteni igazságot is szeretnék megkerülni, mikor azt mondják: „Jó, mi tudjuk, hogy Isten törvényei minden ember számára ugyanazok. De: Krisztus morálisának, dogmatikájának és egyházjogának sokkal elasztikusabbnak kellene lennie, mint ahogy most van. Mert lehetnek olyan körülményei az életnek, amikor az elaszticitással többet lehetne menteni, mint a merevséggel, mert a merevség ilyenkor többet árt, mint maga a törvény megszegése!”

És ha mernék, — ezek az alkudozók nyíltan a szemébe vágnák Krisztusnak: Ez a merevség már milliőkat szakított el az Egyháztól. Pedig ezek is istenhívők voltak és azok ma is. Csupán csak a törvényeik elasztikusabbak, és az egyházjoguk nem oly középkorian merev,

mint a római Egyház szent és sérthetetlennek deklarált törvényei.

Aki hallja a modern ember ezen jogosnak látszó alkudnivágását, könnyen maga is abba a tévedésbe eshetik, hogy Krisztus valóban nem való a modern világba, mert kérlelhetetlenül merev. Sőt, ha ezekhez a látszólagosan jogos panaszokhoz még hozzájárul a mai életnek néhány olyan tragédiája, melynél valóban ezt a látszólagos merevséget okolják, akkor sokakban felgyülemlik a keserűség: Krisztussal nem lehet kijönni! Krisztus merev! Krisztus törvényei kegyetlenek!

De mielőtt bárki igazat adna ennek a vádnak, mondjuk meg nyíltan, mire vonatkozik ez a vád. Lássuk, hogy Krisztus minden törvénye merev-e a modern embernek.

Ha őszinték akarunk lenni, akkor nyíltan meg kell mondanunk: a modern ember előtt Krisztus minden törvénye megmaradhatna úgy, ahogyan van, *csak a nemi-ség, a házasság, és a gyermekáldás kérdésében kíván elaszticitást és korszerű alkalmazkodást*. És ha ehhez még figyelembe veszi Krisztus a modern ember emberi jólétéért vívott harcait, akkor ez a modern ember többé már nem fogja rá Krisztusra és törvényeire, hogy azok merevek.

Tehát merev Krisztus, mert nem enged korlátlan nemi szabadságot a házasságon kívül?!

Tehát merev Krisztus, mert nem engedi meg, hogy kitaszítsák azt, aki az oltár előtt mindenét a másiknak adta?!

Tehát merev Krisztus, mert nem tűri a véres és vér nélküli magyaritást?!

Lám, mennyire leegyszerűsödik ez az ú. n. „merevség”!

Ezek a Krisztust merevséggel vádolók egészen jól kijönnének Krisztussal, ha az szabadjára engedné a sűrű, fekete, ösztönös vér vágyainak kielégítését egészen addig,

mikor már az ember koránál fogva és képtelensége miatt már úgys megartaná ezt a törvényt is.

Nem bántanak meg ezek soha Krisztust a merevség vádjával, ha megengedné, hogy a házastársat is úgy lehessen váltogatni, mint ahogy a divatját mult és megunt ruhát váltogatják.

Sőt ha Krisztus megengedné a szexuális kiélést a következmény vállalása nélkül; ha Krisztus üres álokoskodások miatt belemenne abba, hogy csak egy vagy két gyermeknek engedjék meg, hogy éljen, — akkor nem lenne merev Krisztus, akkor Krisztus korszerű lenne, akkor nemsokára az egész világ változtatás nélkül kereszténynek vallaná magát.

Ha őszintén akarunk beszélni, akkor meg kell mondanunk, hogy ezen törvények *kemény parancsok*, és bizony sokszor a modern ember kereszténységének választóvize és fokmérője. De ha kemények is ezek a parancsok, és férfias kereszténységet követelnek is, azért az még nem merevség, hanem — ha végigelemezzük a dolgokat, akkor látjuk, hogy Krisztusnak ezen a téren felpanaszolt kérlelhetetlensége nem merevség, hanem *a leg-radikálisabb és legeredményesebb faj- és nemzetvédelem*.

De hiába: Úgy vagyunk ezzel is, mint sok más komoly dologgal. Ankétezünk, vezércikkezzünk, sokat beszélünk a nemzetet újjáteremtő fajvédelemről, de ha nyíltan megmodja Krisztus az igazi és komoly faj- és nemzetvédelem útját, akkor merevnek, korszerűtlennek mondjuk ezt a Krisztust csak azért, mert nem alkudozik, és nem adja beleegyezését a törvények kikezdhetségével a büntetlen magyarírtáshoz. És ne is adja. Mert mi már „élvezzük” annak az eredményét, hogy a polgári törvények nem voltak olyan krisztusian „merevek”.

A polgári törvény korszerű akart lenni azért, mert az emberek nem akarták vállalni az örök törvények „merevségét”, de a korszerűsítéssel megengedték az erkölcsök lazulását, megingatták a család tartópilléreit

és mivel nem akartak nyíltan és magyarosan a magyar faj radikális biztosítása mellett állástfoglalni, — bár nem kimondottan, — de humanitasból túrték a magyartartás lehetőségét.

De mi még ma is szükségesnek tartjuk ezen állam- és társadalombomlasztó törvények fenntartását csak azért, mert Krisztust és törvényeit túlságosan „merevek”-nek gondoljuk. Pedig: Nem Krisztus merev, hanem ez a kijárássokhoz szokott, különleges elbánást igénylő, 50 %-ra kiegyezni akaró, megroppant-lelkű modern ember nem meri vállalni a krisztusi kereszténység 100 %-os megvalósítását.

Tudjuk a nehézségeket. Emberileg meg is értjük az Isten mérlegének komolyságát. Szeretnénk is Krisztus szeretetével segíteni azoknak, akik megpróbálták megvalósítani Krisztus kemény parancsait.

De az, aki elméletekkel akarja életét és alkudozásait ön maga előtt magyaráztatni, és mellette nyugodtan tudomást sem vesz Krisztus „merev” törvényeiről, hanem nyakló nélkül bontja és köti a házasságait, a szexuális kiélésben korlátokat nem ismer, hanem akarja a gyönyört, de nem vállalja az ételszolgálatot, — az ilyen, még ha száz őskereszténységéről szóló keresztlevele van is, ne kívánja, hogy értéknek tartsák Krisztus és a nemzet mérlegén.

.

c) A harmadik elmélet jelszava ez: „*Ügyis hiába!*” Krisztus annyit követel a modern embertől, hogy azt még a legjobb akarattal se tudja megvalósítani más, csak a hősök és a szentek. És mivel ezt tudja a modern ember, sőt érzi, nyugodtan megmondja: „Mi nem vágyódunk a szenttélevés dicsőségére . . . Ezt a karriert átengedjük az élet fakírijainak . . .”

Cinikus ez az elmélet és farizeuskodó.

Elhiszem, sőt magam is érzem, hogy nem gyerekjáték a krisztusi kereszténység életté válása. Komoly férfimunka ez. Sokat kell beleadnunk.

De: ne mondják lehetetlennek a krisztusi kereszténység megvalósítását azok, akik sohasem próbálták és nem is akarják önmaguk életében azt megvalósítani, mert ez szelíden szólva — hitvány farizeuskodás és cinikus porhintés.

Mert, ha valaki megpróbálja vállalni a krisztusi kereszténység életté tevését, de emberi gyengeségében holtvágányra fut az élete, akkor, ha lesz ereje újrakezdeni az életutat, akkor majd ő is úgy nézi a saját életét és Istent, mint Ady: „Az élet be sok újat hozott, s Isten nem változott. — Falusi nádas iskolában már ilyennek láttam: Ki rossz helyett jó, új szívet adhat mindenkinek. — Hajunknak egy ősz hulló szála: följegyzett bú Nála. S ha bűnös lény Tőle elköszön, Ő vár, míg visszajön. — Nem rója meg sok vétkeinket, mert Ő szeret minket. S poklok felé visz bár utunk, Ő int s visszafutunk. — Bennünk él s beh' jó hinni Benne, ez ősz szerelembe.” (Ady: Az Uraknak Ura.)

Ez önvallomás a vergődésről, bűnözésről és örökös visszatérésről.

Éppen ezek a „visszafutások” teszik lehetővé azt, hogy lehetséges lesz a krisztusi kereszténység megélése. És az is lehetséges, hogy egy ilyen „visszafutás” után ott maradunk Nála, és Ő ezért az ottmaradásért „rossz helyett jó, új szívet ad” a Nála maradónak. És ez az „új szív” érték lesz Krisztus mérlegén, még akkor is, ha ezrek és milliók elméleteket gyártanak azért, hogy cinizmusukat, értéktelenné silányított, „egyéni kereszténységüket” kimagyarázzák és életüket még így is értéknek tarthassák az emberiség számára.

De:

Krisztus mérlegén a kritizáló elméletgyártók is könnyűnek találtnak. És ezek a könnyűnek talált „keresztények” teherképek egy nép számára is.

c) AKIK ÉRTÉKNEK TARTJÁK MAGUKAT . . .

Ezek már nem is bírálják semmit.

Ezek egyszerűen, aggságoskodás nélkül értéknek tartják életüket Krisztus mérlegén.

Csak:

Mindíg találnak valamit a kereszténységben, a lélek ezen értékmérőjében, aminek az alapján szembeszállhatnak Krisztussal.

Ezért hol magát Krisztust és a kereszténységet akarnák megreformálni, hol a saját egyéni ízlésüket szeretnék beleolvasztani a krisztusi kereszténységbe, hol pedig a kereszténységnek — szerintük — veleszületett hibáit akarnák kioperálni, hogy így egyénítve a kereszténységet, — mint ők mondják — közelebb hozzassák Krisztust az emberiséghez.

De:

Ha csak ezt az egyénített kereszténységen alapuló életet teszik a lélek mérlegének serpenyőjébe, akkor ez az élet nem lesz érték Krisztus mérlegén.

Ha pedig ennek ellenére ragaszkodnak a tőlük elképzelt és a saját ízlésük szerint megreformált kereszténységhez, akkor öntudatosan (vagy öntudatlanul?) szembehelyezkednek Krisztussal és maguk erőszakolják ki, hogy Krisztus mondjon elmarasztaló ítéletet ezen, a tőlük értéknek tartott élet értéktelenségéről.

Ezt az életértéktelenséget a többi csoportoknál egyszerre és világosan láthatja mindenki. Ebbe az új csoportba olyan emberek tartoznak, akik oly művészien dolgozzák ki Krisztussal szemben való állásfoglalásukat, és a modern élet oly művészi szemfényvesztéseivel dolgoznak, hogy ezeket az életstílusokat egyenként kell Krisztus mérlegére tenni.

Erre szolgáljon ez az utolsó, nagyobb rész.

1. A FAJI GŐG MEGSZÁLLOTTJAI

Széchenyi keserűen megmondta, hogy Kossuth tett szert a tömegnek, mert Kossuth sohase ostromozta e tömeg hibáit, hanem hízelegve e tömeg hibáinak csábtáncot járt a Haza (a magyarság) oltára körül.

Széchenyi is szerette népét, de erős szeretettel. Mivel azonban nyíltan megmondta e nép hibáit is, e nép, mint az önérzetében sértett kamaszgyerek, elfordult tőle. Mert az emberek mindig is elfordulnak azoktól, akik nem vállalkoznak arra, hogy a hibáikat hízelgéssel kendőzzék.

Széchenyi-sors. Nemzet-pedagógusok sorsa.

•

A fajelmélet ma teljes virulenciában van. Tudósok és kontárok — orvosok és kuruzslók — egyének és tömegek tapogatják körül ezt a nehéz és bonyodalmas problémát. Politikusok, kormányok, szociálpolitikusok, fajukat szerető fajbiológusok dolgoznak, hogy egy nép gyökerét megtisztítsák, és tápláló, éltető faji talajba ültessék el.

És ez jogos is. Jogos önvédelem.

De egy érdekes tünet mutatkozik már ma is:

Azok, akik komolyan és vásári handabandázás nélkül, lelkiismeretesen foglalkoznak a fajiság kérdésével, azok a sok munka után is egyre szerényebbek lesznek. Szerényebbek, mert tudják, hogy a faji gőg alapja csak az *apa és anya ajándéka*, mely nem szerzett érdem, hanem csak *alap*, melyre komoly lelki munkával értékes faji egyedet lehet építeni.

Az olasz Acerbo Jakab legújabb tanulmányában (I fondamenti della dottrina fascista della razza) óva inti a fajbiológusokat, hogy túlzásaikkal ne süllyesszék a fajelméletet az állattan egyik fejezetévé.

Sőt vannak már olyanok is, akik nyíltan megmondják, hogy a magukat zsidóktól szeparálni akaró faji gőg megszállottjai nem vesznek észre egy nagy groteszkséget. Ez a groteszkség abban mutatkozik meg, hogy ugyanakkor, mikor a fajiságért harcolnak azért, hogy magukat a zsidóktól szeparálják, ugyanakkor tipikusan zsidó lelkületet valószínűleg meg eljárásukban, mert *a faji gőg tipikusan zsidó vonás*. Igaz ugyan, hogy majdnem az összes primitív népeknél megtalálható a vérségi alapon álló faji öntudat, de kevésnél annyira hangsúlyozottan, mint éppen a zsidó népnél. Ha ezek az emberek egyszer tiszta fejjel elolvasnák az Ótestamentumot, meglepődnének, hogy az a tőlük annyira megvetett zsidó nép majdnem teljesen velük egyforma módon küzd minden faji keveredés ellen már akkor, mikor még elképzelhető volt — igaz, hogy nagy fantáziával — a teljes faji szeparálódás, mert akkor még nem keveredtek úgy a fajok, mint a mostani fajimádás idején.

De:

Ne gondolja senki, hogy aki a fajiság terén józan-ságra mer inteni a hangos jelszavak korában, az már elvetette a fajiság gondolatát. Ma dühöng a gyanúsítás. Ha valaki kritikát mer gyakorolni a faji gőg hangoskodóinak eljárásai felett, akkor mindjárt meggyanúsítják, hogy azért foglal állást a faji gondolat ellen, mivel ő sem tudja visszavezetni fajiságát Árpád fejedelem egyik kengyeltartójának fajiságára, — és ezért a faji keveredés híve.

Pedig:

Nem foglalunk ellenségesen állást a faji gondolattal szemben. Különösen nem azokban a dolgokban, melyek a magyar faj erősödését, tisztulását, magyarabbá válását jelentik és valósággal is szolgálják. Annyira nem, hogy az az irányzat, melyet e könyv írója is képvisel, magyar szempontból már akkor is a magyar fajiság alapján képzelte el a magyarság szebb jövőjét, mikor talán a mos-

tani faji hangoskodók ősei a zsidó emancipáció és egyenlőség kimondásával *asszimilálni* akarták a fajilag vérbő zsidóságot azért, hogy e bevándoroltak vérével frissítsék fel a kiöregedett és akcióképtelen magyar vért. Mi akkor is csodálkoztunk a magyarság ezen öngyilkosság számba menő liberalizmusán, mely *belopta a magyarságba, hogy a zsidóság nem faj, hanem vallás* és erre alapította a házassággal való asszimilációt megengedő, zsidósan korrupt maximáját, mely szerint a szexuális élményeknél nem fontos sem a faj, sem pedig a vallás. Hogy aztán ennek mi lett a következménye, arról éppen azok tehetnének tanúságot, akik kényszerítve a mai körülményektől, büszkén kutatni kezdik fajiságuk vonalát, és egyszer csak megdöbbenve kell megállniok, mert megtudják, hogy ők nem voltak olyan intranzigens faji állásponton a zsidósággal szemben, mint ahogyan ők szeretnének lenni.

Mi a magyarság vonalán a fajiság alapján állunk. Nem azért, mintha az egyik fajt értékesebbnek tartanánk a másiknál, vagy mert az egyik fajnak egyeduralmat akarnánk biztosítani a többi összes fajok felett, hanem azért, mert a magyar faj megőrzése, erősítése, nemesítése minden magyarnak hazafias kötelessége.

De nem vagyunk fajimádók annyira, hogy ezt a faji öntudatot átvigyük vallási térre is, és alsóbbrendűnek mondjunk minden olyan vallásos megnyilvánulást, mely nem a loáldozó sámánoktól veszi kezdetét.

Mert a ma emberének elhibázott, erőszakos túlzása az, hogy mindenből világnézeti kérdést csinál. Ha a fajiság megmarad azon a vonalon, melyen egy nemzet vagy faj (a magyarság) tudatos önvédelmét szolgálhatja, kell, hogy minden magyar — valláskülönbség nélkül — segítse diadalra jutni ezt a gondolatot. És ha a fajiság szolgálata megmarad a jogos faji önvédelem korlátai között, akkor maga mellett találja az egyházakat is, — és a történelmi egyházak minden tagját egyenkint is.

De:

Elhibázottnak tartjuk azt, hogy a periodikusan visszatérő, antiszemitizmuson alapuló faji gőg a zsidó faj iránt érzett megvetését átviszi vallási térre is — és kialakítja azt a modern embertípust, mely vallási téren sem tud szabadulni a zsidóság gyűlöletétől, sőt mivel a kereszténységet a judaizmus szellemi jogutódjának tartja, szégyenleni kezdi Jézust és szégyenli a vallását is.

Ez a modern típus így akarja megnyugtatni magát: Zsidó Jézus! Sajnálom, hogy Jézus annak a korrupt fajnak a tagja. Ha nem abból a romlott és alsóbbrendű fajból származott volna, könnyebb lenne térdre borulni Előtte és a világ Megváltójának elismerni. De így?! Nem tudok elvonatkoztatni. Nem tudok szabadulni attól a gyötrő kérdéstől, hogy miért kellett Jézusnak, az én Istenemnek ebből a tölem is megvetett, sőt gyűlölt fajból származnia? Fajiságom és fajom mentésének a gondolata meggyűlöltette velem a zsidó fajt és annak mindenegyes tagját, és — most a világtörténelem legnagyobb zsidója előtt kell térdre borulnom mint Istenem előtt . . .

Bárcsak fenntartás nélkül tudnék hinni e tépelődésben! De nem tudok komolyan hinni benne. Mert azok, akik komolyan tépelődnek ezen a kérdésen, hamar eljuthatnak odáig, hogy:

a) Évezredek ismerték Jézus *testileg* vett fajiságát és nem botránkoztak meg ezen. Nem botránkoztak meg, mert tudták, hogy az a faj, melyből Jézus *testileg* származik, nem volt — mint faj — mindig olyan megvetett, mint ma. Ehhez a fajhoz tartozó népek nem voltak alsóbbrendű népek, mint a többiek, hisz ezen faj népeinek már évezredekkel ezelőtt magasabbrendű kultúrája volt, mint sok más ugyanakkor élő népnek.

b) De nem botránkoztak meg a kereszténység 2000 évének hívő emberei azért sem, mert tudták, hogy az Isten örök terve szerint Jézus *nem egy fajnak* az Istene, hanem — bár egy fajból született — Isten terve szerint

minden fajnak Megváltója és Istene lett, tehát minden faj fölé emelkedett.

c) De a komoly gondolkodó eljuthat odáig is, hogy a mai emberek a zsidó fajt e faj mentalitása és e faj bűnei miatt gyűlölik, — és nem másért. De ha eddig eljutok, akkor meg kell tennem a következő lépést is: Káromkodás lenne a mai zsidóság mentalitását és bűneit visszavetíteni Krisztusra, hiszen Jézus annyira távol áll a zsidó faj mentalitásától és mindattól, amiért ma a zsidó fajt megvetik, hogy éppen ezen mentalitásbeli *más-ságért* a zsidó faj keresztre feszítette Jézust.

d) Sőt akinek még ez sem elég, annak, ha a hit és a dogmatika fényével nézi Jézust, akkor be kell vallania: Jézus mint Isten minden faj fölött van, és így — *egy fajhoz sem tartozik.*

Ezt a következtetést mindenki levonhatná és megtalálhatná az egyensúlyt vallása és fajisága között.

De:

A fajimádók nem gondolkoznak ennyire mélyen. Jelszavak után futnak. Az antiszemitizmusukból származó izzó gyűlöletük elködösíti agyukat, és mivel nem mernek szembehelyezkedni határozottan a mindent elsőprő kor-eszmével, *látszólag* nagy dilemma elé kerülnek:

a) vagy faji gögjükből kellene engedni

b) vagy árjásítani kellene Jézust

c) vagy pedig eldobják a kereszténységet, mint a zsidóság örökségét, és megteremtik maguknak a zsidóságtól mentes *új faji vallást.*

De:

a) a faji gögből nem engedhetnek, mert erre van alapozva, mint *egyetlen értékükre*, az életük. Ma sok embernek állást, karriert, gondtalan életet, megbecsülést biztosít az, hogy a véletlen fajtiszta árjasággal ajándékozta meg. És ezt tudatosítják is. Az nem számít nekik, hogy az árja vér ajándékát leszámítva esetleg üres szellemi, jellemi és lélektarisznyával járják végig az életet.

Ezt nem öntudatosítják. Ellenben elvárják azt, hogy más se követeljen tőlük ilyen lehetetlenségeket, hanem elégedjék meg fajtisztaságukkal és *csak ezt* értékelje. *Meg vannak ezek győződve, hogy ez a fajtisztaság ma pótol mindent*, és egyetlen biztos alap a gondtalan életre.

Mivel pedig a mai eszmeáramlatok kedveznek ennek a lelkületnek, nekifeszíti élete vitorláit ennek az áramlatnak és viteti magát a gondtalan életbe. És csodálatos-e, hogy az ilyen ember nem mond le erről a faji gőgről, mikor ma konjunktúrája van a fajiságnak és megbecsülést, gondtalan életet és mindent jelent annak, aki okmányokkal tudja bizonyítani az emberi pedigréjét? (Maeterlinck.)

De egy nehézség mégis adódik az ilyen fajilag tiszta ember számára is, t. i.: Nem tudja, mit csináljon a „zsidó” Jézussal — és — mint ő mondja — a zsidó vallás örökségével: a kereszténységgel.

Komoly probléma ez. Ezt még a faji góg megszállottjainak is tisztázniok kell.

Az ma nem konjunktúra, hogy tagadják az egész kereszténységet. Még vissza-vissza rémlik a családi tradícióból Jézus fenséges alakja. Ezt a fenséges, jóságos szívű, keresztben meghaló Istent nem lehet kidobni az emberi életből úgy, mint amilyen könnyen ki lehet dobni egy jól dotált állásból egy feltolakodott zsidót. Ezzel a Jézussal még számolni kell, de úgy, hogy Jézus is megmaradjon és a faji öntudatommal se kerüljek összeütközésbe. Ezért aztán megpróbálták

b) *árjásítani Jézust.*

H. Stewart Chamberlain, P. Lagard, sőt a németek világnézeti irányítója: A. Rosenberg is megpróbálják árjásítani Jézust. A II. századi Celsusra és a IV. századi Efreem egyházi íróra hivatkozva azt állítják, hogy Jézus árja, mert anyai részről a szírektől, apai részről a rómaiaktól származik.

Bár a Szentírás jó ismerői, a szakképzett és orto-

dox biblikusok talán autentikusabban bizonyíthatnák, hogy Jézus nem tiszta zsidó (— nyomok vannak erre Jézus genealógiájában! —), mi nyíltan megmondjuk, hogy korai volt az árvásítók öröme. A II. századbeli Celsus istenkáromlása eltűnt a közmegvetésben. Celsus azzal akarta megcsúfolni Jézust, hogy nem is egészen zsidó, mert Panthera római katonának törvénytelen gyermeke. Ez az istenkáromlás elnémult, mert Jézus még élő rokonai tanúbizonyságot tettek ezen állítás hitványsága ellen.

De nem volt sokkal több szerencsájuk azoknak az árvásítóknak sem, akik a IV. századi Efrem egyházi íróra hivatkoznak, hogy állításukat bizonyítsák. Ezek a dühös árvásítók összekeverik (— tudatosan — vagy tudatlanságból? —) a IV. századi Efremet és egy VII. századbeli szír író, aki az *antikrisztusról* mondja, hogy anyai részről a szírektől, apai részről pedig a rómaiaktól fog származni.

Tehát hogy ezek Jézust árvává tehessék, az árja antikrisztus adatait vonatkoztatják merész fordulattal Jézusra.

c) Mikor pedig látják, hogy nem sikerül Jézus árvásítása, következik a harmadik fokozat: egy új, zsidóságtól mentes *faji vallás* követelése. Ezért hogy biztonságban érezhessék magukat azok előtt, akik féltékenyen figyelik a tőlük pozíciókhoz juttatottakat, hogy világnézetileg is levonják-e árvaságuk következményeit, — először csak alsóbbrendűnek mondják a kereszténységet zsidó eredete miatt, majd szégyenlik magukat azok előtt, kik, hogy fajiságukat kidomborítsák és életükkel is megvallhassák, már leszámoltak a kereszténységgel is, — majd pedig keresve kutatnak egy olyan faji vallás után, mely nem szakad el ugyan egészen az Istentől, de kirekeszt magából minden zsidó elemet, ami miatt kellemetlen helyzetekbe kerülhetnének.

Aki tisztán lát a dolgokban, az nem csodálkozik

ezen a lázas új valláskeresésen. Azok, akiknek életében a legnagyobb érték a fajiság ajándéka és életükkel már régen Krisztussal szemben foglaltak állást, — természetes, hogy az ilyenek lelkesedve kutatnak az új faji vallás után, hiszen ez az új faji vallás hízelegve legyezgeti faji öntudatukat és tudják, hogy ehhez a faji valláshoz tartozni ma politikailag is jól értékesíthető előny is. Azzal persze nem nagyon törődnek, hogy ez a faji vallás éppen azért, mert nélküli az isteni eredetet, — magyar síkon — visszasüllyedhet a fehérlovat áldozó táltosok pogányságáig és a köldökig érő szájú szósámának pogánykodó meséléséig.

Nem törődnek ezzel, hiszen ezek ezt az új, fajilag pogánykodó vallást se veszik komolyan. Csak arra jó ez nekik, hogy politikailag ezzel is igazolhassák magukat. Vagy, ha mégis komolyan vágyódnak ez után az új, faji vallás után, annak az okát abban kell keresni, hogy ezek a keresztyénségtől már lelkileg elszakadt emberek *lázasan keresnek egy olyan valláspótlékot, mely nem lép fel életjobbító követelményekkel azokkal szemben, akik követőikül szegődnek.* Mert amíg az ember ember lesz, mindig igyekszik egy olyan vallástól megszabadulni, mely a másvilági számonkérés nyomatékával már itt a földi életben követeli az egyéni, a sok lemondásba, önfegyelmezésbe, önlegyőzésbe kerülő életreformokat. De ugyanúgy mindig vágyódní fog — a kecske és a káposzta meséje alapján — egy olyan vallásra, melyről azt hiszi, hogy vallás, de tudja róla, hogy nem lép fel komoly követelményekkel vele szemben és nem zavarja az ő egyénileg megtervezett — de nem biztos, hogy Istentől is jóváhagyott — életét.

És most szabadjon nyíltan megmondani:

A faji vallás *azért* kell, hogy megszabadulva a másvilági felelősség tudatától, narkotizálni lehessen a lelket és gátlások nélkül dobni lehessen Krisztust és a keresz-

ténységet. — És: A faji vallás *azoknak* kell, akik tudják, hogy Krisztus mérlegén könnyűeknek találtatnának.

Mert ha nem ez volna az igazi ok, akkor ezek az emberek úgy gondolkoznának Jézusról és a kereszténységről, mint a két keresztény évezred hívő embere.

Ez a két évezred ismerte Jézust. Tudta eredetét. És nem botránkozott. És nem akart új, faji vallást. Vagy, ha itt-ott mégis próbálkozott vele, hamarosan tudomásul kellett vennie, hogy a faji gondolat nem elég teherbíró tartóoszlop egy életjobbítás igényeivel fellépő vallás számára.

Ezért Jézusban csak azt látta, aki meghalt érte, a boldogságáért a keresztfán, mégpedig csak azért halt meg, mert szerette. Nem kérdezte senkinek a fáját, hanem meghalt a világért, meghalt minden fajért, mert úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adá érte.

Ez a két keresztény évezred azt is tudta, hogy Jézusnak semmi köze lelkileg, mentalitásbelileg ahhoz a zsidósághoz, mely keresztre feszítette, — de annál több köze van mindenegyres emberhez, mert nem kérdezte senkitől a fáját, hanem mivel azt látta, hogy bűnös és hogy az ön-megváltás lehetetlen, — felment a keresztrónjára és meghalt mindenkiért, mert mindenkit csak szeretett.

De ugyanez a két keresztény évezred tudta azt is, hogy az egész kereszténységnek — tartalmában — semmi köze ahhoz a zsidó mentalitáshoz, amely miatt ma gyűlölik az antiszemiták a zsidókat. A kereszténység nem mai zsidók szellemi gyűrmánya. A kereszténység Isten szívéből pattant ki és élet, út és igazság.

Ha azok, akik a mai antiszemita hullám miatt feladják a kereszténységet és egy új, faji vallás után vágyakoznak, be mernék vallani, hogy nekik nem is annyira a „zsidóságtól inficiált” kereszténységgel és nem is a „zsidó” Jézussal van bajuk, — hanem azért akarják a fajelmélet alapján elhagyni a kereszténységet, mert nem bírják el

a számonkérő és törvénydiktáló Jézust, és ezért egy új, maguktervezte, testhezálló, gátlásmentes vallást akarnak, — akkor gyorsan tisztán látnának az emberek és észrevennék, hogy *csak a Krisztus tekintetét el nem bíró életű emberek csúsztatják át vallási térre a faji kérdés önmagában és egy nemzet életére fontos gondolatát.*

Mert:

A faji kérdés fontos. A magyarságra is életbevágóan fontos. A magyarság faji nemesítése — biológiai és lelki síkon is — egy nemzet legszebb feladata.

De:

Féltjük a magyarságot azoktól, akik a faji kérdést vallási térre is átviszik, mert a magyarság ellenségeinek tartjuk őket. Azoknak pedig, akik szabados és már rég elhibázott életükre a fajiság talajából táplálkozó pogányságtól akarnak placetumot szerezni, nyíltan megmondjuk:

Ezer éven át a kereszténység tette értékesebbé és életképesebbé a magyar fajt. — *Azok pedig, akik szakítottak a krisztusi kereszténységgel, tehertételei voltak a magyar fajnak a múltban, és azok lesznek a jövőben is.*

2. A MAMMONISTÁK

1. A nagy mammonisták.

Kik ezek?

Hazájuk: a Világ. Otthon vannak minden metropolisban. És ott, ahol éppen vannak a Pénz-bálvány rabszolgái. Az auri sacra fames halálos betegei. A Tőke hatalmas félistenei. A modern élet alkimistái, kik munkásveritékből a nő nagyestélyi ruhájához csillogó gyémántokat, szikrázó diadémokat varázsolnak. Ezek azok az emberek, kik kegyetlenül, irgalom nélkül meg-rabolják a munkás izmát, a gép mellett dolgozó gyerek fiatalságát. Ezek azok a nemzetközi plutokraták, ezek azok a világra ráterpeszkedő kegyetlen, gőgös, fölényes főnökök, kiknek párnázott ajtajú és falú szobájának „Vezérigazgató” táblájától jobban félnek a modern irodakulik, mint az Istentől, és többen hajtanak térdet a nagy „vezér”, a „disznófejű Nagyúr” (Ady) neve hallatára, mint a Jézus neve meghallásakor.

Ezt tudja a modern mammonista, és ezért irtózatoss fölényének tudatában gőgös és szívtelen. Tudja, hogy nemcsak „Rómában vásárolható meg minden pénzért”. Tapasztalta, hogy mindenki hűséges kiszolgálójává válik rögtön, mihelyt bankókötegeit megsuhogtatja, vagy sápasztó aranyait megcsörgeti a hideg márványon. Ezért ha rabszolgái fogcsikorgatva lázongani merészelnének, vagy: ha egy nagy üzletet becsületes úton nem zsákmányolhat ki, vagy: ha csak becsületes eszközökkel konkurrálhatja le az ügyesebb ellenfelet, akkor csak telefonjához nyúl és néhány bizalmaskodó „kék-lekálás-san” után csöndesen suhanó autójában terpeszkedik, és viszi magával az „új üzlet” vételárát. Ha pedig attól kell

félnie, hogy a kizsákmányolt tömeg megrohanja süppedő szőnyegű márványpalotáit és letiporja halastavas, hattyús, őszes parkjának virágágyait, — akkor forradalmat kiált, — külföldre menekül — és pénzével külföldről kormányokat buktat és kormányokat kreál.

Ezek azok a fajilag zsidó, de a csengő aranyért átkeresztelkedett nagy mammonisták, akik a mammonista kapitalizmus vezéreként világszövetségbe tömörülnek, népeket nyomorítanak meg, fegyvereket gyártanak, háborút szítanak, hogy katonák véréből, hadiárvány és hadiözvegyek könnyeiből aranyat csináljanak maguknak.

2. *A mammonrabszolgák.*

De nagyon tévednek azok, akik azt gondolják, hogy a Pénz-bálvány körül csak zsidók és csak ilyen nagyhatalmú vezér-mammonisták rabszolgáskodnak. A Mammont nemcsak a vezérigazgatók, tröszt- és kartellvezérek páncéllal párnázott szobáiban tisztelik Istenként.

A Mammon rabszolgái közé tartozik igen sok fajilag nem zsidó, de zsidó-szellemű megkeresztelt is. Csak ezek nem olyan nagystíluék. Ezek a Mammon-kulik. És ezek igen-igen sokan vannak.

Sajnálatraméltók ezek a szegény rabszolgák.

A legtöbbje nem is öntudatos Mammon-imádó, hanem csak az élet, a mindennapi kenyér és az emberibb, a boldogabb élet után való sóvárgás űzi őket oda azok közé, akik a Mammon diadalkocsiját húzzák.

És tragikumuk ezeknek legtöbbször az, hogy boldogságvágyból rabszolgákká lesznek, az élet azonban nem mindig elégíti ki e mohó boldogságvágyat, vagy, ha megvalósítja is a boldogságvágyak kis hányadát, egy élet áldozatos, sokszor rabszolgai munkáját, erős izmokat, vidámságot, egészséget kíván ellenszolgáltatásul.

Mert:

A gyárak és gépek milliós munkarabszolgái nem l'art pour l'art mammonisták. Csak emberibb és egy kissé

kényelmesebb, napsugarasabb élet után vágyódnak a gyárak zakatoló, testet és lelket ölő robotmunkája után. És ezért a vágyért beállnak az élet igájába, — és oh hányszor feledkeznek meg közben arról, hogy a léleknek is vannak vágyai és igényei.

A földet túró ekés ember is csak azért hajol verítékezve az ekeszarvára, azért teríti le ringó derékka — halálosra fáradva — a ringó búzatáblákat, hogy nagyobb darab kenyeret adhasson a gyermekeinek, hogy a verejtékes munkából ruhát, kicsi házat és még egy kis darab földet varázsoljon, — és e nagy, verejtékes boldogsághajszolásban hányszor feledkezik meg Arról, aki a mindennapi kenyeret adja, aki a mezők liliomait is ruházza, akinek nem volt hová lehajtsa a fejét.

Vagy:

A városi kishivatalnok és a kistisztviselő is csak azért tölti papírszagú és lelket is porosító hivatalban az élet szürke hétköznapijait, hogy néha-néha boldog ünnepnapot varázsolhasson önmagának és családjának. Ezért dolgozik, ezért öregszik görnyedthátúvá az íróasztal mellett, és nem veszi észre, hogy a léleknek is ünnepnapokra van szüksége . . .

És mindezeknek külön szerencsétlenségük, hogy a szebb életre való jogos törekvésükben öntudatlanul is rabszolgái lettek a Mammonnak.

Mert:

A Pénz-isten megcsörgeti aranyait, megsuhogtatja bankókötegeit, ígér gondtalanságot, örömet, élvezetet, családi házat, kényelmet, szép ruhákat, külföldi utazásokat — mindent — és a modern ember, a vezérmammonista és a kis mammonkuli letérdel a Pénz-bálvány előtt és életét áldozva hűséges szolgájának szegődik . . .

3. *Krisztus és a mammonisták.*

És Krisztus?!

A kis és nagy mammonisták nyiltan nem tagadják meg Krisztust.

A kis mammonisták össze akarják egyeztetni életükben Krisztust és a Mammont.

Tudják ugyan ők is, hogy egyszerre nem lehet két úrnak szolgálni, de annyira sárból vannak gyúrva és annyira a sárért élnek, hogy ha választás elé kerül a lelkükben: Krisztus vagy a Mammon?! — akkor elméletileg Krisztus mellett maradnak, de az életükkel a Mammonnak szolgálnak. Legfeljebb arra törekszenek (és ez meg is van a lelkük mélyén), hogy egy egész életen át való, sokszor kényszerített Mammon-szolgálat után adja meg az Isten, hogy az élet végén boldogság-vágyuk — maradék nélkül — teljesülhessen.

De kérdés, hogy ez a mindig csak a jóból részesülni akaró élet érték lesz-e Krisztus és a kereszténység számára?

A nagy mammonisták farizeuskodása bizonyára nem az.

Ezek ugyan az idők követelményeinek megfelelően ki léptek a Krisztust keresztrefeszítők vallásából és csatlakoztak Krisztushoz. De nem azért, hogy egyéni életükben levonják a krisztusivá-levés konszekvenciáit. Csatlakoztak Krisztushoz azért, mert okiratokkal keresztényeknek nyilvánítva szabadabban foghatják az embermilliókat a Mammon diadalkocsija elé. Sőt: Tüntetnek azzal, hogy anyagiakkal segítségére sietnek a kereszténységnek. Templomokat építenek, kegyurak lesznek, keresztény megmozdulásokat tüntetően támogatnak és pénzelnék, a keresztény karitászt szabadkőműves módon humánus, jószívű angyalai lesznek, de . . .

Igen, ez a „de” . . .!

De megkövetelik, hogy ezért a tüntető támogatásért lélekben is keresztényeknek tartsák őket. Az életük azonban kereszténytelenebb, mint talán azé, aki gyűlöletből egy fillért sem ad keresztény célok támogatására.

De ezek a vezérmammonisták még a jótékony-ságukkal is jó üzletet akarnak csinálni. Megkövetelik

A nemzetközi plutokrata

ugyanis, hogy Krisztus a maga érintetlen tógájával, a kereszténység magasztos tanításával takarja be piszkos gazságaikat. — Ha igazságtalanul összeharácsolt vagyounukhoz akarnak hozzányúlni, akkor a krisztusi *magánvagyon*-tan elveinek kiaknázásával akarják szentté és sérthetetlenné varázsolni magánvagyonukat. Ha az állam, megsokalva üzelveiket, fel akarja bontani igazságtalan szerződéseiket, akkor a krisztusi tanra hivatkoznak és „a szerződés szent” jelszó alatt szentnek és sérthetetlennek követelik a kizsarolást biztosító szerződéseiket. — Ha kartelljeikkel, gyáraikkal annyi aranyat csináltak milliók munkájából, hogy már vérlázító a szociális igazságtalanság, és az élet kulijai igazságot követelnek, akkor a krisztusinak megtett liberális *szabadgazdálkodásba* kapaszkodnak, de hallani se akarnak a krisztusi igazságon alapuló ember-testvériségről. Az Egyház védőpalástjában bíznak, pedig tudhatnák, hogy az Egyház így gondolkodik a kapitalistákról: „Teljes oktalanság volna részünkről a kapitalista rendszerért lelkesülni. Hisz nincs senkinek oly elvi álláspontja, mely jobban kötelezné a harcra a kapitalizmus ellen, mint a kereszténységnek.” (Prohászka: Soliloquia, I. 360.)

4. A mammonisták sorsa.

De akár nagyok, akár kicsinyek legyenek ezek a mammonisták, Tolsztoj muzsikjának tragikus sorsa vár rájuk.

Egy Tolsztoj-legenda szerint egy muzsikot bűvöletbe ejt a mammon-vágy. Ez a muzsik azt hallotta, hogy a baskirownál egy sapka aranyért dominiumokat lehet szerezni. Eladja tehát mindenét, és egy sapka arannyal elindul a baskirownak.

A hírnek igaza volt. A baskír fejedelem így fogadja:

— Látod ott azt a dombot?! Reggel, mikor a nap első sugarait bocsátja a földre, tedd le az aranyadat és indulj el. Amennyi földet be tudsz járni, mind a tiéd lesz. A föld is, az aranyad is. De egyet kikötök: Mire

a nap leáldozik, a dombtetőn légy, mert ha nem, akkor se föld, se arany . . .

A muzsik vidáman elindul. Még nem siet. A baskírok hűségesen cövekelnek.

A nap már emelkedik. Nem veszi észre. Nem érdekli, hisz most a ringó kalászos földek kötik le a figyelmét. A baskírok pedig cövekelnek.

A nap már túl van a delelőn. Ijedten veszi észre. De nem fordulhat vissza, mert meglátott egy kövér, feketeföldű birtokot: Annak még az enyémnek kell lennie! — kiáltja és fut, hogy még bejárhassa azt a földet is. A baskírok pedig cövekelnek . . .

A nap már lenyugvóban. A dombról a baskírok lándzsáikkal mutogatnak a napra . . . A muzsik rémülten néz a napra . . . Nekiiramodik . . . Rohan . . . „A föld! Az aranyam!” — kiáltja és rohan, mert fél, hogy nem ér oda kellő időben . . . Zakatol a szíve . . . Dagadnak az erei . . . Rohan . . . Már hallja a baskírok biztatását . . . Kétségbeesve kiáltja: „A föld! . . . Megyek! . . . Az arany!” . . . És rohan . . . És megérkezik . . . Még nem késő . . . De . . . Mikor dülledt szemekkel ránéz az aranyra, meginog . . . megtántorodik . . . Egy pillanat még: „A föld . . . az arany!” — hörgi és megtántorodva rázuhan az aranyra — és orrán, száján ömlik a vér . . . Halott.

Ez a mammonisták tragédiája.

Az Isten ezeknek is egy napot jelölt ki. De ez a nap egy emberélet. Parancsa csak ez volt: Hajtsd hatalmad alá a földet, de ne feledkezzél meg a napról: az Istenről és a lelkedről.

És elindul a modern mammonista. Ha sikerül neki, akkor a Mammon látszólag kielégíti, és nincs szüksége Krisztusra. Boldog, megelégedett. Örül, élvez. Krisztusra — a napra — nem gondol, mert nem akarja, hogy zavarja örömet és életét. Versenyt fut az élet aranyos örömeiért, és Krisztust csak az élet végére hagyja . . . Sőt titok-

ban arra is gondol, hogy neki minden sikerül és kell, hogy az élet vége is sikerüljön.

És nem nézi a napot. Nem törődik Krisztussal. Az életével Krisztust eladta a Mammonért.

Az élet estéjén aztán megdöbbenve veszi észre: Mi lesz a földemmel, amit én szereztem? (Az örökösök szétdarabolják . . .) Mi lesz a trezórokban elrejtett briliánsokkal? (A fiam kurtizánokra aggatja . . .) Mi lesz a márványpalotáimmal? (Dobra verik . . .) Mi lesz a vagyonommal, amit összekuporgattam? (Az apját szégyenlő fiú és leány elpazarolják . . .)

És Krisztus?

Krisztus azt kívánja: Ha van még időd, tégy jóvá mindent, mert az örökkévalóság portását nem lehet kincsekkel, pénzzel megvesztegetni.

Egy életen át a Mammonnak szolgáltál. Most az is cserben hagy. Ház után vágyakoztál? Most ad neked egy deszkás vagy ólmos, szűk „öröklakást”. — Földbirtokért epedtél? Most kielégíti vágyadat: ad egy két méter hosszú, egy méter széles birtokot, de csak 30 évre, és akkor kilakoltat . . . Élvezetek után vágytál? Most földdel tömi be a szádat, hogy elnémítson örökre.

És így megcsalva, kifosztva, üres kézzel kell az Isten elé menni.

Érdemes volt Krisztust eladni a Mammonért? Érdemes volt a földi araszlét tiszavirágos aranyboldogságáért egy örökké tartó boldogtalanságot vásárolni? Érdemes volt a földies boldogsághajszolás kedvéért egy emberéleten át Krisztus helyett a Mammonnak szolgálni?

Borzasztó kérdés ez az „Érdemes volt?”

Pedig erre a borzasztó kérdésre felelnie kell minden kis és nagy mammonistának. Ha előbb nem, legalább akkor, mikor már tisztán kezdi látni az Írás szavainak igazságát: Vanitatum vanitas — et omnia vanitas. Hítványság. Semmi minden. Vanitas a vagyon, a kincs, a pénz, — legalább is az örökkévalóság megvilágításában.

A tragikus csak az a dologban, hogy ezt tudja a mammonista is. Az ő lelkében is szembekerül egymással a Mammon és Krisztus, mint Pilátus udvarán Krisztus és Barabbás. És az arany megszállottja, a vagyon kapzsija, a gondtalan élet Tantalus-a választ: El Krisztussal! Krisztus utamban áll! Nem akarok Krisztus koldusa, az élet örömasztalának Lázárja lenni!

Szegény, nyomorult gazdag!

Miért dobod el Krisztust?!

Krisztus nem kiált vétót a vagyonszerzésre. (A tiedre se!) Krisztus életideálja nem az az élet, mikor az embernek csak rongy, kunyhó és kenyérhég jut. Krisztus nem koldusokkal és jólét-Tantalusokkal akarja benépesíteni a földet. Krisztus nem kárhoztat el senkit csak azért, mert palotái, halkan suhanó autói, csinosan szép családi háza és gondtalan élete van. Ezzel még vádolni is ostobaság.

Krisztus csak a második helyet nem bírja a Mammon mellett. Krisztus csak annak komolyan vételét kívánja minden kereszténytől: Én vagyok a te urad és Istened és nem a — Mammon.

Ezt nem akarja megérteni a modern ember. És mivel Krisztus ebben a kérdésben nem alkuszik, a pénz bővülő ereje pedig igen nagy, sok modern ember dobja Krisztust, és elindul az életbe azzal a titkos reménnyel, hogy, ha majd csillapította magában az aranyéhséget, az élet estéjén majd letérdel Krisztus elé, de addig nem enged, hogy Krisztus zavarja az ő mammonszolgálatos életét.

És él — látszólag keresztényül, mert megkeresztelték, de pogányul Krisztus ellen foglal állást. És korszűrűltennek tartja Krisztust, mert azt gondolja, hogy Krisztus a maga pauperizmusával útjában áll az emberiség szebb, jobb, gondtalanabb, emberibb életstílusának.

„A Pénz a mi Korunk Istene, — és — a kisebb és nagyobb Rothschildok az ő prófétái.” (Perlaky: Élet-témák 188.)

3. „A BECSÜLETESEK”

Veszélyes fajta. Sok van belőlük. Életükkel ezek is Krisztussal szemben foglalnak állást.

*

A régi jó békevilágban történt: Egy apa, mikor hadnaggyá avatták a fiát, így szólt a fiatal katonához: „Fiam! A becsület a legfőbb! Csak a tisztí kardbojtodra ne hozz szégyent! A többi nem érdekel.”

Látszólag egészen korrekt életbeindítás. Ártalmatlannak is látszik, hiszen a becsület a legnagyobb kincse az embernek. De aki tudja, hogy e néhány szó mögött egy kor világnézete húzódik meg, az azt is tudja, hogy ez a „csak becsületre” alapított életstílus korcs maradvány a jozefinista lelki jégkorszakból.

1. *A lelki jégkorszak utolsó eszkimói.*

Mik e jozefinista életstílus összetevői?

Röviden: racionalizált hit — természetes emberi jószág — és teljes vallási indifferentizmus.

Ezekben az emberekben megfagyott a hit. Az Istennek még megengedik, hogy létezzék, de tovább már nem törődnek Vele. Nem engedik meg Neki, hogy beleszóljon az életükbe, — és ezért egy egészen sajátságos életstílus alakul ki bennük:

Keresztények. Az Isten szükséges kellék az életükben. A vallás szerintük is szükséges, de csak arra, hogy a lelküket megnyugtassák a hitetlenség vádja ellen. De hogy aztán ez a vallás milyen legyen, ebben már nagyon liberálisak.

Dogmatikájuk nincs. Vagy ha van, akkor ilyen tétel található benne: Minden vallás egyforma. Egyik vallás sem követelhet magának kizárólagosságot. Minden vallás az Istenhez vezet, és ezért csak hatalmi gőg, ha valamelyik vallás kizárólagosan azt követeli magának,

hogy csak őt tartsák az igaz vallásnak. (És csodálatos, hogy ezt a vallási liberalizmust csak a katolicizmus ellen alkalmazzák a jozefinista lelki jégkorszak utolsó katolikus eszkimói. A protestánsok nem túlságosan indifferensek még vallásilag sem a katolicizmus javára.)

Morálisuk — éppen e vallási indifferenzizmus miatt — nagyon egyszerű: Valami kis természetes jószág kell, sőt néha-néha még egy kis humanista ellágyulás is. (Szabadkőművesek.) Ez a szív mélyén meghúzódó emberi jószág azonban egészen kitölti életüket. Ezen kívül már csak egy a fontos: a *becsület*, az emberek előtt való civil feddhetetlenség. Nem lop, nem rabol, nem gyilkol, — nem azért, mert az Isten törvényei tiltják, hanem mert félti a civil becsületét. — Nem erkölcstelenkedik nyíltan, mert ez ártana jó hírének. — Az adott szó embere, mert a becsület azt kívánja. — Külsőleg fegyelmezett (néha még a szavaiban is), de sokszor csak azért, mert az embereknek róla alkotott képe ezt így parancsolja.

De:

A templomokban már nem válogatós. Szerinte minden templomban lehet Istent imádni, — és ezért a családi béke kedvéért és a hűséges hitvesi szeretet kimutatása miatt a vegyesvallású hitvesek felváltva járnak a másik házastárs templomába és istentiszteletére.

A házassági törvényt merevnek tartja. Tehát — mivel ez ma már nem érinti a civil becsület fogalmát, — igazságtalannak tartja a törvényt, és nyugodtan köt vegyesházasságot. Azzal persze nem törődik, hogy e vegyesházasság boldogságát csak úgy tudja biztosítani, ha a vallási surlódások elkerülése miatt mindketten közömbösek lesznek vallásilag. Sőt — mivel manapság már távolról sem tartozik a botránykrónikába a válás, és így a „becsületet” sem érinti, minden skrupulus nélkül bontja fel a házasságát.

Gyermekei nevelésében is csak egy a fő: a becsü-

let. Inkább halva akarja látni a gyermekét, mint becsútelennek, — természetesen csak civil értelemben. Megbocsát neki mindent, csak szégyent ne hozzon a család, a „becsületben megöszült” szülők fejére. Amúgy gondosan vigyáz, hogy a gyermekek ne legyenek túlzók a vallásban sem, mert semmitől sem irtózik annyira, — a becsület elvesztésén kívül — mint attól, hogy a gyermekei vallási téren túlzottan komolyak legyenek.

A vallásért való lelkesedést nem ismeri. Legfeljebb a katolicizmust vádolja vallási türelmetlenséggel. Az ő házában vallásról, Egyházzal beszélni nem lehet. Ha a családi élete külsőségeit figyeli valaki, akkor művész legyen a figyelésben, ha meg akarja állapítani, hogy milyen vallásúak a család tagjai. Mert szerinte a vallás „külsőségei” nem tartoznak a nyilvánosság elé. Az ő családjának tagjai — a vallásosság külső megnyilvánulásai után ítélve — lehetnek akár napimádók is, mert ennek a nyomait éppúgy nem lehet megtalálni náluk, mint a kereszténységét.

Vallási élete kimerül egy-két kötelező formalitás-ban (esküvő, temetés, néha egy-két reprezentatív istentisztelet). De ezt is csak azért teszi, mert a társadalom megköveteli tőle, és a jó hírnévére esnék talán egy kis rosszaló árnyék. Amúgy életének egyetlen törvénye van: Ne tégy olyant, amit a büntetőtörvénykönyv paragrafusai tiltanak vagy amit a társadalmi becsületkódex elítél. Mert fontos az, hogy az emberek becsületesnek tarthassanak, de viszont nem nagyon fontos az, hogy az isteni törvénykönyv paragrafusai szerint korrekt-e az életed vagy nem. Az oka pedig ennek ez: Ha a becsületkódex paragrafusai szerint elvesztetted a becsületedet az emberek előtt, akkor már nincs helyed az életben, és a megoldás: egy dörrenés vagy egy méregfiola, — viszont az isteni törvénykönyv paragrafusainak mindennapos megszegése után is vígan lehetsz becsületes, mert a becsületet tisztí kardbojttára nem hoztál szégyent.

2. *Külső „becsület” — és ami meghúzódik mögötte.*

De: hogy sok ember külső becsületessége mögött mennyi belső *becstelenség* húzódik meg, azt csak az tudja, aki már belelátott a becsületesek lelkemélyébe.

Mert:

Az igaz, hogy nem lop ezüstkanalat, mert ez polgárilag becsstelenné teheti, — de minden aggályoskodás nélkül meglopja talán még a legjobb barátjának családi boldogságát is, mert a csábítás, az elszeretés még nem becsstelenség a becsületkódex szerint, ha . . .

Az igaz, hogy nem gyilkol, mert az örökre becsstelenné tenné a társadalom szemében, de szemrebbenés nélkül öl meg becsületeket és küld másvilágra útbanlevő életeket, mert erről nem vesz tudomást a becsületkódex, ha . . .

Az igaz, hogy nyíltan nem erkölcstelenkedik, nem akar botrányhős lenni, mert tudja, hogy ez lejáráthatja a becsületét és a kényesebb ízlésűek visszahúzódnak tőle, de a becsületkódex nem avatkozik be sok olyan „intím” ügybe, ami elé az Isten tilalomfát állított, ha . . .

Az igaz, hogy nem bírja az adósságot, — és ha a becsületkódex úgy kívánja, eltűnik a hitelezők útjából, de a becsületkódex nem kívánja meg tőle, hogy az Istennél felhalmozódott adósságainak a konszekvenciáit levonja.

De azt gondolja: Azért teremtette az Isten a szívet belülről, hogy senki se lássa. (Gárdonyi.) Ezért a lélekhez senkinek semmi köze. Igaz: A társadalom nem is néz olyan mélyre, és nincs gátlása abban sem, hogy a becsületrend nagykeresztjét akassza azok mellére, akik a becsületkódex követelményeinek mindenben megfeleltek.

Ezt teszi a társadalom.

És az Isten?!

Éppen az a tragikumuk ezeknek a „becsületes” jozefinistáknak, hogy az Isten nem a „kardbojt becsületét” kéri számon, hanem a belső világot, a *lélek becsületességét* teszi mérlegre.

És hányan fognak könnyűnek taláztatni az Isten mérlegén?!

De ki magyarázza ezt meg ezeknek a becsületlovagoknak? Mert ezek szentül meg vannak győződve, hogy az a helyes út, melyet ők járnak. De senki sem tudja velük elhíttetni, hogy ők egy lelki jégkorszak utolsó eszkimói, — és hogy már olvad a jég — már új világ van kialakulóban, ahol már nem a „becsület” megtartása az egyetlen életcél.

Ez a lelkiség megfelelt a felvilágosult, vallásilag közömbös, lelki ambícióktól meg nem mozgatott jozefinista korban, de ma, a világnézetek harcában ez nemcsak anakronizmus, hanem lelkileg színt vallani nem merő oportunizmus, vagy — a legjobb esetben — kényelmes, felelősséget nem ismerő közömbösség.

De jól jegyezzük meg: „A hívő és hitvalló ember tiszteletreméltó, a közönyös és hitetlen ember semmi téren nem megbízható.” (Makkai S.: *Arte et Marte*. 172. l.)

Az életben csak a *becsületet* istenítő indifferens „eszkimók” sem Krisztus számára, sem a magyarság számára nem értékek.

A jozefinizmusnak e becsületet hajszólo „véndiófái” belülről korhadtak. Már kiélték magukat. Kell, hogy a gyökérből új hajtás fakadjon, mely tudja majd, hogy a „lelki kardbojt becsülete” a legfontosabb, mert az Isten nem a látszatok után ítél.

De a jövő magyarsága sem.

4. „NEM BIROM A PAPOKAT!”

Ezen jelszóval is sokan fordulnak manapság szembe Krisztussal.

1. Újfajta kereszténység.

Akik nyitott szemmel figyelik a korszakváltást, azok észreveszik, hogy ma egy újfajta kereszténység van kialakulóban. Sőt: már úgy vagyunk vele, mint a tarló-túzzal: harapódzik tovább, és csak a nagy fekete foltok mutatják, hogy pusztító erők működnek egyre nagyobb területen.

Ez az újfajta kereszténység — talán a korszellem hatása alatt — nem mer nyíltan szembefordulni Istennel, sőt nyíltan vallja, hogy ő keresztény, és hogy az isteni vallás alapján áll. De azt már nekünk kell megmondanunk, hogy az Istent csak azért tűri még meg jelszavai-ban és szólamaiban, mert egyrészt *nem mer nyíltan istentagadó lenni* (mert ehhez is legalább férfias kiállás és konszekvencialevonás kellene!), — másrészt mivel tudja, hogy az ő élete számára az Isten és a kereszténység emlegetése csak üres szó, amit ő sem vesz komolyan, de nem is kívánja, hogy mások is komolyan vegyék.

Tehát kialakul egy *szájonhordott, okmányokkal igazolható, létalapot biztosító kereszténység*, mely nem dobja még Krisztust. Egy-két tradicionális külsőséget még meg is tart, sőt, ha néha vallásilag ellágyul, akkor megköveteli, hogy jó kereszténynek tartsák, mert — mint ő mondja — annyira, nem bántja a vallást, hogy ő maga is nyíltan vallásosnak mondja magát.

Ez az újfajta kereszténység akárhol, akármilyen formában üti is fel a fejét, egy közös anyajegyet hord magán. Ez a szellemi anyajegy szóba öntve így hangzik:

. . . Én keresztény vagyok, de nem bírom Rómának az egész világra ráfekvő hatalmaskodását . . . Vagy:

. . . Én keresztény vagyok, de nincs szükségem papokra, mert én magam intézem el az Istennel a magam dolgát . . . Vagy:

. . . Én keresztény vagyok, de nem bírom a papokat!

Szóval ez az új kereszténység „külön kasztnak érzi a papságot” és ezen új kereszténység hívei, még a jobb-akaratóiak is, „lelki életükön kívül álló tényezőnek tekintik a papot” (Nagy Miklós). Ennek az idegenkedésnek, vagy jobban mondva: ennek a pappal szemben mutatkozó ellenséges érzületnek az lett a következménye, hogy a hívek és a pap között tragikus szakadék tátong, és a papokról az emberek csak „messziről, látatlanban ítélik meg” — és úgy beszélnek róluk, „mint valami török dervisekről vagy tibeti boncokról”. (Bangha B.) Valamikor a pap a hívek atyja, pásztora volt. Résztvevő híveinek örömeiben, bánatában. Tanította híveit, és azok hittek neki. A falu, a város életéből nem lehetett kitörlni a pap irányító, segítő munkáját . . . És ma?

Ennek az új kereszténységnek sikerült sokakat elhidegíteni papjuktól, és olyan mélyre és szélesre ásta a szakadékot a pap és a hívek között, hogy azok idegenként állnak a szakadék szélén. És nem gondol senki sem arra, hogy ezt a szakadékot ásó újfajta kereszténység nemcsak a papot szakította el a néptől, hanem Krisztust is.

2. Mi ennek a jelenségnek az oka?

Nem állhatunk meg a pusztán ténymegállapításnál. Mik lehetnek azok az okok, melyek segítségével sikerült megásni ezt a tragikus szakadékot a hívek és a pap között?

a) Első ok: *A keresztény világrend nagy hasadása.*

A XVI. század előtt is voltak mozgólódások. De még nem annyira a papi rend ellen. De mikor a kereszténység kettéhasad, Luther tagadja az egyházi rend szentségét, Kálvin pedig valóságos „Krisztus-sértésnek tekint

tette a papi rendet". És mikor a nagy keveredés már századok mulva megtörténik, és egy és ugyanazon család tagjai érzik, hogy mit jelent egyesek számára a kat. pap Krisztus-reprezentálása — és mit jelent mások számára a protestáns pásztor ön-reprezentálása; . . . mikor zavarja a hívek túlságosan is emberies életét a kat. pap számonkérést hirdető pusztá léte — és mikor egyáltalán nem szól bele az egyéni életbe a protestáns pásztor mindent Isten irgalmára bízó baráti szava; . . . mikor a kat. pap Krisztus követségében nagy követelményekkel lép fel az egyénnel szemben — és ugyanakkor a protestáns pásztornak nincsenek lélekbe és életbevágó követelményei, mert mindent az egyénnek kijáró isteni inspirációra bízhat, — akkor a hívekben — e nagy hasadás következtében — feltámad a gondolat: Nekem tehertétel az életemben a pap . . . Ki állította fölém, hogy engem hatalommal vezessen? . . . Ha millió és millió keresztény meg tud lenni kormányzást, tanítást és nevelést magának követelő és isteni küldetéssel büszkélkedő papság nélkül, akkor miért ne tudna az egész világ meglenni az emberiség e nagy tehertétele: a papság nélkül? . . .

És a Krisztust realiter reprezentáló papságtól való szabadulási vágy egyre jobban mélyíti a szakadékot az emberek és a papok között . . .

b) Ez a nagy függetlenülési vágy teremtette meg aztán a második okot: ennek a papoktól való szabadulási vágy jogosságának elméleti és „tudományos” alátámasztását.

Ezt a „tudományos” alátámasztást szolgálja az angol *Fisher* könyve (Európa története), de a már könyvtárakat kitevő propaganda irodalom is. Ezek szerint az Egyház, a hierarchia, a papság nem Krisztus gondolata, hanem legfőljebb évszázadokon át tartó történelmi evolúció eredménye. És hogy ezt a felfogást valószínűvé tegyék, színes fantáziaképekben leírják az ősegyház történetét. Szerintük az ősegyházban nem voltak a mai

értelemben vett pápák és hatalommal bíró papok. A hívek maguk voltak az Egyház, de Krisztus-rendelte vezetők nélkül. Senki sem vindikált magának papi hatalmat és isteni küldetésből származó jogokat egészen addig, míg ezekben az ösgyülekezetekben nem akadt egy szuggesztív erejű, diktátori hajlamokkal rendelkező pap, aki magához ragadta a vezetést, és hogy engedelmességet biztosíthasson magának, Krisztus rendelkezéseiből vezette le kiváltságos, rendelkező, tanító, fegyelmező hatalmát. És az emberek hittek ennek a szuggesztív erejű diktátornak, mert féltek tőle, — és adva volt — e „tudományos” fantáziatan alapján — a papság jogtalan hatalombitorlásának a kezdete.

Azok pedig, akik életének teherterhelés a másvilági számonkérést hirdető papság léte, kaptak e „tudományos” megalapozáson, és hogy önmagukat megnyugtassák, mások között is hirdették a tant: Nincs szükségünk világuralomra törekvő pápákra . . . Nem akarunk a papság zsarnoksága alatt élni . . . Nem kellene papok! Majd mi is elintézzük Istennel a dolgainkat magunk, papok nélkül, úgy, mint az ösegyház hívei is elintézték.

És e „tudományos” kutatás mélyítette és egyre mélyíti a szakadékot a papok és a hívek között.

c) De szakadékmélyítő ok az is, hogy világszerte kikezdték a papság becsületét és tekintélyét. Szándékosan. Egyenesen azzal a célzattal, hogy elidegenítsék a híveket papjaitól. Mert tudják, ha sikerült azt a papot, akinek a föld savának kell Krisztus gondolata szerint lennie, a föld sarába rántani, akkor már nem kell sokat biztatni az embereket, hogy össze is tapossák a föld porába került papi becsületet.

És működött a propaganda, és mélyítette a szakadékot.

d) A legelszomorítóbb ok azonban az, hogy a propagandának némelykor nem is nagyon kellett erőlködni, mert sokszor maguk a papok mélyítették és mélyítik a

papság és a hívek közötti szakadékot. Mert elég, ha egy pap anyagias és fukar; — elég, ha egy pap kerül a botránykrónika középpontjába a nőügyeivel; — elég, ha egy pap reverendájára sár fröccsen a politika sokszor sáros útjain; — elég, ha egy pap kerül össze-ütközésbe híveivel tapintatlansága miatt, — az emberek — az *ex uno disce omnes* elv alapján — *általánosítanak*, és nem azt mondják, hogy ez vagy az nem méltó papja Krisztusnak, hanem ezt: Nem bírom a papokat! — és talán a valóban bűnös és rossz pap miatt dobja Krisztust is.

3. *Igazuk van-e ezeknek a paptól irtózóknak?*

Sokan a mai keresztények közül esküsznek a felsorolt okok perdöntő voltára, és minden erővel azért propagandáznak, hogy ezt a hatalmi túltengésben szenvedő, Krisztushoz is méltatlan papságot úgy kell kiűzni az emberek közül, mint ahogy Krisztus kiűzte a kufárokat a templomból.

De:

Bár most nem az a célom, hogy apológiát írjak a papság mellett, mégis meg kell mondanom:

a) Irhatnak könyvtárakat az angol Fisher-ek és mások az Egyház és a papság krisztusi eredete ellen, a Szentírás és a történelem bizonyítani fogja, még akkor is, mikor e könyvtárak anyaga már kilós papír lesz a csomagolóké számára, hogy az Egyház és a papság Krisztus gondolata, — és nem hatalmi mániában szenvedő papok jogbitorlása.

Krisztus gondolata még akkor is, ha Péter apostolnak nem volt aranybrokát miseruhája és nem volt arany telefonkagylója és mikrofónja, mert Krisztus gondolata virágzott ki a mai papsággá a történelem folyamán úgy, mint az elvetett almamagból nő ki a természettörvények szerint évek múltán minden pompájával a virágbaborult almafa.

b) Lehet, hogy egyes felekezetek híveinek függet-

lenülése a saját papjától, valóban követendő példának tűnik fel azok számára, akik nem bírják el a Krisztust reprezentáló papot, — de ez a törekvés nem jogalap még a hasonlóság alapján sem, hisz az említett felekezetek nem is vindikálhatják maguknak, hogy papjaikat Krisztust reprezentáló papoknak tekintsék, hiszen ők maguk mondtak le erről, mikor papjaikat csak mint hivatalnokot vagy pásztort kezelik, de minden természetfölötti jelleg nélkül.

c) Lehet az is, hogy valóban vannak papok, kik méltatlanok a Krisztus-papja névre. De egy rossz pap miatt dobni a krisztusi papság egész intézményét annyit jelentene, mint a család egy tagjának hitványsága és bűnei miatt kiirtani az egész családot. Mert jól jegyezzük meg: Egy jó pap még nem az Egyház és nem a krisztusi papság. De egy rossz pap, vagy akár száz rossz pap sem az Egyház, — és nem ok arra, hogy azon egy, vagy akár ezer rossz pap miatt dobjuk a papság intézményét és vele együtt Krisztust is.

4. Mi tehát az igazság?

James M. Gillis: Hamis próféták c. könyvében azt mondja a már korrump római birodalom pogányairól, hogy „amit a pogányok gyűöltek a kereszténységben, az a kereszt volt, a keresztrefeszítés, a szenvedés és a szenvedés által való megváltás evangéliuma, a Fájdalmak Emberének az istenségéről szóló tanítás. Amitől ők féltek, az a szigorú élet volt, a kívánságok megzabolázása, a szenvedélyek megfékezése. Ösztönszerűen előre látták, hogy ha a kereszténység diadalmaskodik, akkor vége a luperkáliáknak és a bacchanáliáknak, az Aphrodite ligeteiben tartott vad orgiáknak — és a szabadosságnak. Ezért a pogányok en masse megmozdultak és leöldösték a keresztények tömegeit“.

Mintha ez a szöveg — mutatis mutandis — azokra is állna, akik nem akarnak többé papot látni. És talán itt rejlik az igazság is. A modern kor a papokat azért nem

bírja, mert azok Krisztust és a krisztusi aktív kereszténységet forszírozzák. Ezzel azonban folyton nyugtalanítják a modern ember lelkiismeretét, — és zavarják pogányos életük krisztusiatlan örömeit. Ezek is tehát — en masse — rárohannak a krisztusi papságra, mert így számítanak: ha ki tudjuk írtani, vagy legalább el tudjuk némítani ezt a folyton másvilági számonkéréssel fenyegető papságot, akkor élhetjük a magunknak teremtetett újfajta kereszténységet, melyben nincs „szigorú élet, a kívánságok megzabolázása“, hanem annál több szabadosság — és minél kevesebb kereszténység.

Ezt az önvallomást azonban nem teszik meg a modern kor papot nem bíró pogányai. E helyett okokra, elméletekre, rágalmakra és valóságos bűnökre hivatkoznak csak azért, mert azt gondolják, ha leszámolnak a papokkal, akkor könnyebben leszámolhatnak a kereszténységgel, sőt magával Krisztussal is. Pedig tévednek, mert „az ember szívében van egy üres hely, melyet csak Isten tölthet be“ (J. M. Gillis: Hamis próféták). Nem lehet Isten abban a szívben, mely Isten Fiának nagy gondolatát: az újszövetségi papságot törölni akarja az emberiség történetéből. Aki az Isten szíve szerinti papságot nem bírja, az Krisztust sem fogja bírni.

Ha a világ majd nem a pogány Róma gátlástalan vallási és erkölcsi szabadosságát vágyja vissza, hanem engedi, hogy életét Isten törvényei és Krisztus formálja, akkor majd nemcsak Krisztust bírják el az emberek, hanem a papokat is. De míg ez valóság nem lesz, addig ezek a modern pogányok nemcsak a papokat nem bírják, hanem Krisztust se.

5. A FÖLÉNYES KÖZÖMBÖSÖK

Ezek sem veszik komolyan Krisztust.

Ezek úgy vannak Krisztussal, mint Anatole France Pilátusa:

A novella szerint Pilátus már Rómában van. Néhány év múlt csak el a keresztfeszítés óta. Pilátus Itália kék ege alatt üdül. Most éppen egy barátjával beszélget a volt judeai helytartó, ki keresztfeszítettette Krisztust. A barátja előhossa Jézus pörét is Pilátusnak. De Pilátus semmire sem emlékszik. Mikor a barátja félrehúzza a feledés fátyolát, és mikor élénk színekkel rajzolja a keresztfeszítés körülményeit, Pilátus ásít egyet és unottan emlékszik: Ah, igen! A názáreti Jézus! . . . Igen . . . Valami mániákus, hóbortos, lázító zsidó volt . . . Keresztre feszítették . . . És vége . . . Nem érdemes beszélni róla . . . Sok ilyen eset fordult elő helytartóságom ideje alatt . . . Akkor se túlságosan vettem a szívemre . . . Elmúlt . . . Vége . . . Nem engedem, hogy az emléke zavarja az életemet . . . Elfelejttem . . .

Ezt a Pilátust mintázzák le életükben a fölényes, közömbös, a gondtalan problémátlanok.

1. Az újszerű Credo.

Nem is hinnénk, hogy mennyien vannak. Szegények és gazdagok. És nem is tagadják, hogy a Krisztus-felejtő, fölényes Pilátus tanítványai. A Credo-juk így hangzik:

— Ha boldog akarsz lenni, akkor nem szabad semmiből problémát csinálni. Istenből sem. Nekem az se probléma, hogy van-e Isten. Nem tagadom a létét, de nem töröm magamat, hogy a hitem valósággá teremtsé az üres fogalmat. Egyszerűen elfogadom, hogy van. Ez kényelmesebb . . .

— Nem félek a számonkérő és a büntető Istentől sem. Elfelejttem, mint Pilátus, mert nem akarom, hogy

az a számonkérő Töviskoronás zavarja az életem örömeit.

— Tudom, hogy életem szolgálatát kéri Krisztus. De ha ezt komolyan venném, akkor az életemben minden lépésemmel tilalomfába ütköznék, és ez zavarná az életem nyugalmaát. Lehet, hogy joga van az életem szolgálatához. Nem csinállok ebből sem problémát. Nem pörölök Vele. Nem lázadok Ellene. Csak élek — fölényesen megfelelkezve a köteles életszolgálatról. Így legalább elalszik a lelkiismeretem is . . .

— Tudom, hogy az én életem nem az Ő általa megtervezett élet, de most ez sem érdekel. Arra vigyázok, hogy az élet útjain ne sokszor találkozzam Krisztussal. Tudom, hogy az életemből hiányzik a komoly vallásosság, és a kegyelemeszközök használata, de nem engedem, hogy ez zavarja az én nyugalmaát, mert én nyíltan is megmondhatom, hogy nem akarok Krisztus keresztcipelő, önmehtagadásos mártírja lenni . . .

— Csak akkor szép az élet, ha a törvényt pattogó, parancsokat diktáló Krisztus nem zavarja azt.

— Csak akkor nyugodt és elviselhető az agyonhajszolt modern ember élete, ha a számonkérő Krisztust már ki tudta törölni emlékeiből . . .

— Csak akkor lehet fenékgig üríteni az élet örömszerűségét, ha már megszabadultunk minden Krisztus-gátalástól és eljövendő félelemtől.

Ezért, én nem tagadom Krisztust, csak nem csinállok belőle problémát. Keresztény vagyok, csak nem engedem, hogy a kereszténység túlságosan beleszóljon az életembe.

Egyet tudok: Mindent az élet végére kell hagyni: a vallásosságot, Krisztust is . . . Nem lehet tudni: Háttha Krisztusnak lesz igaza az élet után . . . Ezért csak arra vigyázok, hogy mielőtt kinyílnék az örökkévalóság ajtaja, az utolsó pillanatban jó üzletet kösssek Krisztussal. Akkor . . . igen akkor, mikor már lábaim önkénytelenül

odaroskadnak Krisztus elé, akkor majd kibékülök Vele, — de addig gondtalanul élem Nélküle az életemet, mert az, aki problémát csinál magának Krisztusból, vagy megbolondul, vagy összeroppan az életért való felelősség súlya alatt. Ezt egyiket se akarom, — ezért a vallás-, Isten-, Krisztus-problémát kitolom az élet végére, és nem engedem, hogy közben Krisztus zavarja az én mindent fölényesen felejtő életemet.

2. A fölényesség mögött megbűjő hazugságok.

E fölényeskedő lelki életstílus mögött rengeteg hazugság bűjik meg:

a) *Hazugság, hogy ilyen fölényesen felejtani lehet Krisztust.*

Akármennyire mentesíteni akarom is a Krisztus-problémától az életemet, — akármennyire megoldoztam is a lelkiismeretemet, akármennyire sikerült is pénzzel, mámorral, élvezettel megfedkezni Krisztusról, — ez mind öncsalás, mert él az elaltatott lelkiismeret, mely az élet örömpoharába ürmöt csöppent, mely nyíltan megmondja, hogy az örökkévalóság portását nem lehet arannyal megvesztegetni, mely tiltakozik az ellen, hogy a lelket végleg ki lehet elégíteni lukulluszi lakomákkal, gondtalan, palotás, autós élettel és asszonyos boldogsággal.

b) *Hazugság, hogy a Töviskoronás tehertétele az örömvágyó emberi életnek.*

Krisztus nem rontja el az emberi élet örömét, hanem megemeli azt. De nem Krisztust kell hibáztatni azért, hogy a modern élet nagy- és kisstílu élvezni akarói olyan örömek után vágyódnak, melyeket nem márkázhat Krisztus.

c) *Hazugság az is, hogy Krisztussal majd lehet jó üzletet kötni egy elhazardírozott élet után is.*

Ez öncsalás, mert Krisztus nem elégszik meg egy elhibázott élet maradék hitványságaival. Krisztus az em-

beri élet színborát követeli magának, és nem elégszik meg a kiélt öregség cefréjével.

De öncsalás ez azért is, mert a mostani idők szokása szerint már az élet végén se marad idő arra, hogy „jó üzletet” köthessen Krisztussal, mert vagy a hozzátartozók követik el a beteggel szemben az élet legnagyobb hazugságát azzal, hogy bebeszéli neki megnyugtatóan, hogy még nincs annyira, hogy már csak a „jó üzletkötés” volna hátra, — vagy a mai humánus gondolkozás akadályozza meg ezt a „jó üzlet”-kötést azzal, hogy — irgalomból és humanizmusból annyira morfium-mámorba ringatja a beteget, hogy nem fáj neki már semmi, — de nincs is már módja öntudattal „jó üzletet” kötni Krisztussal. És ki tudja, hogy az ilyen deliriumos állapotban — esetleg feltételesen kiszolgáltatott — betegek szentsége nemcsak arra jó-e, hogy megnyugodjék a hozzátartozók lelkiismerete, és hogy a gyászjelentésbe be lehessen írni a konvencionális mondatot: „a nagybetegek szentségével megerősítve halt meg”?

3. *Nem lehet kikerülni Krisztust!*

Milyen leckét ad föl megtanulásra ez a sok önámítás? Ezt:

Lehet fölényeskedni, míg legényesen fiatalok vagyunk . . . Lehet problémátlaná tenni az életet, ha jól bánik velünk a sors . . . Lehet — egy időre — oly fölényesen elfelejteni Krisztust, mint Anatole France Pilátusa . . . Lehet talán egy emberi életre is kikapcsolni az életből az egész Krisztus-problémát . . .

Csak egyet nem lehet: Krisztust nem lehet az öröm, a jólét, a mámor, az élvezet, a gondtalanság-ásta feledés-sírba beletemetni, mert ha szándékosan elfelejtem is Krisztust, egyszer — ideát vagy odaát — találkozni fogok a Számonkérővel, — és akkor emlékezmem kell életem legkisebb mozzanatára is.

Hát akkor érdemes modern Pilátusnak lenni?!

*

Ezek tehát nem tagadják Krisztust, de hogy ne kelljen komolyan venni a kereszténységet, megpróbálják a lehetetlent: a fölényes felejtés és közömbösség sírjába akarják zárni Krisztust.

A tragikumuk csak az, hogy ezen életstílus mellett is keresztényeknek tartják magukat, sőt másoktól is megkövetelik, hogy jó keresztényeknek tartsák őket.

6. KÉT MALOMKŐ KÖZÖTT

Ha tragikus lehetne Krisztus sorsa, akkor az lenne Krisztus legnagyobb tragikuma, hogy *a proletárok milliói* azért fordulnak el Krisztustól és vallásától, mert a kereszténységet azzal vádolják, hogy az csak a kapitalizmus védőbástyája, és nem törődik a szegény emberekkel, — *a gazdagok tízezrei* pedig azért hagyják gőgösen magára Krisztust, mert szerintük Krisztusnak és vallásának túlságosan szegényszaga van. Más szóval: Az Egyház *milliók* szerint reakciósan maradi, kevés *tízezrek* szerint radikálisan forradalmi.

És Krisztus már évezredek óta őrlődik a proletariátus és a kapitalizmus malomköve között, — és milliók és tízezrek hagyják magára Krisztust és lesznek hűtlenek a kereszténységhez.

*

Lássunk tisztán.

1. Pauperizmus?

Azok, akik szegénységgel vádolják Krisztust és a kereszténységet, így elmélkednek:

A kereszténység már születésekor a proletariátus osztályharcos mozgalma volt . . . Krisztus olyan kitüntető előnyökben és figyelemben részesíti a szegényeket, hogy ez már magában is bántó a legalább Krisztustól egyenlő igazságot váró gazdagok számára. Krisztus maga is proletár volt: istállósaggal indult a világba. Ácsnak a fia. Harminc évig proletárként munkapad mellett dolgozott . . . Természetes tehát, hogy ugyanakkor, mikor a szegénységet dicsőítette és boldogságnak mondta, nekünk csak ez maradt: Könnyebb egy tevének átbújni a tű fokán, mint a gazdagnak bejutni a mennyek országába . . . Sőt: a kereszténység a két évezred alatt sem szűnt meg Krisztus nevében ostromozni bennünket: elitélt szőnyeges szobáink-

ért, elítélt a párizsi parfömgyárak illatcsodáiért, elítélt, mert a divatcsodák kreációiban emberhez méltó módon öltözködünk, elítélt, mert itt a földön is mertünk boldogságot keresni autóinkkal, pezsgődurrogásos estélyeinkkel és márványpalotáinkkal.

És mivel észrevettük, hogy Krisztusnak életideálja a szegényszagú világpauperizmus, mégpedig azért, hogy a nyomorban fetrengő proletariátus annál jobban érezze, hogy rászorul Krisztusra, — és Krisztuson kívül senki sincs, aki segíthetne rajta; — mikor láttuk, hogy a kereszténység a proletariátus dühét és elégedetlenségét azzal akarja levezetni, hogy ellenünk lázítja a proletariátust, ekkor rémlett fel előttünk: Minek nekünk Krisztus? Mi közünk nekünk Krisztushoz? Krisztus csak maradjon a maga szegényei között. Nekünk a pauperizmus nem életstílus. Irtózunk a szegényszagtól. És mivel Krisztus nem törődik velünk, mi is magára hagyjuk a szegényszagú kereszténységgel együtt. Legyen most is csak a proletárok Istene, mint ahogyan proletár-isten volt mindjárt a kereszténység születésekor is . . . Mi majd megleszünk Krisztus nélkül is . . .

És így foglalnak Krisztus ellen állást már századok óta azon boldogok tízezrei, akik Krisztusban a pauperizmus apostolát látják, és féltik Krisztustól a „szebb, az embe-
ribb, a kultúrnívónak megfelelő” életet.

2. „A kapitalizmus slepphordozója”?

A másik malomkő már durvább.

A marxista materializmus így beszél: „A kereszténység kezdetben a proletárok osztályharcos mozgalma volt. Később azonban a beszivárgó gazdagok megtartása és új gazdagok megnyerése miatt osztályharcos elveit ellaposította, lassankint egészen a gazdagok pártjára állt, az állam és a hatalmasok kiszolgálója lett. A gazdagok, a tőkések, az állam, a saját érdekükben fenntartják és védelmezik, mert az Egyház lényegében ma is nem más, mint a kapitalisták védekező szerve, mely a gazdagok

bűneire Krisztus palástját teríti." Sőt a véresebb szájuak még tovább mennek: A szegény Krisztus Egyháza a gazdag pápák és papok vezetése alá került. Ezek a kereszténységből meggazdagodottak már nem értették meg a szegény Krisztus tanítását, és mivel ezek tudták, hogy a maguk gazdagságát védik azzal, ha a magánvagyon szentségével a kapitalisták aranyhegyeit védik, ezért az Egyház is „a kapitalizmus slepphordozója” lett. (Peyer K.) Krisztus pedig a cápagyomrú kapitalisták Krisztusa. Mi tudjuk ezt. De valahányszor lázadni mertünk, a krisztusi szeretet és tűrés emlegetésével fékezett bennünket, hogy emberhez méltó életet és igazságot követeljünk magunknak. És mi nyögtünk a kapitalizmus igája alatt. Vérverítékes nyögésünk és igacipelésünk közben vártuk, hogy a kereszténység a szociális igazság Veronika-kendőjével letörölje a szenvedő proletárság arcáról a vérverítéket. De Krisztus hallgat akkor is, mikor panaszunk az egekbe kiált. A kereszténység csak kenetteljes szavakkal ígéret emberhez méltóbb jövőt, de nem segít. Mi már megelégtünk. Krisztus is kiszolgáltatott bennünket a kapitalistáknak. Nekünk nem kell „tőkevédő Krisztus”. És mivel a kereszténység — hogy el ne veszítse a kapitalisták tízezreit — a proletárok millióit magára hagyta, a proletárok milliói íme ezért hagyják magára Krisztust és a kereszténységet a sokat dédelgetett kapitalistáival együtt. Mert mi nyíltan megmondjuk: Nem kell Krisztus! Nem kell a kapitalisták sleppjét hordozó kereszténység! Mivel „az Egyház a szociális kérdést kétezer esztendő alatt nem tudta megoldani, most álljon félre, engedje, hogy a szociális kérdést új erők, új szociális mozgalmak oldják meg.” (Idézetek: Mikos F.: Az Egyház és a szociális kérdés c. cikkéből, melyben ezeket az idézeteket a szerző is, mint objekciókat hozza fel.)

— És embermilliók foglalnak állást Krisztus ellen. És a kereszténység morzsolódik a két malomkö között.

3. Mi az igazság?

a) Krisztus nem akar pauperizmust.

Prohászka mondta: „Jobb élet, lakályosabb otthon, az életnívó fokozatos emelése elvégre is Istennek gondolata.” Krisztus istállóban született, de a paloták Istene is akar lenni. — Krisztus kenyéren és vízen is bőjtölt, de lakomákon is vett részt, mert szerinte sem megoldás az embereknek odadobott penészes kenyérháj. — Krisztusnak nem volt vagyona, mégse kiált pereat-ot azokra, akiknek vagyona van, mert mint Foerster is mondja: „A milliomos is lehet keresztény, de a legnagyobb nyomorban levő proletár is lehet mammonimádó.” — Krisztus nem járt selymekben és ruhacsodákban, de senkinek se tiltotta meg, hogy társadalmi helyzetének megfelelően öltözködjék. — Krisztus szegény mesterember volt, de kinyitotta az eget azon intellektüellek és gazdagok számára is, akik krisztusi életükkel megérdemelték, hogy kitáruljon előttük a boldog örökkévalóság ajtaja . . . — Krisztusnak nem volt autója, de nem irigyli senkitől az autót, ha az autótartás mellett jut arra is, amire Krisztus akarja, hogy jusson. — Krisztus előtt nem ideál a rongyokban járó, istállólakású, nyomorgó, szegényszagú életstílus. Krisztus azt akarja, hogy a mi életünk bőségebb élet legyen: szép, emberi és napról-napra fokozatosan emelkedő nivójú.

Egy fríz közmondás szerint „Az ítélet napján az Úr megnézi minden ember tenyerét. Akinek a tenyere érdes a munkától, azt beküldi a mennyországba, hogy kipihenje magát; akinek pedig puha a keze, annak belenéz még a szívébe is.” Azt hiszem, hogy ez a közmondás egy kis javításra szorul: Ahhoz, hogy a kérgeskezű munkás megpihenhessen a mennyországban, az is kell, hogy a szíve is a kegyelemtől megdolgozott legyen. A puhakezű úr is bemehet a mennyországba, ha nemcsak a keze volt puha, hanem a szíve is puha volt a jóságtól, mert tudta:

„Minden nyomorgó testvér
A te külön szégyened!
Minden könnyes szempárból
Az Úr Jézus tekint rád.
Ő kér, az Ő kezébe
Teszed az alamizsnát.”

Tehát:

Krisztus nem *csak* a rongyosok Istene. Rongyok is takarhatnak királyi lelket, és selymek alatt is rejtőzhetik lerongyolódott lélek. Ne féljenek Krisztustól a gazdagok addig, míg a krisztusi életet élik 100 %-ig. Krisztus nem űzi ki palotáikból és jólétükből a gazdagokat, csak a lelkükbe kiáltja: Azoktól, akiknek többet adott az élet, többet is fogok számonkérni.

De úgylátszik, hogy a kevés tízezrek a valóságban nem azért foglalnak Krisztussal szemben állást, mert Krisztus csak a proletárok Istene, és csak nyomorúságos pauperizmust akar, hanem azért, mert félnek a Számonkérőtől, ki a vagyont, a gazdagság felhasználását is számon fogja kérni.

Krisztus egy gazdagot sem zár ki a mennyországból. Maguk a gazdagok zárják ki magukat azzal, hogy a szép, úri, kényelmes, élvezetet kínáló életért Krisztus ellen foglaltak állást, és térdre borultak a Mammon előtt.

b) Krisztus nem akarja a szociális nyomort se.

Sebastian Fanre szociáldemokrata vezér mondta egy gyűlésen: „A katolikusok a földet pokolnak hívják. Mi majd mennyországgá alakítjuk át.” Bár a nagyhangú szociáldemokrata még a mai napig sem változtatta át a földet mennyországgá, mert talán sohase volt annyira siralomvölgye a világ, mint manapság, Krisztus gondolata mégse az, hogy a földi élet, különösen az emberiség óriási többségének nyomortanya legyen akkor, mikor kevesek számára özes park és tejfel-mézzel folyó Kánaán.

Krisztus, bár „a kereszténység sem kezdetben, sem történelmének későbbi folyamán soha szociális mozgalom

nem volt, nem akart az lenni, ma sem az, sőt ma sem akar az lenni", mégsem tűrheti szó nélkül azt az irtózatosszociális igazságtalanságot, melynek elkeseredett jajkiáltásai ma már az égbe hatnak. Mert:

Krisztus nem akarja a nyomort. Krisztus nem akarja a pincelakást és összezsúfolt, nyomorúságos cselédlakást. Krisztus Isten képét látja a szegényben is. Krisztus sohasem szentesítette és sohasem szentesíti a kizsákmányolást. Krisztus nem akarja az ordító szociális igazságtalanságokat. Krisztus emberi életet akar a szegénynek is. Krisztus előtt nincs születési, hivatali vagy pénzarisztokrácia. Krisztus előtt minden ember testvér. Arisztokrácia a lélek arisztokráciája. Értékmérő: a megvalósított krisztusi élet. Nemesség: az istenfiak isteni nemessége . . .

3. *Miért nem valósítja ezt meg az Egyház?*

Tudom, hogy ha ezt hallják azok a fogcsikorgató embermilliók, akik éppen a szociális igazságtalanság és nyomor miatt foglaltak Krisztus ellen állást, akkor felém kiáltják:

. . . Szép szavak! Elég volt a szenteltvízhintésből! Tetteket lássunk! Vagy vegye az Egyház a kezébe a szociális kérdés megoldását, vagy engedje, hogy az új erők megoldják azt!

Pedig hiába lázadoznak Krisztus és az Egyház ellen. „Abból, hogy bizonyos szociális kérdések még nem oldódtak meg, mindenki ellen lehet következtetést levonni, csak az Egyház és a kereszténység ellen nem.” (Mikos F.) Mert, bár felsorolhatnánk, hogy 2000 év alatt mit tett az Egyház és a kereszténység — közvetve és közvetlenül — a szociális kérdés megoldása érdekében, ki kell jelenteni, hogy a kereszténység sohasem volt szociális kérdéseket megoldó gazdasági rendszer, tehát nem lehet követelni tőle, hogy új gazdasági rendszert, megoldásokat hozzon, amelyeket rákényszerítsen az államokra, hogy azok e szerint oldják meg a szociális kérdést.

De föltéve, hogy az Egyház tudna hozni olyan gazdasági rendszert, amellyel meg lehetne oldani a szociális igazságtalanságból fakadó nyomor és elégedetlenség kérdését, akkor is félő, hogy megengednék-e neki oldani ezt az égető kérdést, mert talán éppen azok tiltakoznának — féltékenységből — az ellen, hogy az Egyház oldja meg ezt a kérdést, akik most aszociális lelkülettel vádolják az Egyházat. Mert ez az Egyház sorsa: lekötik a kezét és utána kígyót-békát kiáltanak rá, hogy lekötött kezeivel nem védi meg az élet nyomorultjait, a proletármilliókat. De ha megmozdul, hogy a béklyóból kiszabadítsa magát, és ha valamit akar tenni ezeknek a szociális igazságtalanságok miatt Krisztustól elpártoló embermillióknak az érdekében, akkor politizálással, hatalmi túlkapással vádolják és elnémítják, hogy még tanítani se tudja a Krisztustól minden embernek kijáró szociális igazságot.

És az Egyház — Krisztus küldetésében — mégse tétlen.

Ford óvatosan azt mondotta: „A gazdasági nehézségeket napjainkban csak a gondolkodás (a lélek) megváltoztatásával oldhatjuk meg.” Prohászka ezt így fogalmazta: „A kereszténységnek — századokon át — pszichológiai kihatása volt a társadalom újjáalakítására, de nem volt konstruktív belenyúlása abba.”

Az Egyház, mivel látja, hogy erkölcsi bajok okozták a szociális nyomort és igazságtalanságot, a proletárok megváltását is erkölcsi reformmal próbálja abba a helyzetbe hozni, hogy ez az erkölcsi reform biztos alap legyen a proletárok megváltásához gazdasági téren is. Az Egyház már akkor is, mikor az államok még nem túlságosan törődtek ezzel a kérdéssel, felemelte szavát az élet nyomorultjai érdekében. Sőt a legutóbbi idők szociális pápáinak enciklikái világos utat mutatnak ezen égető kérdés megoldására. Ha ezen az úton indulnának el, akkor nemsokára elnémulna a sok lázadó és lázító jelszó.

De hát miért nem áll sorompóba a kereszténység? — kérdik az elégedetlen milliók. Miért? Azért, mert az Egyház nem avatkozhatik bele az államok ügyeibe; mert politikai katolicizmusnak nevezik, ha kijön a sekrestyéből; mert azzal vádolják, hogy állam akar lenni az államban; mert nem végrehajtó és neki nincs kényszerítő hatalma azok ellen, akik nem akarják megérteni az idők szavát.

És az a tragikus, hogy ezeket minden józanul gondolkodó ember tudja, és mégis aszociális érzéssel és kapitalista védelemmel vádolják Krisztust, — és e vád alapján millió és millió proletár foglal Krisztus ellen állást. Pedig tudhatnák: Nincs „tőkevédő Krisztus” és a „kapitalisták sleppjét hordozó” kereszténység. „A történelem folyamán csak egy Krisztus volt, van és lesz: embert-megváltó, embert-védő, embert-ítélő Krisztus, aki a tőke és a munka felett megmérhetetlen magasan áll.” (Mikos F.)

Ne féljenek tehát a gazdagok a szegény Krisztustól. A szegények pedig bizzanak abban a szegényekért szegénnyé lett Krisztusban, kinek a helyettese a Quadagesimo Annoban a Krisztus köpönyegével takaródzó gazdagokat így korholja: „Ők a felelősek azért, hogy az Egyházra igazságtalanul rossz fény vetődött és az a gyanúsítás elhangzott, mintha az Egyház a gazdagokat pártolná és a föld nincstelenjeinek nyomorát részvét nélkül nézné.”

Nem kell tehát dobnia Krisztust sem a gazdagnak, sem a szegénynek. Clemenceau mondta: „Ha ugyanannyi valóságos keresztény volna, mint amennyi névleges keresztény, a szociális kérdés már rég meg volna oldva a világon.”

Az Egyház két malomkő közötti őrlődése akkor fog megszűnni, ha a világ krisztusi elvek alapján oldja meg a szociális kérdést, és a szegény és a gazdag egyformán aláztatatosan letérdel Krisztus elé.

7. AKIKNEK A GYÖNYÖR ÉS A MÁMOR A LEGFONTOSABB

Úgy látszik, hogy még a világháború se volt elég komoly lecke egyesek számára.

A „boldog” békeévekben még valahogyan magyarázható volt az a könnyűvérű életstílus, mely csak gondtalanul mulatni, élvezni, szeretni akart, és bohémen, kacagva magára hagyta a skrupulózuskodó és mindenben csak botránkozni tudó világot. Ennek az életstílusnak az útját betört kávéházi tükrök — kártyaadósságok — elűszott ősi birtokok — felelőtlen flörtök és célnak tekintett szerelmeskedések jelezték.

De azóta, a boldog békeévek óta nagyot fordult a világ. Azt hihetné az ember, hogy a háború kemény négy éve, a rokkanttá lett hősök tömege, a trianoni erőszakos országösszeroppantás, a sok gazdasági válság és öngyilkosságba kergető nyomorúság megkomolyította a háború utáni generációt, — és hogy e generációnak ez a mulatós és szekszuális élményekre beállított életstílusa ma már csak megmosolyogni való anakronizmus.

És valóban komolyodott is, lelkileg érett is a háború utáni generáció jó része, de úgy látszik, annyira inficiálva vagyunk a zsidós könnyűvérűségtől és a már Tacitustól is emlegetett zsidó pánszekszualizmustól, „proiectissima ad libidinem gens” (Hist. V. 5.), hogy ez a méreg még ma is hat társadalmunk egy részére.

Ennek a felelőtlenül bohém rétegnek mintha Bacchus volna az atya és Aphrodité az anyja, — és mintha ez az „isten eredet” dominánsan színezné a lelkületét és egész életét.

Mert:

Vágyai csak erre irányulnak: Mulatni, táncolni, élvezni! . . . Pénz . . . Mámor . . . Kéj . . .

Otthona a bár . . . a lokál . . . az intím páholy . . .
a garzon lakás . . .

És:

Míg a háború utáni generációnak legnagyobb része már kora fiatalságától kezdve komolyan és áldozatosan készül az Isten és a Haza előtt is értéknek tartott férfias életszolgálatra, addig ez az anakronizmusként ható réteg:

Már a fiatalságát is félperces örömmel teszi tönkre. Fiatalember korában pedig, mikor az életre kellene készülnie, irtózik a munkától, és zsúrokon, bálokon szórakozza végig fiatalságát, és mivel szerinte a „szüziesség butaság”, gyakorlatilag *előképi* magát a házassáletre. A bálos és csapodár fiatalság után unalmas neki az egész életre szóló egy hitves és a gondokat okozó család. Változatosság kedvéért tehát csábító, házasságtörő, magát minden gátláson túltevő és a szexuális kiélést természetessé, életelvvé tevő, csak mulatni vágyó anakronista lesz belőle. És az eredmény? Sokszor ez:

Fiatal öregek, a rokkantgerincű 30 évesek, a feladott családi élet, adósságcsinálás, és a terheltség ezerszínű szülői ajándéka az utódoknak.

•

Durva ez a kép — és túlzóan hazug — mondja az a modern ember, akinek még az igazat sem lehet megmondani magyarán, mert hozzászokott, hogy finom szavakkal kendőzzék el előtte még az élet legnagyobb realitását: a halált is, — és megköveteli, hogy még azt is finomkodó szavakkal mondják meg neki, hogy bizony az életében csak két domináns erő működik: a mulatós jólét és a raffinált szexualitás utáni vágy.

Durva ez a kép abban az értelemben, hogy letépi a modern emberek egyrészének a lelkeről azt a külső mázt, amivel a civilizáció eltakarja az igazi lelket, és hazudtatja vele az emberméltóságra emelt kultúrlényt. De rideg valóság abban az értelemben, hogy — ha szabad

így mondanom — ez a durva kép a modern Bacchusz és Szatír keverékek lelki *csontvázáról* készült.

De nem is túlzóan hazug, mert nem általánosít, hanem csak egy kis réteg lelki csontvázát mutatta meg, — és ezzel elismertem, hogy ma is vannak emberek, kiknek nem Bacchusz és Aphrodité az istenük, és akiknek a vágyai túlnyúlnak a lukulluszi lakomán és a raffinált szexuális élményeken.

De nem túlzóan hazug ez a kép azért sem, mert ha nem is tekintjük a delíriumos és a szexuáliter beteges aberrációkat, be kell vallanunk, hogy hol finomabb, hol durvább formában — de mindig életet formáló erővel működik sokakban ez az ösztön.

Igaz, hogy a kultúra raffináltsága, az embereknek ezen a téren való ügyes elrejtő művészete nem engedi meg a lélekcsontváz meglátását, és ezért még a társadalom egy részére nézve is túlságos erősnek tartják ezt a lélekreflektorozást. De ha valaki bátran szembe mer nézni még a lélekcsontvázakkal is, akkor ez majd igazat fog adni abban, hogy *ez a mulatók világnézete és ez a szexuális kiélést hajszoló életstílus sokkal több embert állít szembe Krisztussal, mint a nyílt istentagadás és a jól-rosszul palástolt hitetlenség.*

Sőt: így fogalmazom ezt az állítást: *Ez az életstílus és az életszolgálat nem vállalása rabol el ma sok embert az aktív keresztény élettől.*

Ha valaki nyitott szemmel figyelni ezek életét és gondolkodásmódját, csakhamar észrevesz valamit, és többé nem csodálkozik és nem vonja kétségbe előbbi állításom igazvoltát.

Mi az, amit az objektív figyelő észrevehet ezeknek a Bacchusz és Aphrodité rabszolgáinak a gondolkodásában?

Ennél a modern életstílusú embernél, még ha a kultúra mázával szelidíti is emberivé az állatias ösztöneit, csakhamar észrevehető, hogy Krisztusról és a

kereszténységről úgy gondolkodik, mint egyik zsidó apostoluk: Heine.

Heine egyik költeményében vad realitással írja le, hogyan mulatnak az Olympos istenei. Gráciák és istenek mulatnak az Olymposon. Csókok csattannak. Nektár folyik. Az isteneknek mindent szabad. Ki törődne most azzal, hogy mi történik az Olympos lábánál? Már igen magasra emelkedett a hangulat, mikor az egyik észreveszi, hogy az Olympos oldalán valami terhet cipelő emberformájú valami kúszik fel az istenek örömtanyájához. Mikor fölér és becipeli nehéz keresztjét a mulatozó istenek közé, töviskoronásan és vérveritéken megáll a terem közepén . . . Vérkönnyes szemeivel végignézi az egymás ölében hempergő, csókolódzó istenekeket, és utána az asztal közepére dobja nehéz keresztjét . . . Őmlik a nektár . . . Felugrálnak az istenek és elkezdenek a modern ember szavaival beszélni:

— Ki vagy te, Töviskoronás? Miért jöttél ide? Hogy mered zavarni az istenek gondtalan mulatozását? Vidd el a keresztedet! Nem bírjuk a te véres, töviskoronás fejedet . . .

Krisztus könnyfátyolos szemével végignézi az emberistenek ösztön-boldogságos mulatozásán, és aztán nyugodtan csak ennyit mond: Aki utánam akar jönni, vegye fel keresztjét, és úgy kövessen engem! . . .

A mai stílusban beszélő istenek és istennők sikoltva kiáltják: Vigyék el! Nem kell! Örömrontó! Boldogságrabló! Nem kell a te töviskoronás és keresztcipeléses boldogságod!

És kiűzik Jézust a modern életből, mert örömrontónak, boldogságrablónak tartják, és mert félnek tőle, mint olyantól, aki tilalomfákkal rakja tele az életet, és ezzel elrontja e kis réteg részegítő, mulatós, kéjes bacchanáliáit.

•

Pedig mi az igazság?

Az, hogy Krisztus nem irigyli ennek az öröméhes generációnak *tiszta* örömeit, mert az örömtelen fakirizmus és a lélekkeserűség nem Krisztus lélekstílusa.

De: mámorba fojtani mindent, . . . a zsúrt, a bárokat, a lokálokat, a pezsgős nagyvacsorák utáni elrészegedést életcélnak tekinteni és ezzel megelégedni: anakronizmus. A régi világ mulatós fiatalsága, a földet elivó és elszínésznőző dzsentrii, a kártyázó és a tükörbe pezsgőspoharakat vagdosó katonatisztjei — ma már anakronizmusok, és csak a zsidóktól gyártott „magyar” filmek ingyencsemegéi.

Ma már megkomolyodott az élet. Dolgoznunk kell a legkisebb örömért is, ha nem vállalkozunk arra, hogy *becstelen úton* teremtsük elő a mulatós világnézet anyagi alapját.

Krisztus nem irigyli az élet sóját: a tiszta örömet, csak az ellen tiltakozik, hogy nem lehet mámorosan végigélni egy emberéletet, mert akkor, amikor a nyomor az égbe kiált és lázadóan ostromolja a modern Bacchusz- és Szatir-ivadékok örömpalotáit, akkor legalább is stilszerűtlen ez a mulatós világnézet, és a mulató, a bár, a lokál, a csókos tánc egyedül nem adhat tartalmat az emberi életnek.

•

De a szexuális kiélés se.

Krisztus ezen a téren se abszolút negáció. Nem is lehet, hiszen a szexuális ösztön is Isten akarata. Sőt: tervei vannak vele. Tehát nem kiált vétót mindenre, csak addig állít tilalomfát a szexuális élmények elé, míg nincs meg bennem az emberiség jövőjéért való felelősségvállalás komolysága, és így nem vagyok méltó, hogy belépjek az élet urának emberteremtő műhelyébe, és ott munkatársa legyek az Istennek. Sőt az is természetes, hogy ebbe az isteni műhelybe — még a házasság kerekein belül is — csak az emberteremtés komoly szándé-

kával lehet belépni, mert ha nem ezzel megyek, akkor ez *erkölcsi barbárság*. Mert:

Ha valaki meglát egy nőt és kéjenc tekintetével és vágyaival szinte lelegeli az Isten lelkes százszorszép-jét, mint a réten legelésző ökör a virágot, akkor erkölcsi barbár, mert csak az ösztöneire hallgatott, — és nem látta meg az Isten művészkézét a nőben.*

Ha valaki azt hiszi, hogy a szexualitás az élet domináns erője, és ezt korlátok nélkül szolgálni kell, akkor erkölcsi barbár, mert nem az élet forrását látja a nőben, hanem kéjenc vágyainak hitvány játékszerét.

Ha valaki az életben mindenkor és mindenhol és minden formában csak az érzéki idegbizsergést keresi, akkor erkölcsi barbár, ki hitvány rabszolgája a nagy zsarnoknak: a modern pánszexualizmusnak.

•

Tudják ezt a modern életigenlők is nagyon jól.

De farizeuskodni kezdenek, mert félnek és fáznak a kemény élettől és a krisztusi önfegyelmезéstől. És hogy testi-lelki puhányok maradhassanak, nyíltan hirdetik a régi, de minden korban új tant:

— Szép a krisztusi komoly és tiszta élet. Igaz, hogy a jóllakós mulatozás és a szexuális kielés nem lehet az élet centruma. De ebben a tekintetben nem lehet Krisztus mércéje alá állni . . . Krisztus nagyon sokat követel . . . Nem lehet mindenki aszkéta és szent.

Majd hangnemet változtatva így beszél: A boldogságvágy, az örömehség és a szexuális kielégülnivágyás a természet szava. A természet szava pedig nem lehet rossz. Krisztus jogtalanul szól bele a természet szavába, mert jogunk van a boldogsághoz . . .

Pedig kár így fuvolázni, mert ez közönséges farizeuskodás. Farizeuskodás azért, mert legtöbbször azok

* Prohászka: Pécsi egyetemi hallgatók lelkiyakorlatából.

fuvaláznak így, akik a mulatós világnézet anakronizmusát és az erkölcsi barbárságot még sohase próbálták önmagukban komolyan legyőzni. És inkább hangzatos jelszavakat és felszínes, megtévesztő elméleteket agyálnak ki, hogy ne kelljen vállalni a krisztusi, az önfegyelmezett keresztény életet.

De mivel ezt nem akarják vállalni, és mivel tudják, hogy ezen a téren sem lehet Krisztussal 50 %-ra kiegyezni, szembefordulnak Krisztussal, és élnek egy olyan külszín kereszténységet, mellyel csak diszkreditálni lehet az igazi krisztusi kereszténységet.

•

Kéjencek és tobzódók ásták meg a régi Róma sírját. Mielőtt ezek a modern Bacchusz- és Szatir-keverékek megásnák a magyarság sírját, nyiltan meg kell mondanunk, hogy a modern magyar Hippiák és Milo-k nem értékek sem Krisztus, sem a magyarság számára.

8. REGIONÁLIS REFORMEREK

1. Reformlázban.

Viselő a régi világ.

„A tegnap megbukott. Nem mi ástuk sírját,
Akik az élet nehéz harcát vívják” . . .

Epedve várjuk az új világ megszületését, mert fanatikusan bízunk abban, hogy nem szörnyszülött lesz az újszülött, hanem szebb, jobb, különb, értékesebb a világra-hozójánál.

Soha ennyi bába, orvos nem dolgozott össze, hogy a vajúdó világ jól szülhessen, mint most.

Tudós professzorok köteteket írnak össze gazdasági, politikai, világnézeti kérdésekről, hogy puha ágyat készítsenek az újszülött számára. Politikusok, népvezérek, pártelnökök agitálnak, szidják a multat, aranyosnak ígérik a jövőt, hogy az eljövendőt mindenki szívesen fogadja és ne kérdezze senki: Te vagy-e az eljövendő, vagy pedig még másvalakit kell várnunk? Rotációsok öntik a pólyaanyagot. Rádiók bömbölik az eljövendő vérpezsdítő himnuszát. Engedélyezett és tiltott gyűléseken lázas tekintetű, lobogó hajú fiatalok szavalnak, agitálnak, és bizonyítják, hogy ez a megszületendő világ lesz az igazi eljövendő.

— „Mi vagyunk az erő, mink vagyunk az élet,
Nem riaszt el minket semilyen ítélet:
Ut, ha kell, a karunk; megfeszül a vállunk,
Mi még ifjak vagyunk és szilárdan állunk!
Szebb jövőt jelentünk: ember lesz az ember,
Megvédjük e földet, hisz mienk a fegyver
S ha van kicsinyhitű, bizalmatlan köztünk,
Ezeknek kiáltjuk: győzelem a jöttünk!
S ahhoz, mi történik, nekünk is lesz közünk,
Hogyha üt az óra: Zárt sorokban jövünk” . . .

(Mikes István: A holnap katonái).

És míg tízezrek és százezrek tüntetve, felvonulva, szervezkedve türelmetlenkednek, addig buzgó hírverők, mérhetetlen ólomhadsereg, országhatárokat nem ismerő rádióhullámok jelentik és terjesztik, hogy már eljött az idők telje és a történelem legújabb karácsony éjtszakáján egyszerre több helyen is megváltók születtek. És modern mágusok, „királyok” és „pásztorok” indulnak az új világok születéshelyére, hogy az új világba vetett hitük tömjénjét, a korrupt és rothadt mult sok szenvedésének mirháját és mostani lelkesedésük, rajongásuk színaranyát rakják az új világ bölcsője elé hódolatul. Maguk számára semmit sem kérnek mást, csak beavatást az új világ titkaiba és küldetést, hogy ennek az új világnak a megszületését előkészíthessék mások lelkében is.

Mert szükség van az új világra. Ebben igazuk van a reformereknek is. A régi világ felett a történelem kimondta a Mane, Thekel, Phareszt. Kellett, hogy kimondja a pusztulás ítéletét, mert a mult — még ha voltak is benne értékek — már szűkreszabott, és fojtogatja ezt a mai nemzedéket. Kellett ez az ítélet, mert a mult lélektelen kufárjai, a kapitalizmus és a plutokrácia meg nem koronázott királyai, a liberális és marxista világnézet hatalomhoz ragaszkodó írástudói és farizeus főpapjai, a nyomor kegyetlen vámszedői ebek harmincadjára juttatták a népeket. E nagy összeomlás profundumából egyre hallatszott és egyre hallatszik ma is: Új világot! Reformokat! Szébb jövőt, mert a mult temetőjében emberhez méltatlan az élet!

És a reformerek (kicsik és nagyok) befogják vitorláikba az új világ vágyásának nagy sóhajorkánját, és szinte lázasan készülnek megszülni az új világot.

De éppen ez a baj: Féltő, hogy lázban születik meg az új világ. A türelmetlenség, a megfontolatlanság, az egyirányúság, az egyoldalúság lázában.

Én félttem ezt az egyoldalúság lázában megszülető új világot. Egyoldalúság lázáról beszélek, mert egy érde-

kes és veszélyes tünetet nem tudok észre nem venni.

Mi ez a föltűnő és érdekes kortünet?

Diagnózis:

Az egész ember, a testből és a lélekből álló, az aranyból és a sárból összegyúrt ember beteg. Az orvosok, ezek az új világot tervező reformerek csak a mechanizmust látják az emberben, csak a testet. Sőt a testnek is csak egy régióját: azt a részt, amely *a köldök és a térd között* van.

Igaz, hogy ez a régió centrális helyzetet foglal el; — igaz, hogy fontos életfunkciók kapcsolódnak ehhez a régióhoz, de tévednek azok az új világot gyógyítani akaró reformer-orvosok, akik csak erre a régióra koncentrálnak minden reformtörekvésüket és nem törődnek azzal, hogy más régiók is gondos gyógyításra, esetleg komoly operációra szorulnak.

És éppen ez a tragikus az új világ építésének nagy reformlázában. A mai nagy világáramlatok jórészt szociális és gazdasági reformokra akarják építeni az új világot és *elsősorban* az embernek ezt a centrális régióját akarják kiszolgáltatni.

A nagyobb darab kenyér, a jobb fizetés, a munkás és éppen ezért gondtalan élet, az öregkor aggodalom nélküli nyugalmának biztosítása, mind szükséges és minél előbb előteremtendő feltételek, — de az erre vonatkozó reformok csak a centrális régió szolgálatában állnak — és csak az animális embert, az ember állati jellegét szolgálják ki. Az állati életben a két legfontosabb ösztön dominál: az ön- és a fajfenntartás ösztöne, — és ha ezeket az ösztönöket kielégítheti az állat, akkor állatian boldog és betöltötte életcélját. Azok a reformerek, akik az emberben csak az emésztőcsatornát és a genitáliákat látják, természetes, hogy ezek csak az emésztőcsatorna kazánjának megtöltéséről és a genitáliák foglalkoztatásának lehetőségéről és ezen lehetőség anyagi bázisának megteremtéséről fognak gondoskodni.

Ez a magyarázata annak, hogy ezt a régiót szolgáló reformokat hosszannával ünnepli az az embertömeg, melyben az animális rész dominál, — és megváltóknak tartja azokat, akik vágyaik teljesülését hozzák nekik, de tudják róluk, hogy a magasabbrendű régiók reformját: például egy krisztusi életet megvalósító önreformot nem kívánják tőlük.

2. Krisztus és a régióreformok.

Sőt éppen ezek a reformok állítják szembe a tömegeket Krisztussal.

Számonkéri Krisztustól, hogy miért nem változtatja ma is kenyérré a köveket. Követelik tőle, hogy ha a mezők liliomait oly pazar módon ruházta, ruházza a népmilliók rongyosait és meztelenjeit is. Szemére hányják, hogy a verebekre gondja van, de az emberi társadalom szürke verebeivel, a proletármilliókkal, a kiuzsorázott gépemberekkel és a rabszolga munkakulikkal nem törődik. Felpanaszolják, hogy Krisztus csak a lelkiség magaslatai felé csalogatja az embert, de a modern ember tudja, hogy a lelkiség hideg magaslatain éhenhalhat az ember, — és azt is tudja, hogy a lelkiség országában tétlenségre van kárhoztatva az ösztön, mert ott, abban a világban sem nem nőszülnek, sem nem házasodnak az emberek.

És ezért, ha döntésre kerül a sor Krisztus és a regionális reformok között, milliók választják és ujjongják körül azt az új világot, mely a vegetatív funkciókat kiszolgáló reformok megvalósulását ígéri, és minden nagyobb lelkiismeretfurdalás nélkül milliók és milliók dobják Krisztust, mint olyant, ki nem számol az animális étellel.

Pedig:

Igaz, hogy Krisztus ma nem kövekből lett kenyérrrel táplálja a kenyértelen milliókat; igaz, hogy Krisztus nem foglalja le a világ szövetraktárait, hogy azokból ingyen ruházza a ma rongyosait és meztelenjeit; igaz, hogy nem egy világot behálózó szociális intézménnyel

gondoskodik a ma verébembereiről, de egyetlenegy regionális reformer sem állíthatja, hogy Krisztus ezekkel nem törődik.

Itt felvetődhetnék a Széchenyi- és Kossuth-probléma, de lelki síkra transzponálva. Ők azon vitatkoztak, hogy melyik előbbre való: a szabadság-e vagy pedig az anyagi jólét és a műveltség, hogy boldog legyen a magyar. Ma így formulázhatnák a kérdést: Mi a jobb sorrend: Először kenyér, azután Isten? — Vagy: Isten és csak utána regionális reformok.

Itt azonban kár vitatkozni, mert mikor Krisztus azt mondja, hogy az én Atyám tudja, hogy az embereknek anyagiakra is szükségük van, de először Isten országát kell keresni, akkor Krisztus az egész embert, a lélekből és testből gyúrt sáraranyt tekinti és elismeri, hogy vannak primér és szekundér szükségletek. És amikor a primér szükségleteket (a lélek éhségének kielégítését, a lélek meztelenségének jósággal való felruházását, a lelkiállapot megjobbításának szükségességét) hangsúlyozza, ezzel nem tagadja a szekundér szükségletek jogosultságát.

Krisztus csak rangbeli sorrendet állapít meg, de létjogosultságot nem tagad.

Tudja ezt nagyon az a sok embermillió is, akik epedve várják az új világ megszületését, de Krisztus nélkül, mert az életreformra nem akarnak vállalkozni.

3. Az új világ.

Pedig Krisztust nem lehet az új világból kizárni.

És azok, akik most az új világ megszületésénél bábáskodnak, ha nem akarják, hogy szörnyszülött legyen az újszülött világ, gondoskodjanak arról, hogy Krisztusnak és a lelki önreformálásnak is hely jusson az új világban.

Mert ha csak az emberi emésztőcsatornát tömik meg minden jóval, akkor csak hústornyokat nevelnek és táplálnak, de akkor éhenhal az emberben a lélek, és tovább él benne a bestia, kinek csak az lesz a gondja, hogy az

emésztése jó legyen, hogy jó étvággyal többet ehessen, és csak arra vágyódik, hogy a jólét mellett ösztönös vágyai is kielégítést nyerjenek.

Borzalmas ez a csak emésztő és nemileg önmagát kiélő primitív ember! . . .

Krisztus ezt a primitív embert akarja az emberebb ember nivójára fölemelni. De hogy ezt megtehesse, a regionális reformok mellett primér szükségletként követeli az élet és lélekreformot is.

És mivel erre a milliók nem akarnak vállalkozni, — és mivel az új világ bábái ismerve a kor ezen mentalitását, nem is túlságosan hangsúlyozzák az életreformot, — ezért történhetik meg az, hogy ha majd az új világ szembeállítja a regionális reformokat és Krisztust, ez a csak a vegetációs reformokért élő új világi ember, ha nem is tagadja meg nyíltan Krisztust, életével mégis Krisztus ellen foglal állást, mert ezek a regionális reformok kielégítik primitív ösztönéletét, a nemesebb régiókkal, a lélekkel azonban nem törődik, mert ez csak gátlás lenne primitív ösztönélete kielégítésében.

Azok mentik meg a szörnyszüléstől a vajúdó világot, és azok lesznek a jövő igaz prófétái, akik az *egész embert* reformálják, akik nemcsak primitív ösztönemberekkel, hanem krisztusi életen alapuló karakterekkel népesítik be a földet.

9. INTELLEKTUÁLIS „POGÁNYOK”

Nem olyan sokan vannak, mint ők képzelik, de azok, akik az észre és Istent pótló filozófiájukra esküsznek, mind Krisztus ellen foglalnak állást.

•

James M. Gillis a Hamis próféták című könyvében ezt mondja: „Napjainknak jellemző sajátsága, hogy — akárcsak a római birodalom dekadens korszakában — vallások haldokolnak és a filozófiák éledeznek.” Ezek a valláspótlékok „inkább bölcselkedések, mint vallások, melyeket tudatlan emberek találtak ki, akik a metafizika szakértőinek képzelték magukat”. A szavaikat leső kevesek előtt azonban ez a groteszkké és hihetetlenné nyomorított tan „a vallási misztérium színezetét veszi fel”. (I. m. 175. l.)

Papini a *Krisztus történetének* bevezetésében már drasztikusabban mondja meg az igazságot. Azok, akiknek nem kellett Krisztus dogmatikája és morálisa, „jöttek seregestül, hogy vallásokat gyártsanak a vallástalannak használatára . . . Megpróbáltak összetákolni afféle pótvallásokat . . . A szabadkőművesek, a spiritiszták, a teozófusok, az okkultisták, a Christian Science hívei mind azt hitték, hogy megtalálták a kereszténység csálhatatlan pótlékát. Csakhogy a gőgös babonának és a korhadt kabbalisztikának ezek a zagyvalékai, az elnyűtt racionalizmusnak, a beteg tudománynak, a majmoló szimbolikának és a megsavanyodott emberbarátkozásnak ezek az üledékei, az export-buddhizmusnak és a hagyományos kereszténységnek ezek az idéetlen összefoltozgatásai éppen hogy kielégítenek néhány ezer semmittevő nőt, kétlábu szamarat és széltolót — és ezzel vége”. (I. m. 5. l.) Az már aztán természetes, hogy ezeknek az intellektuális pogányoknak vallásában egy egészen furcsa

háromság alakul ki. E háromságban tisztelik az Erőt, melynek szimboluma a Kard és temploma a Kaszárnya; a Gazdagságot, melynek szimboluma az Arany és temploma a Börze; a Testet, melynek szimboluma a Phallos és temploma a Bordélyház. Ez az uralkodó vallás a földön, melyet ha szavakkal nem is mindig, de tettekkel minden ember buzgón gyakorol. (Papini: i. m. 566. l.)

A tragikus csak az, hogy ezek az intellektuális „pogányok” emberi jogokat emlegetve láznak fel Krisztus ellen. Szerintük a kereszténység csak a gondolkodni nem tudó és nem merő, szellemi kiskorúságban élő egyszerű embernek való. Vádolják Krisztust és a kereszténységet, hogy Krisztus a maga ellentmondást nem tűró és vak hitet követelő dogmatizmusával szellemi rabszolgaságra kényszeríti azokat is, akik pedig önérzetesen tudják magukról, hogy „joguk van a gondolkodásra”. Nem akarnak a „lelki muzsikok” nivójára süllyedni, azért aztán kapkodnak filozófiák és a legújabb keletű valláspótlék után, melyben a szellemi muzsiksorsból kilépett intellektuális pogányok kiélhetik újszerű, filozófiai zagyvaságokon és nagyképű értelmetlenségeken átfiltrált kereszténységüket.

Arra persze nem elég alázatosak ezek a Krisztust is felülbíráló, új vallást teremtő szellemóriások, hogy ugyanakkor, mikor az „odi profanum vulgus” elve alapján az egyszerű népnek utalják oda az alázatos hitet követelő Krisztust, ugyanakkor a bennük kialudt hit helyét elfoglalja a szellemi korlátoltságot feltételező babona (kárttyavetés, sashalmi delejes asszony, spiritizmus stb.) és ezek a szellemi fölényükre büszke új keresztények többet olvassák Nostradamust, mint a Szentírást.

Sőt azt sem merik bevallani, hogy azért bújják a filozófiák új vallást nevelő könyveit (amelyeknek jó részét talán meg sem értik), hogy mivel már a morálisuk nem Krisztus morálisa, egy — ehhez az új valláshoz idomuló — új dogmatikát teremthessenek maguknak.

Ezen új dogmatikában az Isten csak ködös, üres fogalom. Kell, mert a nyílt ateizmushoz még elég gyávák. De ettől az Istentől megtagadják a jogot, hogy az isteni törvények útján járassa az embert, és hogy az életút veszélyesebb helyeit tilalomfákkal jelölje meg. A kereszténység e dogmatika szerint csak tradicionális emlék, de nem életetjobbító világnézet. Csak jelszó, melyre faji öntudatukat és kicsinyes érvényesülési vágyaikat építik. — Krisztus csak nagyszerű emberpéldány, de de Konfucetól vagy Buddhától csak abban különbözik, hogy hősieken vállalta a kereszthalált, mint a pogány Szokratesz a méregpoharat. — E dogmatika szerint a törvényekből és a parancsokból csak annyi kötelez, amennyit a gyöngé, átöröklésektől túlterhelt modern ember meg akar valósítani az életében. Ennek igazi alapja azonban szerintük az, hogy Krisztus morálisa oly nagy követelményekkel lép fel az emberrel szemben, hogy azokat egy normális ember megvalósítani úgyse tudja. — E dogmatika alapján aztán kialakul a gyakorlatban egy olyan kereszténység, mely nem szakad el látszólag a kereszténységtől, sőt (egy-két megterhelést nem jelentő és így az egyéni életet nem zavaró) külsőséget is megtart, de lélekben és gyakorlatban modern pogányság, melyet az észtt istenítő tudásgőg filozofált ki egyéni használatra.

De:

Ugyancsak Papini figyelmeztet: Ezek a Krisztust és kereszténységet pótló filozófiai eszmék olyanok, mint a szappanbuborék. Szépek. Színesek. Nagy gyerekek játékszerei. De azonnal szétpukkannak, mihelyt az Isten-közelségbe érnek, ahol felelni kell a lét nagy kérdéseire: Honnét? Miért? Hová?

Van egy filozófia, amely felel az élet e nagy kérdéseire. Ha megkérdezzük tőle, hogy honnan indult el az Ember, nyugodtan felel rá: Onnét, ahonnan a Keresztrefeszített: Istentől. Felel arra is, hogy miért kell az ember-

nek is az élet keresztcipeléses útját végigjárnia. Miért? Azért, mert a Keresztcipelő azt mondta: Tanítványom akarsz lenni? Sequere me! Kövess engem! De ha azt kérdezed tőle, hogy hova vezet ez a vérrozsás út, arra is felel: A Golgotára, de csak azért, hogy onnét elvezessen oda, ahol már nincs probléma, csak megoldás, — ahol már nincs küzdés, csak megbékélés, — ahol már nincs halál, hanem csak élet — örökké — Istennel . . .

Ez a kereszt filozófiája. A modern ember is ismeri ezt a filozófiát, de ezzel fordul el tőle: Nem kell! Túlságosan véres a Keresztrefeszített filozófiája! Ki biztosít engem arról, hogy az élet valóban az örökkévalóságba torkollik? Ki biztosít, hogy érdemes az örökkévalóságért Krisztus életét belemásolni a földi életünkbe? Mi lesz, ha nem lesz más világ? Itt bőjtölök a boldogságban, hogy odaát egészen boldog lehessenek. De ki biztosít, hogy lesz

még valami odaát? Mert ha odaát nem lesz semmi, akkor nagyon becsaptak bennünket . . . Mert borzasztó még elgondolni is: Öröm-Tantalusnak lenni egy életen át csak azért, hogy ez a boldogság után vágyó Tantalus odaát jólakhassék a boldogságból, — és odaát jön a nihil — és még a száját is földdel tömik be, hogy soha panaszszóra ne fakadhasson ez a becsapott, szegény boldogság-Tantalus . . .

Szóval: *Hátha* nem lesz odaát semmi!

Itt, ezen a vizsgán bukik meg a modern vallást pótló filozófia. Mert hiába akarom, hogy ne legyen odaát már semmi . . . *Hátha mégis lesz!* És mi lesz azokkal, akik úgy éltek a földön, mintha a földi élet után már nem következnek semmi . . . De *hátha* következik!? . . . Ezt a „háthá“-t vegye ki az eszemből ez a filozófia. Akkor talán majd tudok neki hinni. De addig nem, mert addig ez a kifilozofált kereszténység csak pogányság, szappanbuborék, nagy gyerekek játékszere, mely tönkremegy az élet nagy kérdései előtt.

És mégis mennyi ilyen „pogány” él manapság is.

Ezek ugyan tagadják, hogy pogányok. Sőt elméletileg keresztényeknek vallják magukat, de az életükkel Krisztussal szemben foglalnak állást. Mert ha komolyan vennék Krisztust, akkor visszabolyongnának a kálváriás úton, és fölérve a kereszthez, Krisztustól tanulnák meg az élet filozófiáját, mely így szól: Én vagyok az út. Nem tudsz kikerülni az életben . . . Megpróbálhatod Nélkülem, de Nélkülem kétségbe ejt az élet végén a „hátha” . . . Én vagyok az út. Talán nem a téled elképzelt út, de azért járható a modern ember számára is . . . Én vagyok az élet . . . Aki az én életemet éli, élni fog mindörökké, mert a mindent elnyelő sír szája az ő számára csak ajtó lesz, mely a boldog örökkévalóságba nyílik . . . — Én vagyok az igazság! Nem jelszó. Nem egy korra szabott kortesfogás. Nem hitetlen filozófusok agytekervényeinek izzadmánya, hanem igazság, mely

megszabadít benneteket, mert kiállja az évezredek és az örökkévalóság próbáját is . . .

És miért nem jut el a modern ember idáig? Miért nem fogadja el a kereszt filozófiáját? Miért? Azért, mert ezzel a filozófiával vállalnia kellene Krisztust a krisztusi dogmatikával és a krisztusi morálissal. Ezt nem akarja, és ezért próbálkozik egy „megnyírbált és kicsontozott, tehát Isten nélküli kereszténységgel”, ez azonban legtöbbször csak olyan „filozófia, mely megpróbál misztikává vedleni” (Papini: i. m. 5. l.), — de boldoggá tenni nem tudja az embert.

„Attól kezdve, — mondja Le Fur Louis párizsi egyetemi tanár — hogy egy évig tartó kanti filozófia és a rákövetkező lábadózás után visszatértem a vallásos élethez, — nagyon sajnálom azokat, akik a világ mostani zűrzavarában nélkülözik azt a hatalmas segítséget és biztos támaszt, ami mindig rendelkezésére áll az embernek a krisztusi kereszténységben.”

Ha majd az „intellektuális pogányok” is eljutnak addig, hogy vallásos színezetű filozófiai tévelygések után vállalni merik a kereszténység térdrekényszerítő dogmatikáját és életformáló morálisát, akkor majd ők se a filozófiai képzelt nagyságok előtt hódolnak, hanem alázatosan letérdelnek Krisztus előtt, és az örök kétkedők példaképének, Tamás apostolnak az imájával vallják meg hitüket: Én Uram, én Istenem!

10. A DINAMIZMUS ELRAGADOTTJAI

1. Feltűnő jelenség.

Egy egyetemi ifjúsággal foglalkozó professzorral beszélgettem egyszer a mai fiatalság lelki beállítottságáról. Érdekelt volna, hogy ő hogyan látja a mai fiatalság lelki irányzódását a 2000 éves Egyházzal és a modern világnézeti áramlatokkal kapcsolatban. Én azt állítottam, hogy ez a fiatalság már lendül a *spiritualizmus*, a *lelkiség*, a *természettőlöttség* felé, ha még nem is meri teljesen és mindenkor levonni ennek az Isten felé lendülésnek 100%-os konszekvenciáit.

Az én professzorom egészen másképp gondolkozott.

Egy feltűnő világjelenségről kezdett beszélni: A 2000 éves Egyház mintha már kiöregedett volna. Olyan, mint az akkumulátor, melyben még van energia, de annyira fogytán, hogy már csak éppenhogy átizzítja a világítótest szálait. Már kimerült.

Sőt vannak olyanok is, akik azt mondják, hogy a krisztusi kereszténység a maga egész kétezred évén keresztül csak *passzivitásra* kényszerítette követőit, mert — mint mondják — az Egyház csak föltétlen engedelmességet követelt ettől a másvilágról álmodozó és a földi élettel törődni nem merő embertől.

De ez a passzivitásra és a föltétlen engedelmes-ségre szorítás csak addig lehetett emberiségvezető és nevelő hatalom, míg az emberiség gyermekcipőkben járt, és míg észre nem vette, hogy az ígéretett másvilági boldogság helyett itt a földön is van boldogság, melyhez joga van, és amelyet elérhet, ha a modern világformáló eszmék dinamizmusával kidolgozza magának ezt a földi életet szebbé tevő boldogságot.

És mivel — mint mondják — a középkor meditációival égbenező embere már belefáradt — és talán csalódott

is jövőt tervezgető elmélkedéseiben, — vagy mivel az új idők erős tempót diktáló, a boldogságot földön kereső irányítása kijózanította ezeket a passzív ábrándozókat, — viszont mivel a legújabb idők világot formáló eszmeáramlatai kilendítik ebből az égbenéző passzivitásból az embereket, és a maguk fiatalos dinamizmusával munkára, életre, aktivitásra kényszerítik a maga jövőjét a maga erejében bízva építő fiatalságot, — ez a modern eszmék áradatával sodródó fiatalság idejétmultnak, öregnek, kimerültnek tartja Krisztust a maga kereszténységével, és éppen ezért megtagadja Tőle a jövőformáláshoz szükséges erőt és jogot.

De ez a mai fiatalság nem marad meg a pusztá negáció mellett. Az új világformáló eszmék (akár a szocializmusból kinövő kommunizmust, akár a fasizmust, vagy nemzetiszocializmust (hitlerizmust) tekintjük) annyira beleszólnak életébe, és annyira belekapcsolják a szebb földi jövőt építő munkába az egyénekből összetevődő kollektív egész munkáját, hogy nem tud szabadulni az új eszmék dinamizmusa alól, és a sodródás helyett maga is aktív munkásává lesz ezen új világ megteremtésének. És ha figyelembe vesszük, 1. hogy az eddig ú. n. passzivitásra szorított embertől az új eszmék dinamizmusa nem feltétlenül kíván olyan aktivitást, amely az istenhit konszekvenciáinak férfias levonását és a dekalógus megtartását követelné, — 2. ha megfigyeljük, hogy ezen új eszmék dinamizmusa a kenyérkérdés és a boldogabb földi jövő égető problémáinak megoldását követelve szól bele az egyén életébe, — 3. ha tudjuk, hogy ez a fiatalság, melynek jellemző tulajdonsága az egészséges realizmus és az, hogy „az eszmét nem elvont formáiban csodálja, hanem úgy, ahogy azt élettelen személyekben vagy mozgalmakban megvalósulva látja” (Hitler, Mussolini) — akkor nem csodálkozunk, hogy ez a fiatalság fáradt, kimerült akkumulátornak nézi a kereszténységet, és mivel a fiatalos energiáit — legalább is

szerinte — nem foglalkoztatja Krisztus, hátat fordít Krisztusnak, — és a dinamizmus elragadottja lesz. Ez a dinamizmustól és a maga erejétől megrészegeedett fiatalság komolyan veszi Mussolini szavait: A fasizmusnak *tevékeny* emberekre van szüksége, akik az életet *harcnak* fogják fel és akik tudják, hogy a nemzetnek (és az egyénnek is) magának kell kialakítania a hozzá méltó életformát (Mussolini beszédeiből).

De éppen mivel komolyan veszi az ifjúság, hogy a szebb, boldogabb jövőt ezen új eszmék dinamizmusával ő fogja megépíteni, *túlzott öntudatot, büszkeséget* ad neki ez a jövőépítés tudata, és keserűen állapítja meg, hogy Krisztus elhanyagolta a benne szunnyadó erőket, és bamba passzivitásba szorította. Ez a keserűség megfekszi a lelkét, — és mikor az új eszmék új világot építő és aktivitást követelő dinamizmusa munkára szólítja, teljes lelkesedéssel, a megszállottak entuziazmusával dobja magát és minden energiáját ez új világ és földi boldogság megteremtéséhez abban a tudatban, hogy ezen új eszmeáramlatok értékelik a munkáját, és nem kezelik éretlen gyerekként a világot, mint Krisztus földi helytartói.

•

2. Igazak-e ezek a vádak?

a) Fáradt akkumulátor-e Krisztus Egyháza?

A 2000 éves kereszténység története nem ezt mutatja. Mert: Nem kellett-e új világot építő dinamizmus ahhoz, hogy a rabszolgából isteni szikrát magában rejtő embert csinált? — Nem kellett-e dinamizmus ahhoz, hogy népekkel tagadtatta meg évezredes multjukat, és letérdeltette őket Krisztus elé? — Nem kellett-e új világot építő dinamizmus ahhoz, hogy Krisztus egy szociális igazságon alapuló egyenlőséget, testvériséget és szabadságot megvalósító krisztusi világ megalapításán dolgozik már évszázadok óta akkor, amikor az államok még nem is álmodoztak ilyen új világ megteremtésén?

— Fáradt akkumulátor-e az Egyház, mely ma is követeli a maga munkarészét az új világ kialakításában — mégpedig nem pusztán imádsággal, hanem az új világ biztos alapjának megteremtésével: a lelkek reformálásával és az emberek krisztusibbá tételével?

Nem az ő bűne, ha ezt a dinamizmust nem engedik működni!

b) Passzivitásra nevel-e az Egyház?

Furcsa ez a vád akkor, ha be merjük vallani, hogy a legtöbb dinamizmustól megszállott azért fordult szembe Krisztussal, mert Krisztus oly nagy *lelki aktivitást* követel, hogy éppen ezt a fokozott aktivitást nem akarják vállalni a dinamizmus megszállottjai. Mert: A puszta passzivitás nem nevel *szenteket*. Ahhoz, hogy valaki szentté legyen, olyan nagy *lelki aktivitás* kell, hogy még a dinamizmus megszállottjai is irtóznak tőle. Az ember szinte önkénytelenül azt gondolja, hogy nem az Egyház passzivitása a baj — és nem az a veszély, hogy az „Egyház tiarás diktátorai” gyerekként kezelik a világot, hanem inkább az, hogy az Egyház olyan dinamikus lelki nekifeszüléseket kíván a hívektől, hogy az önreform dinamikus erőfeszítéseitől irtózó emberek inkább a passzivitás tétlenségével vádolják az Egyházat, mintsem hogy bevallanák: Képtelen vagyok az ön- és életreform krisztusi ütemű munkájára.

c) A kereszténységben nincs modern, fiatalos lendület?

Az Isten mindig fiatal. Nincs multja és jövője. Örök jelenben él. A tan, mellyel új világot akar formálni, nem a mára szabott, amely már holnap előregszik. Eszmeáramlatok jönnek. Eszmeáramlatok mennek. Krisztus örök. Az ő igéi el nem múlnak. De meg se öregszenek. Nem divatosak, tehát nem mehetnek ki a divatból. Az Isten fiatal. A tan, mellyel istenivé akar tenni, annyi fiatalos dinamizmust rejt magában, hogy csak bírjuk azt a fiatalos lendületű aktivitást, melyet megkövetel tőlünk.

Az élet kifáradtjai és azok a fiatalok, akik nem bírják, vagy nem akarják a krisztusi élet önreformáló fiatalos lendületét, megvádolják a keresztyénységet, hogy már nincs benne fiatalos lendület, de csak azért, hogy takargassák azt a tényt, hogy ők már nem bírják az önreformálás fiatalos aktivitást követelő lendületét.

d) Krisztus Egyháza csak az égbe néz és nem engedi, hogy a hívei az evilági boldogsággal is törődjenek. Igaz ez?

Az igaz, hogy a krisztusi keresztyénység *nem gazdasági rendszer* — és nem állást, busás jövedelmet és gondtalan nyárspolgári életet biztosító intézmény.

De az is igaz, hogy bár ezt mondja: Keressétek először Isten országát, — de ezzel nem akarja azt mondani, hogy a hívei bamba égbenezéssel várják, hogy éhen pusztuljanak koldusként az élet országútja mellett. Krisztus nem tiltja, sőt akarja a szebb, a boldogabb, a gondtalanabb, emberibb földi életet is. Csupán csak azt kívánja, hogy a hívei tudják, hogy nemcsak fizikai éhség van, hanem éhes lehet a lélek is . . . hogy nemcsak a testi lerongyolódás szége az emberiségnek, hanem még inkább a lelki . . . hogy nemcsak a testi nyomor kétségbeejtő, hanem a lelki is . . . hogy „ég és föld elmúlnak” . . . cézárokat és diktátorokat elfelejt a történelem . . . és a lukulluszi lakomás élet után is jön egy más világ, ahol Krisztus az Úr, aki az örök boldogság lázárjaivá teszi azokat, akik csak azért lettek a dinamizmus megszállottjai, hogy meghívót és helyet kaphassanak az élet bankettjén.

És ezért érdemes hátat fordítani a „kiöregedett” Egyháznak és Krisztusnak?!

3. Mi tehát az igazság?

Nem az a baj tehát, hogy a keresztyénység kiöregedett, és nincs benne új világot formáló dinamizmus, hanem az:

1. Az emberek egy nagy része tagadja a mindig

fiatalos Egyház dinamizmusát azért, hogy ne kelljen ezt a dinamizmust életjobbításra és így egy új világ kialakítására fordítani. És teszi ezt azért, mert ez a fiatalos krisztusi lendület olyan önreformot kívánna, ami mindenestre sokkal több erőt, férfiasságot, önfegyelmézést, lemondást kívánna, mint a modern eszmék e világra szabott dinamizmusával való továbbsodródás.

2. Az is baj, hogy ez az új eszmék dinamizmusától megszállott ifjúság azért dobja oda magát olyan fiatalos lendülettel az új eszmék szolgálatára, mert ezek az új eszmék kiszolgálják az animális ember vegetatív természetű vágyait, és nem zavarják fel a lelkiismeretet se, mert a jobb és biztos alapokon álló földi boldogsággal megférnek a lélek mélyén olyan dolgok, melyek ellen csak Krisztus kiált vétót, de a Krisztus nélkül új világot teremteni akarók — soha! Mert ha majd ezek az új világot teremtők is krisztusi önreformot kívánnak előbb és oly komolyan, mint Krisztus, akkor legyenek ezek is elkészülve: dinamizmus ide, — dinamizmus oda, — őket is elhagyják, mint Krisztust, mert az új világ dinamizmus a sokszor csak arra jó, hogy a „dinamizmus megszállottjai” elterelhessék a figyelmet arról, hogy a krisztusi élet megkívánta önreform munkájára képtelenek.

Akik a dinamizmus jelszavával foglalnak állást Krisztus ellen, azok nyíltan bevallják, hogy nem akarnak vállalkozni a kereszténység lélek- és világformáló dinamizmusára. És ki itt a hibás? Krisztus? Vagy a kiöregedettnek rágalmazott Egyház? Nem. Hanem: a krisztusi önreformtól féltő evilági ember.

11. ZARATHUSTRA KÉSŐI TANITVÁNYAI

1. A liberalizmus csökevényei lelki síkon.

A liberalizmus lelki vetülete ez volt: Felszabadítani az embert, az egyént a kereszténység lelki abszolutizmusa alól.

A liberális világszemlélet a középkor vallásos beállítottságú emberét a kereszténység szellemi rabszolgájának tekintette. Ez a rabszolga — szerintük — szó nélkül engedelmeskedett a föléje rendelt egyházi felsőbb-ségnek, és nem jutott el odáig, hogy felülbírálni merte volna azokat, akik hatalmukkal (nemcsak a lelkiekben!) ráfeküdtek erre az „én” jogait még nem ismerő szellemi közösségre.

Kiadták tehát itt is a jelszót: Lelkileg is felszabadítani az egyént a kereszténység rabszolgatartása alól! És hogy ezt megtehessék, felszabadították, sőt bálvánnyá tették az „én”-t, — és ennek az „én”-bálványnak megadták a jogot, hogy a maga szempontjából felülbíráljon mindent: Istent, törvényeit, a törvényeknek az egyénre vonatkozó kötelező voltát, megvalósíthatóságát, megtartását vagy elvetését, Egyházat, mindent . . .

Fellázadt tehát az „én”. Azt azonban észre sem vették, hogy e nagy felszabadulási forradalmuk közben a nagy Zarathustra, a pogánykodó Nietzsche szellemi gyermekeivé lettek. Szerinte az etikai törvények s a parancsok csak a rabszolgaerkölcsű tömegnek valók. („Sklavenmoral.”) Az emberi öntudatra jutott, a kereszténység középkori rabigája alól felszabadított egyén maga lesz maga számára törvény. Az isteni törvények, az általános érvényű normák alkonyát hirdető liberalizmus gyermeke azt mondja, hogy „etikai rendszerünknek erőnkhez kell alkalmazkodnia, következkép nekünk kell azt megalkotnunk” (Nietzsche). És, hogy teljes legyen az

egyén felszabadulása lelki síkon is, az európai Zarathustra azt mondja híveinek, hogy „a tízparancsolatnak nincs több kötelező ereje az egyénre nézve, mint Hamurabi törvényeinek”, mert a felszabadított „én”-bálvány előtt csak az lesz érték, amit ő értéknek tart, — az lesz törvény, ami nem korlátozza szabadságát, — és csak az lesz bűn vagy rossz, amit ő annak tart.

Ezzel a szabados felfogással észrevétlenül átalakult a liberális kor embereinek a kereszténysége az ú. n. *eklektikus kereszténységgé*, amelyben az egyén maga akar lenni norma, törvény maga számára úgy, hogy csak annyit fogad el, csak annyit valósít meg a maga életében a kereszténységből, amennyit — minden külső kényszer nélkül — jónak lát.

És kialakul a vallási liberalizmus, mely magánügygyé degradálta a vallást abban az értelemben is, hogy a kereszténység örökértékű dogmatikus és erkölcsi értékeit is a szellemileg felszabadult egyén kénye-kedvére bízta. És mivel „az emberek néha szívesen veszik, ha valaki emberi méltóságuk alól felmenti őket” (James M. Gillis) — azt is szívesen vették, hogy a pogánykodó Zarathustra az emberi méltóság biztos alapjától, az isteni örök normáktól is felmentette őket.

És érdekes: A mi korunk reakció a liberalizmus korára. Ma a kollektivizmus hódít az egész vonalon. Látna a liberalizmus gazdasági és politikai aberrációit, elítélünk mindenkit és mindent, akinek, vagy aminek köze volt a liberalizmushoz. Az lenne tehát természetes, hogy ezt a radikális tisztító munkát vonatkoztassuk a vallási liberalizmusra is, és megszüntessük azt a romboló, destruáló munkát, amit a vallási liberalizmus az egyének és nemzetek életében véghezvitt. És mit látunk? Azt, hogy a liberalizmus ellen harsogó és kollektív szellemben nevelkedő modern ember a liberalizmus vallási csökevényét megtartja, az ellen nem harcol, hanem beáll Zarathustra késői tanítványának, és a vallási eklekticiz-

mus leghűségesebb megvalósítója akar lenni — túltéve még a legtúlzóbb liberális hadastyánon is.

2. Miben nyilvánul ez a vallási eklekticizmus?

Ha ez a vallási liberalizmus csak elmélet volna, akkor engednénk, hogy ezt az elméletet is, mint a többi hozzá hasonlót is, befedje a feledés pora. De ez nem elmélet már, hanem egy egész társadalmi réteg vallási életét irányítja. Ezért nem mehetünk el közömbösen mellette, hanem élesen szemügyre kell vennünk, hogy miben nyilvánul meg és hogyan ez a liberalizmusból táplálkozó vallási eklekticizmus. Tehát:

a) Zarathustra késői tanítványai *válogatnak a hittételekben*.

Alázatosan letérdelni, és a *krisztusi hittartalmat a maga egészében hittel elfogadni* egyrészt rabszolgaságnak és így értelmes emberhez méltatlannak tartja, másrészt azok elfogadását a maga részére lehetetlennek is, mert akkor ebből az elfogadott egész hittartalomból olyan következtetéseket kellene levonni Istenre és saját életére vonatkozóan, amelyről hallani sem akar.

Ezért aztán egyéni „Credo”-ja lesz, melyben csak azon hitigazságoknak ad helyet, melyek nem túlságosan szólnak bele az ő egyéni életébe. Ebben a Credo-ban megtűri Krisztust is, de ez az itt megtűrt Krisztus nem „út, igazság, élet”, hanem csak egy külső vallási mázat és a tradícióktól még ránk kényszerített kereszténységet összefogó üres fogalom. De büszke öntudattal dob ki minden olyan tételt ebből a Credo-ból, amely életmegváltoztató kereszténységre kényszerítené.

b) *Válogat aztán az erkölcsi törvényekben is.*

Mark Twain így fogalmazta ezt az életszemléletet: „Nem látom be, miért kellene akár büntetést, akár jutalmat kapnom ez élet után azért, amit most cselekszem.” Zarathustra tanítványai ennyire még nem jutottak el *elméletben*. De gyakorlatban már ott tartanak, hogy Credo-jukban

is csak olyan Krisztust tűrnek meg, aki csak annyiban nyúlhat bele irányítólag az egyén életébe, amennyiben az egyén megengedi. Ez a Krisztus azonban nem lehet az *életet számonkérő Isten*, hanem csak báb, akinek megengedik, hogy létezzék, de csak azért, hogy legyen valaki, akihez vallási ellágyulásaik idején, vagy akkor, amikor az „élet” megveri őket, — menekülhessenek. De nem engedik meg neki, hogy törvényeket szabjon az egyéni élet formálására, mert az erkölcsi törvényeket maguk szabják meg maguknak. Ennek aztán az lesz a következménye, hogy erkölcsi törvénynek ismerik el azt, amit a társadalom, a polgári büntetőtörvénykönyv rájuk kényszerít, de elvetnek minden törvényt, amelynek meg nem tartását a társadalom konvenciói nem ítélik el, mert azok csak az Isten örök törvényeibe ütköznek. Ezért aztán nemcsak a dogmatikája, hanem a morálisa is egyéni ezeknek a modern embereknek. A kereszténységük is azonban annyira egyéni nem-kereszténység, hogy ebből az eklektikus alapon megteremtett „kereszténységből” csak egy lépés visz át a legmodernebb, keresztény színezetű pogányságba, mely majd Mark Twain előbb említett erkölcsi felelőtlenségébe torkollik.

3. És mit szól Krisztus?

Ha „ímgíyen szóla Zarathustra” és késői tanítványai, — ha a vallási liberalizmus vígan tombol még a különféle kollektivisták világáramlatok idején is, — Krisztus sem hallgathat.

Krisztus sohasem bízta az egyénre, hogy válogasson a hittételekben és az erkölcsi törvényekben.

Krisztus nagyra becsüli az egyén szabadságát, de nem úgy, hogy az maga szabja meg, mit akar hinni, — és hogy maga válassza ki azokat az erkölcsi törvényeket, melyek alapján másvilági boldogságát elő akarja készíteni.

Aki tehát vallási és egyéni szabadság címén isteni jogokat akar bitorolni, az ne kívánja, hogy keresztény-

nek tartsák, hanem nyugodjék meg abban, hogy a kereszténység úgy tekinti őt, mint az Egyház fájáról letört ágat, amelynek már semmi közössége sincs magával a törzzsel, Krisztussal, mert ezért a liberális alapon megteremtett kereszténységgért Krisztussal szemben foglalt állást.

Tudják ezt nagyon jól mindazok, akik ezért a liberális kereszténységért szembe fordultak Krisztussal, de nem merik ezt nyíltan bevallani, sőt bolondítják önmagukat is és másokat is azzal, hogy nem vallástalanok, mert elfogadnak és megvalósítanak a kereszténységből mindent, amit ma megvalósíthatónak és elfogadhatónak ítélnék.

Az igazság azonban az, hogy ezek a modern keresztények a maguk egyéni kereszténységével már régóta nem keresztények, hanem csak megkereszteltek. És az a csodálatos, hogy ez a kollektív szellemben nevelkedő keresztény hódol a totalitás gondolata előtt, és az egyéniségét teljesen feláldozza a totalitást képviselő személy ereje előtt, de nem akar hódolni a világmindenséget totális szellemben átfogó Krisztus előtt. Sőt nemcsak hogy hódolni nem tud előtte, hanem jogot formál vele szemben arra, hogy csak azt és annyit fogadjon el és valósítson meg Krisztus vallásából, amennyi kényének és kedvének megfelel.

De ez nem kereszténység.

Mert az Egyház törvényei alakulhatnak, változhatnak a történelem folyamán (de az adott formában és időben azok is mindig és maradéktalanul kötelezők a hívekre!).

De a hittartalom és a dekalogus sohasem lesz Zarathustra késői utódainak játékszere.

Ezt akkor is nyíltan meg kell mondanunk, ha a liberális eklektikusok nagy számáról kell megállapítanunk, hogy az életük — éppen ezen egyéni válogatás miatt — nem krisztusi és nem keresztény, hanem keresztény mázzal bevont liberális pogányság.

De ha ezt én szemükbe mondom, akkor engem a sötét középkor szellemi rabszolgájának tartanak. Pedig egyszer már nyíltan meg kell mondani: Ezek a válogatós életművészek már régen kirúgták a krisztusi élet biztos talaját a lábuk alól, és lehetnek jó epikureista nyárspolgárok és a büntetőtörvénykönyv paragrafusaiba sohasem ütköző „becsületesek“, de keresztények addig nem, míg totálisan el nem fogadják Krisztust.

12. A VALLÁSI „GÁTLÁSOK” IGÁJA ALATT

1. A kereszténység mint teherként.

Akik az ú. n. „vallási gátlások” képzelt igája alatt „nyögtek”, azok már rég Krisztus ellen foglaltak állást, — és radikálisan túltették magukat mindenféle „gátláson”, tehát a vallási gátlásokon is.

•

Ezek azt hirdetik, hogy Krisztussal nem lehet új világot építeni, mert Krisztus és vele együtt a krisztusi kereszténység is oly teherként ezen új világot építők számára, mint a repülőgép számára a túlterhelés. Krisztus merev. A jövő pedig alkalmazkodást kíván. Krisztus tilalomfákkal rakja tele az életet. A jövőt építőknek ki kell dönteni azokat a tilalomfákat, melyek a jövőt építést akadályozzák, még akkor is, ha Isten tüzdelte le ezeket a tilalomfákat. *Krisztus a maga törvénytárával és a más-világi számonkérés gondolatával annyi tudatalatti gátlást nevel bele az emberbe, hogy ez a gátlás szárnyát szegi akaratának és merésének, megtorpanítja a félúton.* Pedig az új világ építéséhez vakmerően merész, megtorpanást nem ismerő, paragrafusokkal nem bibelődő férfiak kel-
lenek.

Sokan éppen itt keresik az okot: A kereszténység és a kereszténységet 100 %-ig komolyan vevő vezetők lemaradnak az új világ építésétől, mert ezen „gátlásaik” miatt nem tudnak tempót tartani a forradalmakban újjászülető új világgal.

És itt érthető az a katolikusok között elterjedt vélemény, melyet — bár nem jogosan és nem egész megfontoltsággal — így fogalmazott meg egy Krisztust is komolyan vevő reformvezér: Az új világok építésénél másoknak sokkal könnyebb dolguk van, mint nekünk

katolikusoknak. Nekik nincsenek olyan gátlásaik, mint amik minket gúzsba kötnek a cselekvés pillanatában, — és ők mégis jó keresztények maradhatnak. Az ő vallásuk nem nevel annyi tudatos és tudatalatti gátlást az emberekbe, mint a katolicizmus. És ezek ki is használják a gátlásnélküliségnek ezt a helyzeti előnyét, mi katolikusok pedig megtorpanunk mindjárt, ha valami a rendes kerékvágástól eltérően indul el, mert tudat alatt is ott él lelkünkben a nagy gátlás: Mit szól ehhez Krisztus?

2. Mit követel a „gátlásnélküliség“?

Pedig a jövőt építőknek — mint panaszkodta tovább — nem szabad zavartatni magukat sem attól, hogy mit szól tetteikhez Krisztus, sem attól, hogyan fogok majd erről leszámolni az Isten előtt.

Az új világ megalkotóinak egy bizonyos mértékig *felelőtlenül* vakmerőnek kell lenniök, kik a *forradalmaktól sem félnek*, mert tudják, hogy az új világot építő forradalomnak joga van az értéktelen multat lerombolni még akkor is, ha igazi értékek is esnek közbe-közbe áldozatul. Az értékek pusztulásakor sem bántják őket gátlások. Ilyenkor a lavina-elméletük vigasztalja őket. Ezen elmélet szerint az új világhoz szükséges gátlástalanság megköveteli, hogy *radikálisan végezzenek mindennel és mindenkivel, aki vagy ami az új világ lavínáját meg akarja akasztani*. És ők vallják, hogy ennek a radikális végzésnek akkor is meg kell történnie, ha a Sinai-hegyi kőtáblák törvényei kárhoztatón tiltakoznak ellene. Mert e gátlástalanoknak *nem szabad kicsinyeskedő „paragraffresser“-eknek lenniök*, még akkor se, ha a vallás és Krisztus isteni, természeti, emberi jogokra és törvényekre hivatkozik. És ha mégis felborzolódnék néha-néha a nagy jövőt-építésben a lelkiismeret is, akkor ismét a lavina-elméletre hivatkoznak, mely azt követeli, hogy a jövőért *bizonyos könnyelműséggel* áldozatokat is kell hozni.

3. A gátlástalanok és Krisztus.

Az első pillanatra nagyon tetszetős ez az elmélet. Azt mindenki érzi, hogy a betegesen skrupulózuskodók még sohase alkottak nagyot, — és abban igazuk van a gátlásokra hivatkozóknak, hogy egy új világ forradalmi újjáépítésénél skrupulózusok nem lehetnek a vezérek. Az is igaz, hogy az új világ megteremtésénél nagy lendületre és elszántságra van szükség, mert aki nem tudja elszántan és keményen megülni az új világ forradalmának a lovát, azt leveti ez a túlzabolt paripa.

De:

Meg kell becsületesen válaszolnunk ezt a kérdést is — (és e felelet elől nem szabad kitérniök azoknak sem, akik a „gátlások” igáját akarják lerázni magukról).

Vajjon létezik-e kettős törvény? Vajjon külön erkölcsi és vallási törvények érvényesek-e az új világ építőire és mások a vezetett tömegre? Vajjon Krisztus valóban „gátlás”-e a jövőtervezés nagy munkájában?

Kérdések, melyek feleletet követelnek. Feleletet, de férfiasat ám — és nem mellébeszélést.

A pogány Róma korrupt volt. Az új világot a kereszténység hozta, de ez az új világ — bár forradalmian új volt — nem dobta el az Isten szívbe írt törvényeit, nem tekintette azokat gátlásnak, hanem tökéletesebb krisztusi törvényekkel építette az akkori új világot.

És Krisztus nem volt gátlás az új világ forradalmárjai számára.

A humanista Európa korrupt volt. Korrupt volt erkölcsében és szociális viszonyaiban. Szent Ferenc a kordájával, Szent Domonkos a rózsafüzérével megköti a lejtőre került világ kerekét, és építeni kezdik az új világot.

És Krisztus nem gátlás sem Szent Ferencnek, sem Szent Domonkosnak, sem pedig más Ferenc- és Domonkos-lelkű új világ építőnek.

A forradalmakba belefáradt Portugália, mikor új világot teremtett magának, nem tartotta Krisztust és tör-

vényeit gátlásnak és tehertételnek, sőt úgy gondolkodott, hogy csak Krisztus az a fundamentum, melyre a mai Portugáliát építeni lehet, — és megkívánta, hogy az új világ építői krisztusiak legyenek.

Mert Krisztus egy és örök.

A tízparancs egy és mindenkire kötelező.

A természeti és szívbe írt törvényeket nem lehet egyéni módon magyarázni.

Az új világ építőire is kötelező: a hittel való térdreborulás Isten előtt. — Az emberélet szentsége. — A fékdobás a sűrű, fekete, ösztönös vérre. — A másénak a megbecsülése, még ha asszony is az. — A becsület. — Az igazság. — A vallás megbecsülése. — A vallás megvédése. — A vallás élése a magán- és nyilvános életben.

Mert Krisztus nélkül nem lehet jövőt tervezni. Akik megpróbálták ezt a történelem folyamán, azok fejfelmentek neki a Krisztus-szegletkönek, és véres fejfelment tapasztalniok, hogy igaz az az ígélet, mely azt mondta, hogy a pokol kapui sem vesznek erőt rajta.

Sőt azok is, — mint a forradalom megszállottjai, a franciák — akik a forradalom lázában detronizálták az Istent, és kiűzték az iskolákból, a politikai életből, a családból Krisztust, és Krisztus nélkül akarták megépíteni a forradalom szabadságon, testvériségen és egyenlőségen alapuló új világát, — egy veszett háború romjain meakulpáztak és belekiáltották a világba: Krisztus nélkül a forradalom csak a szenvedélyek tombolása . . . Krisztus nélkül a család széttörik és nem ad katonát a hazának . . . Krisztus nélkül a politika csak önzők és ambíciósok versenytusa a hatalomért . . . Krisztus nélkül az élet csak az animális homo vergődése vagy karnaválja lesz, de nem a szebb, az emberibb jövőt biztosító új világ.

Mert mondjuk meg egyszer nyíltan: A „gátlástalanság” csak a felelőtlenség takarója, — és a „vallási gátlások” igáját csak azok érzik, akik már vagy régen

ledobták Krisztus törvényeinek igáját és a vallási gátlások igájának hangoztatásával csak ezt az eljárásukat akarják önmaguk és mások előtt is igazolni, — vagy pedig azt akarják az emberek elől eltakarni, hogy nem érzik biztonságban magukat arra vonatkozólag, hogy Krisztus mércéje alatt is „tauglich“-oknak nyilvánulnak az új világ megépítéséhez.

De ha ettől kell félniök, akkor ez lelki rokkantság. A lelkileg rokkantak azonban nem bírják el a felelősség terhét. Vagy: ha félnék a rokkantság bélyegétől, akkor a rombolás, a forradalom, a hatalomvágyás mániákusai, akik megszabadulva minden „vallási gátlástól“, lavinaelméletes forradalmukkal lerombolják a multat, és építenek egy olyan jövőt, mely már születésekor magában hordja a forradalmi szülők terheltségét: a felelőtlen és krisztustalan gátlásnélküliséget. De ez a forradalmat alkotóktól átörökölt terheltség pusztulásba döntheti azt az új világot, mely ezzel a terheltséggel jött a világra.

Természetes azonban, hogy *ma mindenki tagadja ezt a terheltségátörökítést*, — és ha feldobják előttük a kockát, hogy Krisztussal, vagy ellene csinálják meg az új világot hozó termékeny forradalmat, akkor azt felelik: *Krisztus nélkül* (nem ellenel), mert ha Krisztust is kombinációba vennék, gátlások miatt mozdulni se tudnának. Legfeljebb azt ígérük meg, hogy majd ha már a krisztusi gátlások nem lesznek veszélyesek a már megerősödött új világban, akkor majd helyet kínálnak fel Krisztusnak is, de addig nem akarják Őt belevenni az újjáépítés munkájába.

Pedig:

Akik Krisztus nélkül fognak a reformokhoz, azok később se juttatnak helyet Krisztusnak az új világban, mert az életük éppen annyira kereszténytelen lesz később is, mint volt akkor, mikor Krisztus nélkül fogtak munkához azért, mert Krisztusban, ki elítélte az ő krisztustalan életüket, csak „gátlást“ láttak.

Az új világ akkor lesz érték, ha a „vallási gátlásokat” is figyelembe véve az örök isteni és jó emberi törvények alapján alakul ki.

Krisztus csak azok számára jelent „gátlást”, kik érzik, hogy Krisztus nem minden tettekre adná meg a placetum divinumot, az isteni jóváhagyást. De ez nem gátlás Krisztus és a kereszténység részéről, hanem ítélet, amit nem bírnak el azok, akik Krisztus mércéje alatt „untauglich”-ok a szebb, jobb, krisztusibb jövő építésére.

Tehát nem gátlásokat emlegetni, hanem krisztusian élni, — és akkor nem lesz Krisztus se „gátlás” . . .

13. A TERRA BOLYGÓ SZERELMESEI

1. A boldogság hajszolók.

Csak boldogok akarnak lenni.

Örök emberi ez a boldogságvágy. Szívbeoltott. Hajszol a boldogság után. És e nagy boldogsághajsza közben a modern ember is találkozik Krisztussal.

Krisztus boldogságot ígér ennek a szegény meghajszoltak: istenit, másvilágit, örökkétartót.

De a modern boldogsághajszó türelmetlen. Nem tud várni az élet végéig, — és valahogyan nem is túlságosan bízik Krisztus másvilági boldogságában. Túlságosan messze van! — mondja. — És ki tudja, hogy egyáltalán van-e? Ki jött már vissza onnét, hogy eldicsekedjék Krisztus másvilági boldogságával? — Vagy, ha egyáltalán van odaát valami, akkor Krisztus boldogsága túlságosan unalmas, színtelen, szenteskedő boldogság lehet . . Mert mi lehet az a boldogság? Az iskolában azt tanultam, hogy ez a boldogság az Isten színről-színre való látásában csúcsosodik . . . De hát boldogság lesz ez? Micsoda boldogság lehet az: örökkön-örökké nézni az Istent? Erre az unalmas, örökké csak bámuló boldogságra nem vágyódom . . .

Majd így folytatja:

A vallásom mondja: Porból lettem. A Terra bolygó a hazám. Érzem, hogy a földhöz köt minden idegszálam. A földön, a földért, a földből élek. A boldogságomat is itt, a Terra bolygón akarom megtalálni . . . Nem bírom a boldogság-bőjtölést. Különösen nem az örökkévalóságig. Most, — itt a földön — a földi életemben akarok boldog lenni, mert ez a boldogság valóság lehet, de az, amit Krisztus ígér egy élet boldogság-bőjtölése után, esetleg csak ábránd, meg nem valósult vágy lesz . . .

Az Isten sem tilthatja meg nekem ezt a nagy

boldogságéhséget — szónokolja tovább önmagának. — Miért teremtette belém?! Ő felelős érte! Elégítse ki ezt az űző vágyat! De ne ígéretésekkel! Mert ha nem elégíti ki, magam fogom megteremteni magamnak a boldogságot. De ha itt a Terra bolygón megtalálom a magamtervezte boldogságomat, akkor aztán ne csodálkozzék Krisztus, hogy én, a Terra bolygó szerelmese nem vágyódom az ő ígéretett, másvilági, szintelen, unalmas boldogsága után.

Állj meg, te mániákus boldogsághajszoló! — szeretném neki odakiáltani, de visszavág:

Ne félts, nem vagyok mániákus. Nem vagyok fantasztá még a boldogságkeresésben sem. A modern ember reális. Még a boldogságvágyában is. Én sem akarok bankok, trösztök, kartellek Krózusaként boldog lenni. Bár lehetnék! De mivel tudom, hogy nem lehetek, józanul leszámoltam vele. Acél-mágnás sem akarok lenni. Az élet királysága után se vágyódom, hisz sok boldogtalanság húzódhatik meg ezen királyi korona mögött is.

Az én boldogságvágyam nem elérhetetlen. Csak a Terra bolygóra van korlátozva. Én már lefokoztam a boldogságvágyamat is. Ebben is korszerű vagyok.

2. A boldog nyárspolgár.

(Tréfás fantáziakép.)

Mert mi kell ahhoz, hogy én boldog legyek? (Belehúzódik a foteljébe. Rágyújt egy „gatyás” szivarra, és a gomolygó kék füstbe bámulva ábrándozik):

... Istenem, oly kevés elég nekem ... Kevés munka, — sok fizetés. De nem is olyan sok: 3—400 P havi fix, — de ez progresszíve növekszik a korról ... A munka fogy, mert hát közben főnök, vagy cégvezető, vagy talán — jaj, még a gondolatától is megremeg a szívem, — talán még „vezér” is leszek.

De addig is, míg idáig eljutok, megelégszem, hogy az asszony párolgó teát szervírozzon reggel. Egy kis sonkát hozzá, és egy kis vaját pirított kenyérrel, és mivel

már öregszem, egy kis olyan gyümölcsöt, melynek laxatív hatása van.

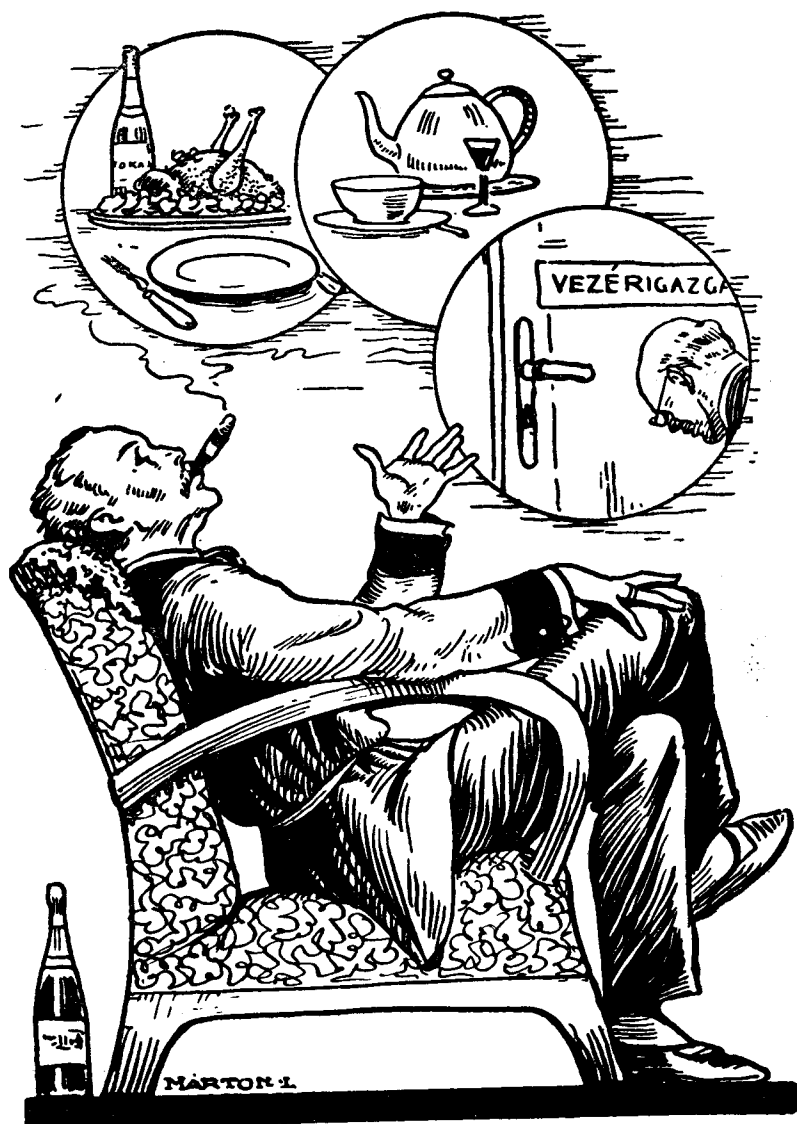
Legyen egy-két rend ruhám. Inkább több azonban, mint kettő, hogy a hőmérőhöz alkalmazkodhassak minden nagyobb hőfokingadozásnál. Ez úri, — és az egészségemet is féltetni kell.

Hadd legyenek úr az asztalomnál is. Koplalás hosszú évei után most kiszolgálhatom a gurmant is magamban. A leves kellemesen forró legyen. Jaj az asszonynak, ha túlforró, vagy ha a hanyagsága miatt kihűlt volna. Egy kis előétel már kijár nekem is, hisz az orvosok azt mondják, hogy könnyű ételekből sokszor egyek, mert ez a módszer tehermentesíti a gyomrot. Aztán egy kis szárnyas, egy kis pecsenye, egy kis tésztácska (ne sokat, mert az hízlal, én pedig írtódom a kappanhájtól, és nekem vigyázzni kell a vonalaimra) — aztán egy kis édesség, egy kis gyümölcs, egy kis — nem, egy rendes csésze fekete és hozzá egy jó nagy szivar (a Mari, a cseléd időben előkészítse a gyertyát az ezüst gyertyatartón, és mihielyt levágtam a szivarvéget, hozza, hogy a gyertyalángnál rágyujthassak. Ez nem modern, az igaz, de előkelő.)

És most kultúrálódok: otthonkába öltözöm. Belesüppedek a nagypapa-fotelba. Az asszony már odatette a kézimunkát a fejem alá, hogy be ne zsírozzam a huza-tot. Fínom szivarom karikázó füstje misztikus ködbe von. Kezdődik a kultúrálódás: Ide a mai ujságokat! Aztán csönd legyen! Lábujjhegyen járjon mindenki — és ne zavarjon kultúrmunkámban.

És megkezdődik a tudósmunkához szükséges termelő csend. Az asszony lábujjhegyen jár. Az egyetlen gyereket (akinek még megengedték, hogy éljen, mert ha több lenne, akkor talán sok minden másképp lenne a nyárs-polgáréknál) — kiküldik a tanulószobába és arra kényszerítik, hogy cipsz-zárral zárja be a száját.

És a nagy tudóscsendben folyik az alkotás. A gyomor-

sav végzi a maga munkáját. Ezt a munkát és ezt a csendet csak közbe-közbe zavarja meg egy-egy harsány horkantás. Ez magában még nem volna baj, de egyszer akkorát horkant a termékeny csendben alkotó, hogy felijed rá nemcsak az egész ház, hanem maga az alkotó is. Feltápáskodik, nyujtózkozik, és siet a szódabikarbónáért, hogy lefékezze a gyomorsavat.

Majd ismét kultúrmunkára vágyik. Végignézi a kezéből kihullt kultúrtermék mozirovatát, és indul a modern kultúra egyetemére, de előbb meghagyja, hogy jó vacsorával várják és készítsék elő a kártyaasztalt.

A moziban kikacagja, vagy kidühöngi magát, a szerint, hogy emésztése mit kíván meg. Aztán jön az este — a maga gyönyörűséges vacsorájával, tüzes boraival és szépálmú pihenésével . . . Kell ennél több a boldogsághoz?

Igenis kell:

Egy kis családi ház a Rózsadombon. Egy kis week-end-ház a Balaton mellett. Egy kis négyszemélyes autó. Egy kis takarékbetétkönyv egy kis biztosított pénzmaggal, mely az örökkévalóságig „terülj-terülj asztalkám” rendszert biztosít. Egy kis rangot emelő cím, hogy tekintélye legyen necsak a családban, hanem a levélhordó előtt is.

És ha ehhez még a háziorvos is biztatja, hogy, ha vigyáz az emésztésre, akkor eltemetheti az összes irígyeit és riválisait, akkor olyan boldog lesz ez a pápaszemes, pipázgató, étlapokat tervező, evésben kifáradó, pengős regény-kulturán élő nyárspolgár, hogy autójában terpeszkedve nem is gondol arra, hogy más boldogság is lehet a világon az ő boldogságán kívül . . .

3. A nyárspolgár és Krisztus.

És Krisztus?

Krisztusnak nem igen jut hely ebben a boldogságban.

Nem nyílt istentagadó. Ehhez már túl kényelmes. E helyett: Mivel a szülői házból talán magávalhozott tradicionális kereszténység már lekopott róla, — egy új életet jelentő komoly kereszténységet pedig már lehetetlenné, vagy — talán jobb így: — fölöslegessé tett a nyárspolgári boldogság, — azért kialakult lelkében egy új kereszténység. Ez az a kereszténység, melyet esetleg okmányokkal lehet bizonyítani visszamenőleg egészen az első pogányságból megtért magyarokig, — de ennek a kereszténységnek szép kevés köze van Krisztushoz és a krisztusi kereszténységhez.

Mert:

Kiharcolt nyárspolgári boldogságában úgy érzi, hogy itt a földön nincs szüksége Krisztusra, hiszen éppen a megtalált boldogsága bizonyítja, hogy Krisztus nélkül is lehet boldog a modern ember. Sőt csakis Krisztus nélkül. Mert ha ez a nyárspolgár — mint ő gondolja — belevenné élettervébe Krisztust, akkor az a töviskoronás Keresztrefeszített beleszólna az életébe, és talán anatómiát mondana az ő nyárspolgári boldogságára, mert sohasem érthetné és engedhetné meg a süppedő szőnyeges, pálmás szalonú, pezsgőbontásos, autós, csókos boldogságot az, aki mezitlábos fellah-ként szegényszagú kunyhókban éhezte és bőjtölte végig az életet.

Ezért:

A nyárspolgár nyíltan nem szakít Krisztussal. Néha néha egy kis karácsonyfás, angyalhajas és gyertyafényes lirizmusra is szüksége van. De ezzel meg is nyugtatja magát, hogy eleget tett Krisztusnak is.

Gyakorlati élete azonban könnyű fajsúlyú. 2000 évvel ezelőtt Rómában a nyárspolgárok féltékenyen vigyáztak arra, hogy összeütközésbe ne kerüljenek az akkori büntetőtörvénykönyvvvel, sőt, ha egyszer felülkerekedett bennük az ember, vagy veszélyben forgott az életük, akkor még 1—2 szem tömjént is dobtak a magukalkotta istenek oltárára. De ez a vallási ellágyulás nem aka-

dályozta meg őket abban, hogy egy jó lakoma közben, mikor már torkig boldogkodták magukat, a vomitoriumba ne menjenek és fácántollal ne preparálják magukat az újabb lakoma nyárspolgári örömeire. És ha ezen, vagy még nagyobb nyárspolgári „örömök” miatt talán megmozdult a lelkiismeretük, akkor letakarták az istenszobrokat, vagy kivítették őket boldogságuk útjából, hogy így nyugodtabban nyárspolgároskodhassanak.

A modern nyárspolgár is így szeretne bánni Krisztussal: betakarni Krisztust, hogy Ő se lásson semmit, és a nyárspolgárnak se kelljen félnie, hogy Krisztus belelát az ő pogány életébe.

Pedig:

Kár félni — még ennek a nyárspolgárnak is — Krisztustól. Krisztus nem a penészszagú, fellahtyomorságú élet evangéliumát hirdette. Krisztus nem mond anatómiát a modern úri életstílusra se. Krisztus ott akar élni a süppedő szőnyegű, csipkefüggönyös, pálmás úrilakásokban is. Krisztus nem ítéli el a pezsgőbontásos vacsorákat se, de a Nemzeti Színházba szóló premierbérletet sem.

Krisztussal megférne az úri életstílus is, ha a nyárspolgár *nem adta volna el ezért a gondtalan életért Krisztust.*

Mert ő is feldobta lelkében a kockát: Krisztussal vagy ellene?! És mivel Krisztus volt a tét: elvesztette Krisztust.

És mennyi ilyen Krisztusát vesztett szegény nyárspolgár él keresztény-mázas pogányságban a nagyvárosokban éppúgy, mint máshol. Hány gyárimunkás, iparos, tollkuli, robotoló magántisztviselő álmodozik erről a boldogságról! És az a tragikus, hogy tudom, hogy nemcsak ábrándozik, hanem ha az élet választást engedne neki az ő álmodott boldogsága és Krisztus között, mint Pilátus engedett Krisztus és Barabbás között — ez a sok-sok boldogsághajszoló dobná Krisztust, dobná a

tradicionális kereszténységet, mert ő a Terra bolygó szerelmese, — és a Terra bolygón akar boldog lenni, mert a másvilág ismeretlen bolygójára ígérgetett boldogság részint még nagyon messze van, részint pedig *talán* nincs is.

A nyárspolgár pedig csak biztosra megy. Nem akarja, hogy se itt, se ott ne lehessen boldog, és ezért csak ezt az egy kiutat látja maga előtt: ha elvesztem is Krisztust, de legalább nem zavarja az én megálmodott nyárspolgári boldogságomat.

És gyakorlatilag, földi boldogságos életével ez is Krisztus ellen foglal állást.

14. A „PAPI BIRTOK” MIATT BOTRÁNKOZÓK

I. A probléma:

A probléma — ma már *majdnem* csak — magyar probléma.

A kortesek és — sokszor talán nem is annyira magyar problémáktól gyötört — forradalmi újítók egyre ezt hangoztatják a magyarság előtt:

A magyar nép földéhes. Magyarországon a föld-birtokmegoszlás nem egészséges, mert Csonkamagyarország területének 52.17 % -a kis- és törpebirtok, 18.33 % -a középbirtok, 29.50 % -a nagybirtok. És még hányan vannak, akik ebbe a statisztikába be se jutottak, mert ezen hiányzóknak még „nadrágszíz”-birtok se jutott a magyar földön.

Földet a magyarnak! A magyar necsak arra legyen jó, hogy: Gyürközz János, rohanj János! Veszélyben a messzi város! (Ady) A magyar földnélküli Jánosok is élni akarnak, mégpedig a saját földjükön, melyhez úgy érzik, „jussuk” van. A földnélküli Jánosok érzik ezt a „juss”-t, de nem érzik és nem akarják érteni ezt a nagybirtokosok és a papság, melynek érinthetetlen nagybirtokai ott fojtogatják a papi nagybirtok peremén elhelyezett földnélküli Jánosokat, akik vakulástól-vakulásig túrják az uraság földjét, de még reményük se lehet arra, hogy valamikor majd a sajátjukat szántogathatják. És ezért folyton nő bennük a keserűség. Csak rabslolgának érzik magukat. Örömtelen a munkájuk, mert hiába szorgalmaskodnak, a szorgalom gyümölcsét nem élvezhetik. Mert — bár nincs helyhez kötve, mint a rabslolga és a jobbágy, — nem mozdulhat ki a munka miatt, ott pedig, abban a községben, ahová régi családi

tradíció köti, nem tud még egy kis „nadrágszíz”-földhöz sem jutni, mert a papi birtok nem eladó.

És nő a keserűség, mert szítják is a keserűség tüzet — a felelőtlen földosztók, kik ígéretbeli földosztásukkal forradalmasítják a földnélküli Jánosokat, de ugyanakkor Jákob létráját építik maguk számára a hatalom mennyországához.

A nagy lépcsőépítés közben azonban nem válogatások eszközeikben: Kiszínezik szegény magyar népünk meglevő szegénységét. — Igéreteikkel megcsillogtatják az eddig elérhetetlennek látott boldogságot. — Megnövesztik igényeit azon elv alapján, hogy étvágyat kelteni lehet, de az éhség lecsillapítása már ügyse az ő dolguk, mert akkor már a földnélküli Jánosok hátán és voksaival hatalomhoz jutva, nem érdeklik már többet a szegény magyarság problémái.

De míg eddig eljutnak, jól tudják, hogy a legjobb lázítás ez: Minek a papi birtok?! . . . Holtkéz birtok! . . . Lehetetlen, hogy míg egyeseknek, a papoknak több tízezer holdas latifundiumokat juttat a Csonkaország, addig a „Rohanj János”-oknak csak egy egyméter széles, kétméter hosszú földbirtok jut a magyar temetőben, de ott se sokáig, mert ha túlságosan szorgalmasak a halottak, akkor onnét is kilakoltatják őket, mert még temetőnek sem engedélyezett elég területet a kapzsi és fukar nagybirtok . . . Szekularizáció! Osszátok fel a papi birtokot! Az ország több gyereket akar?! Osszák fel a pap-ság birtokát — nekik úgy sincs gyerekük! — és akkor majd megoldódik a másik magyar probléma: az egyke is . . .! Mert igazságtalanság, hogy tízezer holdak egész jövedelmét egy ember élvezze akkor, mikor millióknak a máskor kutyának dobott kenyérháj se jut mindég, mert azok csak az uraság foszlós bélű kalácsáért robotolnak.

És a tömeg, melynek ezek a felelőtlen lázítók a nép vágyálmainak megvalósításáról mesélnek, már lázong. Már nem elégszik meg a keserűsége és nyomorúsága

által felszított vágyak titkos ápolgatásával, hanem először fellép politikai ellenséggént és voksait azoknak adja, akik vakmerően szemtelenül többet mernek neki ígérni vágyálmái vonalán, — aztán ezt a politikai ellenségeskedést átviszi vallási térre is.

És itt kezd ez a kérdés belekapcsolódni a mi témakörünkbe: A valamikor még hűségesen templomlátogató magyar nép a lázítástól megrészegedve szívesebben hallgatja a lázítók suttogását is, mint a templomok szószékének igéit. A nép papjai ijedten veszik észre, hogy egyre kevesebb fiatalember és földről álmodozó magyar megy vasárnap templomba. Az a pap, aki valamikor mindene volt a falujának, szomorúan állapítja meg magában: „Még jó, ha csak magamra hagynak és nem bántanak.” Tudja az okot is: A nép a papi birtok képviselőjének tartja őt is, és mivel irigyli a birtokot, gyűlöli a birtokost is.

De itt — még lelki síkon sincs megállás: Mert: Lassankint ellensége lesz a pap is. Dacosan elfordul a vallásos élet gyakorlataitól: nincs még húsvéti gyónás se. Aztán lázad az Egyház ellen, sőt könnyen kiszalad a száján: Nem érdekel az az Isten, aki tűri ezt a nyomorúságot és szó nélkül elnézi papjainak földesuraságát.

Az csak természetes aztán, hogy az így felheccelt földnélküli Jánosok kész zsákmánnyá lesznek azok számára, akiknek minden módszer megengedett, hogy az embereket elidegenítsék először Egyházuktól, — azután pedig az Istentől.

Az is természetes azonban, hogy ez az ígéretekkel forradalmasított, földéhes szegénység lesi-várja az alkalmat, hogy megrohanhassa a papi birtokokat, és hogy minden skrupulus nélkül új honfoglalóként bevonulhasson a papi birtokba.

Közben pedig elkeseredett ellensége lesz a papságnak, a vallásnak, az Egyháznak és az Istennek.

II. Mi az igazság?

1. *Van papi birtok, — és — ha Európa jórészt felszámolta is már ezt a kérdést, — létezik ez a tipikusan magyar probléma.*

Végzetes struccpolitikát folytatna ma az, aki ezt a kérdést néhány örökké elégedetlen paraszt, vagy néhány felheccelt földéhes magyar problémájaként merné kezelni. De végzetes volna azt gondolni is, hogy az egyházi birtokokat eltüntető szellem — országunkat kis szigetként körülfoltyva — elhőmpölyög, és nálunk érintetlenül hagyja a „paradicsomi” állapotokat.

De ugyanúgy végzetes volna, ha az egész papi birtok kérdéskomplexuma csak a kortesbeszédnek lázító ígéreteiseivé fajulna. És végzetes volna az is, ha a csőcselék venné a kezébe ennek a kérdésnek a megoldását. Mert ha még a zsidó birtok megoldását sem engedték a csőcselék kezébe, — talán százszor inkább nem való ennek a kényes kérdésnek a megoldása a felheccelt tömegnek a kezébe.

Mert lássunk tisztán:

a) Az egyházi vagyon eredetét tekintve nem szegény magyarok tönkrevéséből jött létre. Az egyházi vagyont nem abból a pénzből vette az Egyház, amit a papírtalpú bakancsok szállításával csalt össze magának a házájáért harcoló magyarok fagyoskodásával és tönkretett egészségével.

b) Az Egyház birtokainak legnagyobb részét szentéletű magyar királyainktól kapta — a magyarság földhöz való jogának és egyéni birtokának csorbítása nélkül — mégpedig azokért a szolgálatokért, amiket a magyarság lelki nevelése terén végzett, — és azért, hogy ez a papság anyagiaktól és gondoktól függetlenül végezhesse a magyarság-nemesítés hősi és szent munkáját.

c) És hacsak mi is nem szentesítjük az erőszak, a lopás, a hatalom birtokszerző jogát, hacsak mi is be

nem állunk „ami a papoké, az az enyém is, — ami az enyém, ahhoz másnak semmi köze” — ideológiai irányzatba, akkor nem engedheti a magyarság, hogy az Egyház vagyona kortesfogás és Csáky-szalmája legyen.

Annál is inkább, mert

2. az egyházi vagyon igen nagy részében célvagyon.

Nem ártana, ha azok a földnélküli Jánosokat a papi birtokra uszító ígéretők megmagyaráznák ezt is a népnek.

a) Célvagyon, tehát bizonyos egyházi *magyar cél szolgáltatásban* áll (kolostorok, papnevelők, plébániák, iskolák fenntartása, kegyuraság stb.)

b) Tehát nem egyéni vagyon. Nem idegeníthető el. A jövedelme sem egy pap egyéni luxuséletének kiszolgálására szolgál. A jövedelmével sem rendelkeznek egyéni tetszés szerint.

c) Abból, hogy az egyházi vagyon célvagyon, az is következik, hogy azoknak, akik az Egyház vagyonát konfiskálni akarják, meg kell gondolniok: ha el is veszik a papi birtokot, — és az mondjuk állami vezetés alá kerül, — vállalhatják-e az elvett célvagyonokkal együttjáró terheket. Mert: a papi birtok legnagyobb része földbirtokvagyon. A földbirtok kicsi hozama, a vagyonnal alátámasztott cél drágább munkaerői, a nagy és költséges adminisztráció hamarosan oda juttatná az államosított papi birtokokat, mint a megszállás ideje alatt idegenektől kezelt papi birtokokat: az eladósodás végzetes lejtőjére. Pedig magyar síkon még feltételezni se merjük azt, hogy az így eltulajdonított papi birtokokat panamákon megedzett kezű és lelkű adminisztrátorok vennék a kezükbe.

3. Az is igaz, hogy az egyházi vagyon egy igen kicsiny hányadát nem lehet a szorosan vett célvagyonhoz számítani.

a) De: Minden komoly gondolkodó tudja, hogy ez a csekély nem célvagyon sem egyéni gazdagodási lehetőség. Mert ha beszélni mernének azok, akiken ezek a vagyó-

nok segítettek, (alapítványok, segélyek, jótékonyságok, stb.), — ha összegyűjtenék azoknak a karitatív intézményeknek a számát, melyeket ezek a nem célvagyonok hoztak létre vagy tartottak fenn (kórházak, leleceházak, aggok házai, stb.), — ha nem bűjt volna el szerénységével ez a jóság, hanem úgy reklámozta volna magát, mint más karriert csináló, érdemrendekre vadászó jóság-törpék, akkor talán még ez a felheccelt magyarság is látná, hogy még ezek a papi vagyonok is többet jelentettek a magyarság számára, mint a milliós vagyonú kartellek, vagy a többszázazres jövedelmi adót fizető „magyarok“, akik havi 1 pengős megajánlással kiragasztják palotáikra a Karitás jótékonyság-megváltás céduláját azért, hogy ezen a havi 1 pengőn kívül senki se kíváncsion tőlük többet, mert ők megtették azt, amit a jóság és az emberszeretet megkívánt.

b) De ha valaki igazságos akar lenni, akkor azt is meg kell mondania, hogy ennél a papi ú. n. privát vagyonnál mennyivel több az a nem földbirtokba fektett mobilvagyon, mely oly mesterien tud rejtőzködni, hogy az állam se tudja megfogni, és a szegény földéhes magyarok se botránkozhatják agyon magukat ennek a rejtőző, és sokszor igazán csak egy család és egyetlen-kéjének mérhetetlen és bőszítő luxusát szolgáló vagyonon.

Pedig igen furcsa statisztika kerülne ki abból, ha egyszer meg lehetne fogni ezeket a rejtőző és transzformált vagyonokat. Ez a statisztika pontosan kimutatná, hány ember élvezte ezt a vagyont, milyen volt a szociális megterhelése, mennyi szolgálta az egyéni luxust, mennyi a magyarságot. Ha ezt megcsinálnánk lelkiismeretesen, akkor talán kitűnnék, hogy ezen meg nem fogható vagyonokból sokkal több ment egy-két ember luxusára, szeretkezéseire, palotáinak költségeire, mint a legjobban irigyelt papi birtok jövedelmeiből a papok gazdagodására és egyéni kedvteléseire.

Ne lázítsák tehát a magyar élet nyomorultjait az Egyház vagyona ellen, mert erre nincs szükség.

4. Az Egyház eddig is megtette, és ezután is meg fogja tenni a kötelességét a magyarsággal szemben a földbirtokreformmal kapcsolatban.

a) Az Egyház a Nagyatádi Szabó István-féle föld-reform idején is megtette a kötelességét, és leadott föld-birtokából annyit, amennyit a törvény megkívánt tőle. — De nem az Egyház hibája volt az, hogy ezek a papi birtokból kielégített földéhes földnélküli Jánosok mégse lettek boldogok. De legalább megtanulták azt, hogy más is kell a földhöz juttatott magyarságnak a boldoguláshoz, mint a papi birtok felosztása.

(De itt nem hallgathatok el egy kérdést: Miért nem járult hozzá a Nagyatádi-féle földreform a földhözjuttatott magyarság boldogulásához? Föld volt. Pénz nem volt. Kölcsönöket vettek fel. De éppen ezek a kölcsönök tették tönkre annyira ezt a szegény magyarságot, hogy a földje megint elúszott (de most nem papi kézre került!) — és nyakában ott maradt a bankok segítsége: az adósság.)

b) De az Egyház nemcsak megtette, hanem ezután is meg fogja tenni a kötelességét azért, hogy a földéhes magyarság földhöz juthasson.

A most készülő földreform az Egyházra is kiterjed teljes egészében. És az Egyház nem süket a kor szavával szemben, pedig igen nagy áldozatokba kerül ez az újabb érvágás. De most is megteszi a kötelességét, mert az Egyház mindig, minden bajában jobban együttértett a magyarsággal, mint azok, akik páncélszekrényekbe zárják millióiukat, vagy akik külföldre kisíbolt vagyonukból hozzá nem férhető ingatlanná bűnözték a magyar pénzt. (Erről természetesen nem beszélnek a néplázító kortesek. Mégpedig azért nem beszélnek, mert talán éppen ezek pénzelik őket azért, hogy a papi vagyon ellen való lázításukkal eltereljék a figyelmet ezekről a

papi vagyonoknál sokkal nagyobb, kétes eredetű és kétes rendeltetésű vagyonokról.)

Az Egyház ma is együtt érez a magyarsággal. Megérti a földéhségét. Áldozatot hoz, hogy segíthessen. Csak azt követeli meg a méltányosság alapján, hogy ne foszszák meg életlehetőségeitől azért, hogy a nép elégedetlenségének vámszedői kielégíthessék karrier-ambíciójukat.

III. Ki a farizeus?

Az Egyház vagyona miatt gyűlölködők azt mondják, hogy az Egyház farizeus, mert csak istenszeretetet hangoztat, mert a gyakorlati emberszeretet megvalósítása esetleg birtokának feláldozásába kerülne.

Ez az állítás nemcsak farizeuskodás, hanem hazugság is. Ha minden magyar úgy valósítaná meg az Isten- és emberszeretetet, mint a papi birtok gazdái, akkor kevesebb lenne a nyomorúság a magyarok között. Az Egyház nemcsak lelki reformot diktál másnak, hanem az önreformot is kész végrehajtani még a papi birtokot illetően is. Erről megnyugodhatnak azok is, akik a földbirtok ügyében farizeusnak nevezik az Egyházat.

Nem az Egyház farizeus, hanem azok, akik a papi birtokon való botrányozás mögé rejtik azt a szomorú ténytet, hogy keveseknek találtattak az Isten mérlegén.

Elismertük, hogy ez a kérdés ma tipikusan magyar probléma. De megmondjuk azt is, hogy *magyar sorstragédia lesz a problémákból* akkor, ha a lázítás hatása folytán földhöz juttatják ugyan a földéhes magyarságot, — de éppen e lázítás folytán elidegenítik a lelkében mindig vallásos magyart a papjától, a vallásától, az Egyházától és az Istentől.

Mert akkor lesz földje a földnélküli Jánosoknak, de nem lesz Istene. És ha egy népnek nincs Istene, akkor felszabadulnak a legvadabb ösztönök, — és ezek az ösztönös magyarok szétdarabolják az országot is.

15. BÜNTETLEN MAGYARIRTÁS

E fejezet megírásához Cromwell ezen mondása adta kezembe a tollat: „Ha beszélek, — a fejembe kerül. Ha hallgatok, — a lelkembe.” *

1. Sötét folt a társadalom lelkén.

A gyermek századát éljük, — és sohase követtek el annyi bűnt a Gyermekek öfensége ellen, mint a gyermek századában.

Húszmillió magyarországról álmodozunk, és soha, egy idegen zsarnok alatt se folyt olyan végzetes magyarirtás, mint amilyent majd e kor történetírója feljegyezhet.

A gyilkolás, az életkioltás mindig bűn volt és elbűjt az élet oduiba, de ma ott hivalkodik minden drogéria és gyógyszer-tár reklámtábláján, — és senkisémet tartja bűnnek.

Rége a gyilkosság folt volt az életen és száműzőtté tette a gyilkost. Ma szalonok pálmás sarkában tárgyalják a gyermekgyilkosságok történetét, — és a társadalom, a magyarság nem száműzi ezeket a selymeskező, kozmetikai-műremekarcú mesélőket.

Az egészséges lelkű ember mindig megvetette azokat, akik rózsabimbót taposnak össze durva lélekkel. Ma senki sem botránkozik azon, hogy hivatásukat meggyalázó emberek, ráncosképű és aszottlelkű banya-anyósok, pénzéhes lelkű angyalcsinálók berontanak az Isten virágoskertjébe, és ezüsfátyolos állatiasságukkal feldűlják az Isten életfakasztó melegágyát, — vagy, ha minden óvakodásuk ellenére mégis bimbóba fakadt az Isten virágoskertjében az élet, akkor durván leszakítják ezt a bimbóéletet.

És bár cikkeznek, szindaraboznak, ankéteznek a bűn ellen, — és farizeus módon talán fel is háborodnak ezen a sötét megnebüntetett gyilkosságokon, — bár

a magyarság jövőjét féltő Kassandrák tiltakoznak e borzalmas magyarirtás ellen, — bár az egyházak a legnagyobb bűnök közé sorolják ezeket az életkioltásokat, mégis magának Budapestnek egy irtózatosszá szám az évi gumióvszer szükséglete, — és hány százezer élet elindulását gátolják meg azok, akik már túlvannak a gumióvszereken, mert azok már nem biztosítanak nekik teljes gyönyört, és találtak már olyan vegyszereket, melyeknek az az előnyük is meg van, hogy a teljes gyönyör mellett is lehetetlenné teszik az életmegindulást, és mégse statisztikázható.

Akik csak egy nemzet életét féltik, azok csak társadalmi — vagy csak magyar problémát látnak ebben a szörnyű dologban. Mi is látjuk a magyar problémát is. Mert a világháború 4 éve kb. 800,000 hős magyar életét oltotta ki. Egy évre tehát kb. 200,000 magyar élet pusztulása esik. Borzasztó ez, de vigasztalásunk, hogy a halál aratása csak 4 évig tartott. De milyen borzasztó még elgondolni is, hogy a statisztikák számítása szerint évente majdnem 200,000 magyar élet nem születhet meg. És ez nem négy év óta tart. És ki tudja, hogy mennyi ideig fog tartani ez a világháborúnál is borzalmasabb magyarirtás. Ez a kegyetlenül önző magyarirtás temeti sirba örökre a húszmilliós magyarság ábrándját.

A Magyar Családvédelmi Szövetség kiadásában megjelent Doros Gábor: *Házasság gondozás* (Az eugenia járható útjai) c. könyvében írja: „Magyarország úgy az abszolút, mint a relatív születési számok tekintetében (23 nemzet közül) a tizedik helyen áll . . . A népesedéspolitika és a fajok expanziója szempontjából csak az egymás földrajzi közelségében élő népek összehasonlítása mutat rá igazán a kérdés gyakorlati fontosságára. Éppen ezért struccpolitika volna azzal vigasztalni magunkat, hogy a nyugati és az északi államok népei kevés kivétellel a magyarságnál is erősebb mérvű csökkenés bajában szenvednek. Mit használ nekünk az, hogy a belgák

15.6, a franciák 14.6, az angolok 15.5 ezrelékes népszaporodást mutatnak fel, a mi 20.1 ezrelékes natalitási ezrelékünk mellett, amikor tudnunk kell, hogy az orosz születések száma még ma is 35—40 ezrelék körül mozog, a románok 29.6, a jugoszlávok 27.7 ezrelékes születési arányszámmal duzzasztják erősen szaporodó népeik számát. A magyarság jelen és jövő sorsa szorosan összefügg geográfiai helyzetével. E miatt számolnunk kell azzal az adott helyzettel, hogy északról, keletről, délről a magyarság testére a szomszédos bőszaporaságú népek hatalmas expanzív erővel feszülnek rá, aminek nyomását részünkről csak aktív állami és társadalmi népesedéspolitikával lehet ellensúlyozni."

De ne gondolja senki, hogy ez csak magyar probléma. Egyszer már nyíltan meg kell mondani: Ez a felelőtlen életmegakadályozás és életkioltás nemcsak a társadalom, nemcsak a magyarság gyötrő problémája, hanem a kereszténység igen nehéz problémája is.

Ma közönséges a vád a kereszténység ellen, hogy csak a gyerekek és azon vének vallása, akiket már elhagyott a bűn. És diadalmasan kérdik: Hol vannak a fiatal házások? Hol van a 20—50 év közötti generáció? Miért nem mennek együtt Krisztussal?

Egy már előre is biztos: ma igen sokan *nem hitelenségből foglalnak állást Krisztussal szemben*. A 20 és 50 év közötti generáció elfordul Krisztustól és a vallástól, mert tudja, hogy Krisztus sem a pokoli tanácsot adó anyósoknak, sem a földkapzsi szülőknek nem ad felhatalmazást arra, hogy megakadályozzák az életfakadást az Isten virágoskertjében, és nem engedi, hogy a házastársak istenkijelölte fenséges ételszolgálatát valaki pusztánemi kieléssé degradálja.

És mivel ezek a magyarirtók nagyon jól tudják, hogy Krisztussal ezen a téren nem lehet alkudni, ebben a gyermekáldást még fiziológiailag lehetővé tevő „veszélyes” időben Krisztus ellen foglalnak állást. Nem lesznek

A hivatásukat meggyalázók

hitehagyóvá, hanem egyelőre kikapcsolják az életük-
ből Krisztust. De az húzódik meg titokban a lelkükben,
hogy ha majd elmúlik fejük felett a 20—50 év gyermek-
áldástól terhes veszélyzónája, akkor majd újra visszatér-
nek Krisztushoz, mert akkor már nem kell vállalni az
életadás nehéz terhét. Addig pedig közszájon forgó elmé-
letekkel próbálják megnyugtatni a lelkiismeretüket. De
azoknak, akik már túl vannak Krisztuson, azoknak kia-
bálhat a rádió, fenyegethetik őket a magyarságot féltő
becsületesek, átkot mondhatnak rájuk az egyházak, csinál-
hat akárki akármit az ujságokban, könyvekben, ankéte-
ken, ezek cinikusan csak annyit vágnak vissza: „Ugyan,
hagyanak már békén! . . .”

*

2. Az életmegakadályozás jogosságának elméletei.

Melyek tehát azok az okok, melyek miatt jogosnak
tartja a modern ember az életindulás megakadályozását?

Az első és legtöbbször hangoztatott ok: az *anyagiak*.

A mai kor egy fiatalos költője ezt így fejezi ki:
„Fiatalok vagyunk, nekünk prédikálják: Alapíts családot
és bő gyermekáldást! . . . De a szó tompán cseng, jöj-
jön az bárkitől; megtehetnénk mi is, de mondják meg,
miből, hogy építsünk jövőt? Kevés jövedelem mellett
bármily édes: átok a szerelem!” (Mikes István: Nem
történt semmi.) Ez a fiatalság hangosan nevet, ha ugyan
nem káromkodik, mikor a régi magyarok száján élő mon-
dást hallja: Ha az Isten báránykát ad, ad hozzá legelőt
is. — Ma hazugságnak tartják a régi anyák ezen ósdi
felfogását.

A mindenben csak az anyagiakat nézők így beszél-
nek: Gyereket akar a magyar haza? Adjon hozzá pénzt
is! Fizesse úgy az alkalmazottait, hogy ne kelljen nekik
az életmegakadályozás önvédelméhez folyamodniok. Ha
azt akarja, hogy rövidesen húsz milliós magyarság védje

a hazát, akkor teremtsen jobb életnívót, adjon anyagi biztosítékot, hogy a gyermeknek életet adhassanak.

Magam is érzem, hogy sok igazság van ebben a hangos követelésben. Én is érzem, hogy rossz a mi fizetési rendszerünk, mely az élet kezdetén, amikor pedig igazán szükség volna a gyermek anyagi bázisának kiépítésére, nem siet segítségére a fiatal házaspárnak. Ez a rendszer a fiatal házások megsegítése helyett 50—60 éves korában emeli fel úgy a fizetést, hogy akkor már több gyereket is eltartathatnának, de akkor már képtelenek az életszolgálatra.

Én is tudom, hogy sok jóakarató fiatal azért nem mer családot alapítani, — vagy ha van is bátorságuk házasságot kötni, azért nem vállalkoznak a gyermekáldásos életszolgálatra, mert tudják, hogy keresetükből nem jut arra, hogy engedelmeskedhessenek Krisztus és az élet ezen parancsának: Növekedjetek és sokasodjatok . . .

Én is tudom, hogy a mai élet nagyigényűsége és a nagyigényűséghez egyáltalán nem alkalmazkodó kereseti lehetőségek — valóban felvetik a fiatal házások előtt a kérdést: Vagy gyerek és nyomor, — vagy sötét bűnök sorozata és felfokozott életiram. És ki kételkedik abban, hogy ma sokan melyiket választják.

Ezek azok a fiatalok, akik Cronin: „Réztábla a kapu alatt” c. regénye szerint elmennek az orvoshoz és arra kérnek tanácsot, hogy — mivel még fiatalok és kevés a keresetük, — mit kell tenniük, hogy gyerekük — legalább néhány évig — ne szülessék.

•

De hát igazán csak az anyagiak az oka annak, hogy ma grasszál az életmegakadályozás?

Sokáig én is hittem ennek az elméletnek. Igaz, hogy még akkor is, mikor hittem neki, probléma volt előttem, hogy a mammutkeresetű, több autós, palotás háziurak családjában miért nincs gyerek, és miért van a szegény-

pénzü zsellércsaládokban és kisebbkeresetű iparos-családokban. Problémát okozott ez azért is, mert tudtam, hogy az életmegakadályozás majdnem annyi pénzbe kerül, mint kerülne az Isten-akarta életszolgálat. De mindezen nehézségek ellenére is hittem ebben az elméletben addig, míg most nem régen egy házasság előtt álló fiatallal való beszélgetésem más meggyőződésre nem kényszerített.

Érdekessége miatt vázolom itt ezt a beszélgetést.

Az illető férfi nősülési korban lévő, egyetemi végzettségű fiatalember.

— Miért nem nősülsz már meg? Elmúlik fölötted az idő.

— Majd akkor nősülök, ha olyan fizetést kapok, hogy nősülhessek és gyereket nevelhessek.

— Miért csak „gyereket” — és nem „gyerekeket” mondasz?

— Mert még azt a leendő egyet is alig merem vállalni, mert nem akarom, hogy olyan nehézségeket és küzdelmeket éljen végig, mint mi a mi családukban, ahol még öten voltunk testvérek egy kistisztviselő-családban.

— Szóval te is beállsz a magyarirtók közé! . . .

— Nem, csak olyan anyagi bázist szeretnék a házasságom számára, hogy ne kelljen magyarirtónak lennem! . . . 26 éves vagyok. 130 pengőmre alapítsak családot és neveljek egy borítóalja gyereket?

— Hát hogyan képzelnéd el a te családalapításod lehetőségét?

— Így: Svájci módszer szerint megfordítanám a fizetési görbét. A házassulandónak egyszerre fölemelném havi 400 pengőre a fizetését (1940. első fele.) Ez a fizetési színvonal megmaradna hosszú éveken át, — és csak később emelkednék minimálisan ez a fizetési görbe. Természetes, hogy minden gyerek után havi 50 P. kellene családi pótlékként . . .

És mikor mindezt forradalmi hangon elmondta, nyugodtan megkérdeztem tőle:

— És mondd: Ha olyan szociális viszonyok volnának, hogy ezt a követelésedet teljesíthetnék, — mondd: lenne legalább 6 gyereked?

— Azt már nem! Nem vagyok bolond! — mondta a legnagyobb elképedésemre.

És ekkor megértettem, hogy az anyagiak hiánya sok helyen lehet ok az életmegakadályozásra, de nem itt rejlik a baj gyökere, hanem ott, hogy nem akarnak gyereket a mai fiatal házások, mert ez zavarná a modern életstílust.

Hogy mennyi frivolitás bújik meg e felfogás mögött, mindenki tapasztalhatja, aki nyitott szemmel és nyitott füllel járja az életet. Nem általánosak e mentegetődzések, de még egyedülvalóságukban is veszélyes tünetek.

... Nem akarok 1—2 gyereknél többet, mert egy gyerekcsomót nem vihetek magammal veek-endre az autómmal, mert akkor a kiskutyámnak nem jut hely az autó ablakában.

... Nem engedhetem, hogy a feleségem állandóan terhes állapotban legyen, mert akkor sohase használható a társasági életben, — én pedig vele együtt nem vállalkozom remeteéletre ...

... Orvosaim azt mondták, hogy a feleségemre veszélyes a szülés. — Nem kényszeríthetem tehát a feleségemet arra, hogy a gyerekért kockára tegye az életét. Annál is inkább, mert így gyerek nélkül neki is, nekem is kényelmesebb — és kevésbé kockázatos az élet.

... Nem lehet sok gyerekem, mert nem akarom, hogy mosolyogjanak rajtam az ismerőseim ... Nem akarom, hogy végig kelljen vándorolnom a várost lakáskereséskor csak azért, mert a háziurak durván a szemembe vágják: Az én házam nem lesz gyermekmenhely ... Nem adok lakást drága pénzért sem, mert az

én modern, finomabbérzésű lakóim nem bírják el egy gyermeküdülőt is megtöltő gyereksereg zshivajgását . . .

. . . Nem lehet sok gyerekem, mert nem akarom, hogy a családi vagyont úgy szét kelljen osztanom, hogy egyiknek sem lesz elég, — és így szétfolyik mindaz, amiért egy egész életen át dolgoztam és küzdöttem.

. . . Nem lehet gyermekem, mert flottul akarok élni, — és nem akarom magamat kitenni annak, hogy a *már megszületett gyerekek megnehezítsék a válást* akkor, ha majd megúnom a házastársamat, és már másban akarom megtalálni a boldogságomat . . .

. . . Nem lehet sok gyermekem, mert nem engedhetem, hogy az én családi otthonom „*proletárgyár*” legyen (Perlaky: Élettémák, 85. l.). Nem akarom, hogy nyomorító, éhes, rongyos proletárokkal népesítsem be a földet és ezzel én is előmozdítsam a világ proletariátusának égbekiáltó nyomorát . . .

És így megy ez tovább. Elméletek folyton születnek, mert a nyugtalan lelkiismeret találékony az elméletek kitalálásában.

•

3. És Krisztus?

De ők maguk sem hisznek komolyan a saját elméleteikben. És mivel tudják, hogy Krisztussal ezen a téren se lehet alkudni, felvetődik lelkükben a kérdés: Krisztussal vagy ellene? . . . És döntenek, — ha néha összeszorul is a szívük: Addig, míg attól kell félnem, hogy gyerek lehet házasesetünk következménye, nem bírom Krisztus kemény törvényét. Majd ha kikerültünk a veszélyzónából, akkor majd visszatérünk Krisztushoz és kérni fogjuk, hogy bocsássa meg „kényszerűségből” elkövetett bűneinket.

És százezrek és milliók fordítanak hátat Krisztusnak — és ezekre a milliókra 25—30 évig a kereszténység nem számíthat, mert statisztikát szolgáltatnak ugyan, de a lelki életük Krisztus nélkül lelki halál.

És így lesz a nemzeti, a társadalmi probléma a kereszténység égető problémájává.

•

4. Van-e megoldás?

A magyarirtás két forrásból táplálkozik: 1. a nagy családot lehetetlenné tevő anyagi viszonyok, — 2. a Krisztus nélküli lelki beállítottságból fakadó felelőtlen-ség az életszolgálattal szemben.

Ebből az is következik, hogy a megoldásnak is két irányban kell elindulnia: 1. családvédelmi reformokkal az anyagi bázis megteremtése, — 2. lelki megújódással az életszolgálat hősi vállalása.

a) Anyagiak:

Ha nem is adunk igazat azon előbb bemutatott fiatalember túlzott követeléseinek (mindjárt kezdetben havi 400 P + a feleség és minden gyerek számára havi 50—50 P családi pótlék), nyíltan megmondjuk, hogy ezen a téren csak szerény próbálgatások történtek, de komoly, elhatározó lépést még nem mertünk tenni.

Pedig sürget az idő. Kellene és lehetne is tenni sokat. Igaz, hogy nem úgy, hogy esetleg egy zsűri 50—100 P jutalmat és egy oklevelet ítél oda egy 13 gyerekes anyának. Ez az eljárás nem eredményes, mert 50—100 P-vel nincs megoldva 13 gyerek nevelése még akkor se, ha majd a 14. gyereknek előkelő keresztszülőt ígérnek. De nemcsak hogy nem eredményes, hanem megalázó is, mert ma még az ujságolvasók 80—90%-a lesajnálja, ostobának és butának tartja azokat az oklevéllel kitüntetett mintaanyákat, akik 13—14 gyereknek adtak életet.

Hát hogyan lehetne megoldani az anyagi részt? Így is:

1. A fizetési görbe ne akkor érje el a létfenntartás és gyereknevelés lehetőségét, mikor már az életkutak kiapadtak, hanem mikor még javában árad az életforrás.

— (Ezzel kapcsolatban a korai házasság és családalapítás.)

2. Kedvezmények a normál (5—7 gyermekes) familiáknak. Adó-, katonáskodás-, orvos-, utazási-, tandíj-kedvezmények.

3. A lakásépítő akció tegye lehetővé, hogy a normál familiák (kedvezményes kölcsönökkel) mind családi házhoz jussanak.

4. Az örökösödési törvény sürgős megváltoztatása azok javára, akik a húszmilliós magyarság gondolatáért vállalják az életszolgálatot.

5. A kenyérhezjutásnál döntő szempont legyen az, hogy az állástkérő családja vállalta-e az életszolgálatot a nemzettel szemben.

6. Addig, míg családi házhoz nem jut az életszolgálatot vállaló familia, kényszeríteni kell a háziurakat arra, hogy lakást adjanak a sokgyermekes családnak is.

7. Szociális gondolkodásból fakadó törvényekkel lehetővé tenni közös élelmiszer és ruházatkodási központok létesülését, ahol a sokgyermekes családok jó és kedvezményes árukhoz jutnak.

8. Vagyonilag is büntetni azokat, akik bűnös manipulációkkal évtizedeken át üzik az eddig büntetlen magyarirtást.

9. Az aggregényadó ne csak néha-néha ujságban megjelenő rémítgetés, hanem valóság legyen.

10. Megbélyegezni azokat, akik bűnös úton csak 1—2 gyerek nevelését vállalják.

11. Megtiltani az óvszergyártást.

12. Megbüntetni az életkioltókat, de nemcsak látószólagos büntetéssel.

13. A válási törvények reformja.

Tudom, hogy ezek nehéz dolgok és nem lehet az egyik napról a másikra megvalósítani. De azt is tudom, hogy ezen család- és magyarságvédelmi törvényeket csak azok tudják megvalósuláshoz juttatni, akikre ma is

elmondaná Pyrrhus követe: Királyok gyülekezete. És ha majd mindenki átérzi ez országban, hogy az ételszolgálat Isten-szolgálat és magyarság-szolgálat, akkor majd elindulunk komolyan a húszmilliós magyarság ábrándjának megvalósulása felé, mert akkor majd a magyar törvénytárba hamarosan bekerülnek olyan törvények is, melyek lehetetlenné teszik tovább a magyarírtást és lehetővé teszik az ételszolgálatot, mert megteremtik az ételszolgálat bázisát, az anyagiakat.

b) Életreformok.

De ne gondolja senki, hogy megoldotta ezt a problémát, ha az anyagi bázist már megteremtette. E probléma megoldásához lelki reformok is kellenek. Mert:

1. Az életadást csak az fogja vállalni, aki életében és lelkében van annyira krisztusi, hogy feltétel nélkül vállalja az életadást csak azért, mert tudja, hogy az ételszolgálat Isten akarata, az életmegakadályozás (akár óvszerekkel, akár műtéttel) pedig bűn.

2. Az életadást csak az fogja vállalni, aki Isten akarata miatt és az ő segítségével bízva vállalkozik arra a nagy áldozatra, melyet a beavatkozás nélküli ételszolgálat megkövetel.

3. Az ételszolgálatra csak az fog vállalkozni, aki nem nagystílusú, nem flottul, nem kényelmesen, hanem krisztusian akar élni.

4. *A húszmilliós magyarságot az fogja igazán és fenntartás nélkül szolgálni, aki igazán és fenntartás nélkül szolgálja Krisztust.*

Lehetséges ez?

Tudom, hogy erre azt mondják, hogy lehetetlenséget kívánok, mert Krisztusnak sem lehet az az akarata, hogy minden családban 18—20 gyerek legyen.

Erre azt felelem: *Krisztusnak az az akarata, hogy bűnök árán egy gyerekkel se szülessék kevesebb.*

Ahhoz — jogod van, — ha a normál-famíliánál bőségesebben megáldana gyerekekkel az Isten, — hogy

tartózkodj a házassági aktustól, hogy több gyereked ne szülessék. Ezt Krisztus is megengedi.

Tudom, hogy erre fejedet csóválod és ezt mondod: No lám! . . . Ez Krisztus . . . Így intézi el fölényesen a legégetőbb problémát . . . Hogy tartózkodjam én a házassági aktustól? Házasságtörésekbe hajszoljam a házastársamat és magamat is? Mert az biztos, hogy nem tudok hosszú éveken át abstinens lenni. De nem is akarok, mert ha abstinens leszek, akkor elhidegül tőlem a házastársam és pokollá lesz a családi életem . . . stb.

Sok igazság van ebben a keserű panaszban. Mert igaz az, hogy nehezebb egy házastársnak, aki már éveken át nemi életet élt, teljesen tartózkodni a házassági aktustól, mint egy katolikus papnak, ki így éli le az életét, de nincs egy hálószobában együtt egy asszonnyal, akivel jogosan nemi életet élt évekig. — De aki vállalkozik erre azért, hogy az élete ne ütközzék Krisztus törvényeibe, az hős és megérdemli, hogy jobban megbecsüljük, mint egy tisztaéletű pap hősi áldozatát.

Tudjuk azonban, hogy erre a nagy hősiességre nagyon kevesen vállalkoznak. — Viszont sokan vannak a keresztények között, akik ugyan vállalkoznának a normál-familiára (5—6 gyerek), de nem mernek vállalkozni a túlbő gyermekáldásra. Ezért, miután a normál-famíliával már megtették kötelességüket a magyar hazával szemben, további életüket is összhangba akarják hozni Krisztussal is, de a nélkül, hogy a gyerekek vég nélküli számát is vállalniok kellene.

Erre is van egy lehetőség. És ez már könnyebb, mint a teljes nemi abstinencia.

Tudott dolog, hogy a nőnek vannak hónaponként visszatérő periódusai, melyekben a petefészek terméketlen és így a nő koncepció-képtelen. Orvosok foglalkoztak ezzel a kérdéssel (a japán *Ogino* és az osztrák *Knaus*), és a legújabb teória szerint (a holland *Smulders*) „teljesen terméketlen a petefészek a bekövetkezendő periódus

előtti 11 napon át, és termékeny e tizenegy napot megelőző 8 napon át."

Ezen elmélet szerint csak bizonyos rövid időszakokban kell tartózkodniok a házastársaknak a házassági aktustól, a többi időben élhetnek házasságukkal a nélkül, hogy a koncepciótól félniök kellene.

De:

Bár nem helyezkedik szembe Krisztussal az, aki megfelelően komoly okból időlegesen tartózkodik a házasság jogának gyakorlásától, — és így nem is vét a krisztusi törvények ellen, mégis azt ajánljuk, hogy *mielőtt ehhez a módszerhez nyúlnának a házastársak, tárgyalják meg ezt a dolgot egy krisztusi világnézetű orvossal, és kérjék annak állandó útbaigazító felügyeletét*, mert

1. az orvostudomány még nem mondta ki az utolsó szót ebben a kérdésben — és

2. mert a periódusváltás nem halálosan pontos és így a házassági joggal való élés sem teljes pontos automatizmussal történhetik . . .

További, más megoldás, mely a krisztusi törvényekkel is összhangba hozható volna, nincs. A többi megoldás bűn és büntetlen magyarítás.

És mivel az emberek sem a hősies nemi abstinenciára, sem az időleges tartózkodásra nem akarnak vállalkozni, de akarják az élvezetet és gyönyört, de nem akarják a 20 milliós magyarság zálogát, a gyereket — ma milliók és milliók Krisztussal szemben foglalnak állást. Nemcsak azért, mert nem áll rendelkezésükre a nagycsalád biztos anyagi bázisa, hanem inkább azért, mert nincs meg a nagycsalád vállalásához szükséges krisztusi lelkület. És hogy ez az igazság, a következőkkel bizonyítom:

Kezet szeretnék ma is csókolni az édesanyámnak azért, hogy — bár anyagilag nagyon rosszul állt a család, — az egy anyától és egy apától való 16 gyerek után

megengedték, hogy én, a tizenhetedik gyerek is megszülessek. Haló poraikban is áldja meg az Isten őket ezért is, és azért is, hogy bár nem volt királyi kereszt-apa és kitüntető oklevél, mégsem vállalkoztak a magyar-írtásra, hanem hősiee, krisztusi lélekkell, — anyagiakban való daskálás nélkül is szolgálták a 20 milliós magyar-ságot.

MARTON-L.

16. VALLÁS ÉS NACIONALIZMUS

A nacionalizmus is *űrűgy* arra, hogy a modern ember szembehelyezkedjék Krisztussal.

•

Ma a felfokozott nacionalizmus korát éljük, — és ez a felfokozott nacionalizmus csak reakció az internacionalizmust és szabadkőműves kozmopilitizmust hirdető háborúelőtti idők után. Reakció. Mégpedig önmagában véve és jól irányítva nem is elitelendő reakció. A nacionalizmus ott kezd veszélyes talajra tévedni, mikor hatókörét túllépve olyan jogokat követel magának, melyek alapján Krisztust akarja megfosztani királyi jogaitól a lelkek országában. És ezen fiatalosan erőszakos hatalommegszerzésében még a vallásra is ki akarja terjeszteni iránytszabó, dogmatikát és egyházjogot a maga szájíze szerint alkotó hatalmát. A cél természetesen ez: A nemzeti egyházak megteremtése. Az már természetes, hogy ezen nacionalista egyházak függetlenítik magukat a történelmi egyháztól. (Pl. Cseh nacionalista egyház.) De az is természetes, hogy ezen függetlenítés következménye az lesz, hogy ezen függetlenített nemzeti egyházak *függvényei lesznek* a nacionalista államhatalomnak.

És mivel Krisztus nem akar függvény lenni, botránykővé lesz. Azok pedig, akik életükkel már rég elpártoltak Krisztustól, de a körülmények miatt még nem akarják dobni kereszténységüket, botránykozni és vádolni kezdik Krisztust és az Egyházat:

Krisztus és az Egyház internacionális! . . . A vallás és a nacionalizmus egymást lehetetlenítő fogalmak . . . A vallás, a kereszténység nemzetközisége kizárja, hogy egy nacionalizmusban megújult modern ember kitart-hasson Krisztus mellett . . . Sőt: A nacionalizmusban

újjászülető magyarság számára nagy teherként a kereszténység internacionalizmusa . . .

És pattognak a vádak . . .

1. *Internacionális-e az Egyház?*

Mielőtt érdem szerint válaszolnánk a vallási internacionalizmus vádjára, szabadjon előljáróban megmondani valamit nyíltan (magyar síkra vetítve a kérdést):

Mikor a múlt század második felében egész Európában dühöngött az internacionalizmus és szabadkőműves kozmopolitizmus, . . . mikor Magyarországon is világpolgár-apostolok hirdették a világboldogító nemzetköziséget . . . amikor még sem Európában, sem Magyarországon nem volt koráramlat és esetleg létfenntartási alap a nacionalizmus,

az Egyház már akkor meglátta a szabadkőműves internacionalizmus veszélyét és egyedül, sokszor a politikai hatalom ellenére is küzdött a nemzetköziség ellen és védte az országfenntartó magyar nacionalizmust.

És — érdekes — akkor éppen a nacionalizmus miatt volt botránykő az emberek szemében. — És bár az idők múlásával az Egyház nem változtatta felfogását a józan nacionalizmusra vonatkozólag, ma mégis nemzetköziséggel vádolják és gyanús szemmel nézik apostoli munkáját.

Ezt a kis megjegyzést előre bocsátva vizsgáljuk meg, hogy internacionális-e az Egyház és a vallás?

1. *Az Isten* — aki után nyugtalanul vágyódik a lelkünk mindaddig, míg csak Benne meg nem pihen — *minden faj, minden nép számára közös.* Nem magyar Isten, de nem is angol — és nem is néger. Az Isten olyan nagy, hogy neki az internacionalizmus szűk keret lenne. Az Isten szupernacionális = minden nép fölött áll a nélkül, hogy velük egy lenne, vagy egyik népet a másiknál jobban favorizálná.

De ha az Isten, akinek minden nép imádva hódol,

szupernacionális, mért csinál vádat a nacionalizmus az Egyház ellen, aki ehhez a nemzetek és népek feletti egy Istenhez akarja elvezetni az összes népeket, sőt a nacionalizmus lelkes harcosait is.

2. Az örökkévalóság, ahová törekszünk, közös. Nincs magyar, de holland vagy más népről elnevezett örökkévalóság sincs. *De a tan és a fegyelem*, melyeknek segítségével ezt az örökkévalóságot elérhetjük, *közös a magyar, a német vagy akármilyen nép számára*. És ez talán szégyenlendő internacionalizmus? Vagy talán még azt is megkívánnánk, hogy az Isten más tanok alapján, más erkölcsi fegyelemmel vezesse az egyes népeket az örökkévalóság felé csak azért, hogy a tan és fegyelem népekfelettsége ne sértse a mi érzékeny nacionalizmusunkat?! Ez lehetetlenség.

3. *A lélek*, akit az Isten boldogítani akar, *ha meztelenre vetkőztetik, akkor se nem magyar, se nem francia, de nem is hindu*, hisz az Istentől veszi eredetét, tehát már teremtetésével is fajokfeletti, szupernacionális. Mert véri származás determinálhatja a fajt, de a lelket nem látja el fajisággal, mert a lélek nem a szülők véréből, fajából veszi létét, hanem az Istentől.

De ki lenne oly dőre, hogy sértve érezhetné magát nacionalizmusában azért, mert lelkével ő is abba a szupernacionalizmusba tartozik, melyet az Egyház Istenhez akar vezetni. Hisz minden józan ítéletű nacionalista tudhatja, hogy a lelkek e szupernacionalizmusában nincs alárendelés, nincs ok nemzeti sértődöttségre, mert ott nincs érdekellentét, és ott más törvények szerint intézik a lelkek birodalmának a sorsát.

4. *Az a látható szervezet, mely a lelkeket fajra és náciora való tekintet nélkül az örökkévalóságba akarja vezetni és ezért kormányozza, tanítja, vezeti a lelkeket, az egész világ számára közös*. Közös, mert lelkeket akar a közös cél felé, közös eszközökkel vezetni. De ez a közösség nem sötét internacionalizmus, hanem minden

MARTON-L

népet és fajt egyformán értékelő szupernacionalizmus, amelyben egyformán jólérezheti magát minden nemzet.

Amint tehát láthatjuk, van bizonyos közösség — sőt ha így jobban tetszik — internacionalizmus az Egyházban és a kereszténységben, de azt is meg kell mondani, hogy ez az internacionalizmus több mint másfél évezreden át nem volt problémája a kereszténységnek. Nacionalista népek élték a kereszténységet évezredek óta a nélkül, hogy érezték volna, hogy a kereszténység világokat és népeket átfogó szupernacionalizmusa ártott volna fajiságuknak vagy nacionalista öntudatuknak. Csak a mi korunk talál ellentétet a vallás, a kereszténység és a nacionalizmus között. De mondjuk meg nyíltan: Ez az ellentét nem a kereszténység nemzetekre és fajokra ártalmas voltában rejlik, hanem abban, hogy ez a kereszténység terhes volna egyeseknek akkor is, ha a kereszténység a maga krisztusi életreformjaiban csak arra az egy nemzetre korlátozódnék, melynek ezek az Egyház internacionalizmusa ellen lázadó nacionalista apostolok is tagjai.

*

2. Ártalmas-e a nacionalizmusra a kereszténység szupernacionalizmusa?

Ezt a kérdést is nyíltan meg kell válaszolni, mert az elvakultak csak szójátéknak tartják az internacionalizmus helyett a kereszténység szupernacionalizmusát.

Ártalmas-e tehát a kereszténység szupernacionalizmusa a nacionalizmusra?

Feleletünk röviden csak ez:

Nem. Mégpedig azért nem, mert *a kereszténység kegyelme, mellyel a kereszténység szupernacionalizmusába besorozódom, nem rontja le bennem magyarságomat.* Magyar vérem egyetlen atomja sem lesz más faj vérévé. Magyar gondolkodási világom egyetlen árnyalatot sem veszít magyarságából. Magyar nacionalista ambícióim egyetlen részecskéjéről se kell lemondanom csak

azért, mert a kereszténység világokat átölelő lélekbirodalmának tagja lettem.

A kegyelem nem rontja le a természetet. A magyar természetet se. Ellenkezőleg: felemeli, megnesemesíti a nélkül, hogy áldozatul kellene hozni a nacionalizmust.

Melyik francia túrné el, hogy Jeanne d'Arc-ot ne franciának, hanem sötét internacionalistának tartsák? Pedig Jeanne d'Arc ugyancsak élte a krisztusi kereszténységet.

Vagy: Ki merné azon spanyoloknak a nacionalizmusát kétségbe vonni, akik most nemrégén ezrével haltak meg Krisztusért és a nacionalista Spanyolországért? Pedig ezek a nacionalista spanyol mártírok is beletartoztak a kereszténység szupernacionalizmusába.

Vagy: Ki merné magyartalannak és nemzetietlennek bélyegezni azt a Szent Istvánt, aki talán éppen azért szorgalmazta a magyarságnak a kereszténység szupernacionalizmusába való bekapcsolását, mert csak így látta biztosítva a magyarság nemzeti, nacionalista aspirációit?

Sőt: Éppen a magyarság története bizonyítja, hogy egy törökverő Hunyadi, — hogy az első nagy nacionalista: Mátyás, — hogy a „pro patria et libertate” harcoló Rákóczi, — hogy a magyarságért megőrülő Széchenyi, — hogy a magyarság apostolai: Pázmány és Prohászka — mindezek voltak olyan nacionalisták, mint a mai nacionalisták akármelyike, de ezek közül egy sem lázadózott a kereszténység internacionalizmusa ellen, mert nacionalizmusukat össze tudták egyeztetni a kereszténységgel, sőt egyenesen a kereszténységből táplálkozott a nacionalizmusuk is. Ezek nacionalisták és keresztények voltak, mert a nacionalista életük megvalósított kereszténység volt. Igaz, hogy ezt a jellegzetességet még a hivatalos történetírás is elhallgatta évtizedeken át, — és ma is elhallgatják azok előtt, akik kiábrándulnának egyesek Egyház ellen való lázításából, ha megtudnák,

hogy a magyar történelem egészen mást mond az elfogulatlanoknak, mint amit a nacionalizmussal üzérkedők az Egyhásról és annak nacionalizmus-ellenességéről hirdetnek.

•

3. Honnét tehát az ellentét?

Az ellentét csak mesterséges.

Krisztus és a nacionalizmus megfér egymással. *Maga Krisztus is, mint ember nacionalista volt.* Krisztus csak kétszer sírt életében, — és a kettő közül egyszer hazája pusztulásán sírt.

Krisztus nem akar olyan internacionalizmust, melyben elmerül és elszíntelenedik minden nacionalizmus.

Krisztus nem kiált vétót a józan nacionalizmus ellen. Ezért tehát nem kell Krisztussal szemben állástfoglalni, hisz Krisztus a keresztény magyartól sohase kívánta és sohase fogja kívánni, hogy kereszténységeért áldozza fel magyarságát, nemzeti öntudatát és magyar ambícióit.

Az ellentétet Krisztus és a nacionalizmus között tudatosan azok építik, akiknek az élete számára teher-tétel Krisztus, és akik, hogy megnyugtassák a Krisztusdobás miatt mardosó lelkiismeretüket, túlzott nacionalizmusban akarják kiélni önmagukat, úgy, hogy nem akarnak méltó helyet juttatni Krisztusnak a nemzetükben azért, hogy ne zavarja Krisztus helyett idegen isteneket imádó életüket. Ezek aztán, hogy mások előtt is igazolják magukat, a ma oly hatásos internacionalizmus vádját hangoztatják Krisztus és a kereszténység ellen, mert tudják, hogy a tömeg ma botránkozik ezen és nem keresi mélyebben és komolyabban, hogy van-e igazán ellentét Krisztus és a józan nacionalizmus között, és hogy a kereszténység szupernacionalizmusa valóban káros-e egy nép jogos ambíciói számára.

Mert minden józan gondolkodó láthatja, hogy Krisztus és a nacionalizmus megférhetne egymással. E kérdés

miatt nem kellene egyéneknek és népeknek szembe-
fordulnia Krisztussal. Nyíltan kimondva:

1. Krisztus csak az ellen a nacionalizmus ellen tiltakozik, mely szubordinációt akar Krisztus és a náció között.

2. Krisztus és a szupernacionális kereszténység csak azon modern herezis ellen tiltakozik, mely azt akarja, hogy tomboljon egy olyan nacionalizmus, mely bele-gázolva az emberi lélek jogaiba, aposztáziába akarja hajtani a népeket azzal, hogy kikiáltja: Aki hű marad az „internacionalista” Krisztushoz és kereszténységhez, az nem lehet nemzetének hű fia, hanem csak a nacionalizmus árulója.

3. Krisztus csak olyan nacionalizmus ellen tiltakozik, mely — féltékenyen Krisztusra — megnyirbálja Krisztus jogait — és tettekkkel is akadályozni akarja Őt és Egyházát a lélekmentés munkájában.

4. Vigasztaló tünet.

Az igazi magyar nacionalizmus századokon át nem látott ellenséget Krisztusban. Megfértek egymással. Sőt az igazi magyar nacionalizmus az igazi krisztusi kereszténységből táplálkozott.

Ezt sokan tudják már komoly magyarok is. És sokan tudják már azt is, hogy azok, akik a kereszténység állítólagos internacionalizmusa miatt dobják Krisztust, azok igazában véve se nem keresztények, se nem magyarok, hanem kereszténytelenségüket nacionalizmusba takaró hatalomravágók.

17. A „POLITIKAI KATOLICIZMUS” RÉMLÁTÓI

A politikai katolicizmus *jelszavát* is sokan használják arra, hogy ezzel kendőzzék Krisztus mérlegén kevésnek és értéktelennek talált életüket.

1. Érdekes tünetek.

1. A természetes az lenne, hogy a politikai katolicizmus rémlátói pontosan megmondanák: Mi a politikai katolicizmus? Mik a veszélyei? Miért kell fellázítani a rémlátások miatt a tudatlan tömegeket pusztá jelszavakkal? És miért kell mozgósítani az egész politikai hatalmat azért, hogy maga az állam nyomja el és semmisítse meg ezt a veszélyes ellenhatalmat?

És érdekes tünet: Ezekre a komoly kérdésekre senki sem akar, vagy nem mer komoly feleletet adni.

Azon nem csodálkozunk, hogy az *agyonpropagandázott, kritikátlan tömeg* nem kíván maga számára pontos, teljes fogalmi definíciót. Igaza van Prohászkanak: A tömeget nem lehet szillogizmusokkal letérdeltetni Isten előtt, de Isten ellen se definíciókkal, pontos fogalmi meghatározások miatt lázad. A tömegnek hatásos jelszó kell. És ha ez a jelszó érdekeinél fogja meg ezt a tömeget, — ha ez a jelszó a lelkileg már félrecsúszott tömeg hitbeli és erkölcsbeli kisiklásait simogatja, vagy legalább egy felelőtlenül adott amnesztiával elfelejteti azokat, — akkor ez a jelszó a tömeg előtt mindig hatásos lesz, — és ez a tömeg — megbabonázva — nem is fogja kérdezni, hogy van-e igazság a jelszóban.

Ezt tudjuk, — és meg is értjük.

De nem értjük azokat, akik ezt a tudatlan és oly könnyen befolyásolható tömeget a „politikai katolicizmus” jelszavával viszik harcba Krisztus és a kat. Egyház ellen.

Nem értjük, hogy ezen divatos jelszó megteremtői vagy inkább hasznosítói, miért nem mondják meg világosan, mit értenek a sokat hangoztatott „politikai katolicizmuson”. Miért nem körvonalazzák pontosan, és miért nem mondják meg világosan, hogy miben és miért veszélyes egy népre vagy államra ez a szerintük meglevő és titokban működő irányzat vagy mozgalom.

Mi azt hisszük, hogy nem nagyon tévedünk akkor, ha nyíltan megmondjuk:

a) Ma a *ködösítés* a jelszó és az irányzat. A „politikai katolicizmust” is elködösítik az emberek a tömeg előtt. Az elködösített fogalomért nem kell felelősséget vállalni, azt különféleképpen lehet magyarázni, ha a szükség úgy hozza. De arra is jó ez az elködösített jelszó, hogy a tömeg előtt a misztikum hatásával jelentkezik, — és így hatásosabb, fascinálóbb erejű.

És:

b) Ma valami végzetes *felelőtlenség* uralkodik azokban, akik ezt a gyerekesen ösztönös tömeget a saját céljaik elérésére akarják felhasználni. Ezek nem mondják meg világosan, hogy mit értenek „politikai katolicizmuson”, mert félnek, hogy ha kimondanák világosan azt, amit gondolnak, akadnának olyanok, akik a tudomány és a komoly kutatás kíméletlen reflektoraival világítanák meg a tételt, — és ezek a kíméletlenül tudományos reflektorok hideg, objektív, átjáró világosságukkal szétszórják azt a mesterséges ködöt, melyet azért vontak a jelszó köré, hogy a tömeg ne lásson a dolgok mélyére és így zokszó és kritizálás nélkül húzza azok diadalkocsiját, akik a jelszót a köztudatba dobták.

2. Egy másik érdekes jelenség a „politikai katolicizmus” körül az, hogy ez a *ma sokat hangoztatott jelszó nem is új jelszó*, de valahányszor felmerül ez a jelszó a történelemben, *mindíg az Egyház ellenségei, a zsidók, vagy a zsidó mentalitástól inficiált és életükkel már egyáltalán nem keresztény lázítók jelszava volt.*

a) *Nem új ez a jelszó*, mert a történelem folyamán más és más változatban ezt hangoztatta — hogy csak a legközelebbi multat vegyük — a szabadkőművesség, a szociáldemokrácia és a kommunizmus is. Ez a jelszó húzódott meg a „cezaropapizmus” — „a vallás magánügy” — „a nép az Isten” tételei mögött is. Ez a jelszó teremtette meg — a szekularizáció — a kulturharcok ismert mozgalmait.

És az eredmény?: Megingatták a tömegeket Egyházukhoz való hűségükben, — fölösleges, — az (állampolgárokra, és így az államra is káros) — feszültséget okoztak Róma és az államok között, — és örömet, ujjongó örömet szereztek annak a nagyhatalmú világzsidóságnak, mely úgyis csak azt akarta, hogy az államokat használhassa fel eszközül ősellensége, a kat. Egyház ellen.

b) És akármennyire furcsán hangzik is: a világzsidóság keze működött mindig közre a „politikai katolicizmus” jelszava alatt elindított forradalmasításban.

Ennek a világzsidóságnak ördögi fondorkodással mindig sikerült, hogy jellegzetesen zsidó, kereszténységellenes törekvései számára megnyerje nagy, sokszor kimondottan katolikus országok óriási tekintélyét. Így aztán elfödve a zsidó jelleget, az Egyház elleni gyűlöletüket nacionalista eszménnyé magasztosítva, állami segédlettel rohamozhatták meg a kereszténységet. (Ezt csinálták a zsidó szabadkőművesek abban a Franciaországban, mely pedig az Egyház legidősebb leánya volt. — Ezt csinálta a zsidósan marxista szociáldemokrácia mindenütt, ahol megvethette a lábát. És bárhol üti is fel ma is a fejét ez a jelszó, — ha megvakarják egy kicsit a mozgalmat — csakhamar kiderül az igazság: a „politikai katolicizmus” jelszava mögött most is a zsidóság, vagy zsidószellemű érvényesülni akarók tüzelnek az Egyház ellen.)

És itt szabadjon — szinte zárójelben — megemlí-

teni valamit: A hivatalos Magyarország — hála Istennek — még őrzi a szentistváni tradíciót az Egyház és az állam kérdésében. Sőt: azt lehet mondani, hogy Európában Magyarországon van legideálisabban megoldva ez a kérdés. És élvezi is a magyarság ennek az ideális megoldásnak a pozitív gyümölcseit: Az Egyház jó polgárokat, jó magyarokat nevel az Isten és a magyar haza részére, az ország pedig erkölcsileg és anyagilag támogatja az Egyházat ebben a *lélekmentő és népnevelő* munkájában. Nincs féltékenységség, nincs hatalmi villongás, mert régi, egy évezreden át kipróbált utakon halad ennek a kérdésnek gyakorlati megvalósítása.

Tehát, ha a hivatalos magyar államhatalom eljárását tekintjük, nincs aggodalomra ok, sőt boldogok lehetünk, hogy ma is Szent István szelleme járja át az Egyház és a magyar állam közötti viszonyt.

De:

A magyarság egy töredéke meg akarja zavarni ezt az évezredes jóviszonyt. Ez a töredék-magyarság a „politikai katolicizmus” jelszavát dobja be bomlasztó anyagként a magyarság tudatába. Hogy miért teszi? Tudatlanságból, vagy gonoszságból? Ki tudná azt megmondani?! A tény az, hogy ez a jelszó, — ha halkabb és kissé átdolgozott formában is — de politikai pártokat kapott Európában, mely azzal a jelszóval, hogy „az Egyházat vissza kell szorítani a maga helyére”, nálunk bűnösen megzavarja az Egyház és a magyar haza ideálisan jó viszonyát is.

Azt még meg tudnánk érteni, ha ez a töredék-magyarság csak politikai hírverés miatt írta volna zászlajára a „politikai katolicizmus” megsemmisítését. Még az is érthető volna, hogy saját találmányú forradalmasító eszköz hiányában másoktól levetett kellékeket használnak kulisszahasogató hangoskodásukhoz. De: egyet nem tudunk megérteni: Ez a politikai hanghoz jutott töredék-magyarság a legádázabb harcot harcolja (leg-

alább is a kulisszák előtt) a zsidóság, a zsidószelem minden térfoglalása és megnyilvánulása ellen. De amikor elvakult dühében harcol a zsidószelem ellen, nem veszi észre, hogy ő maga is politikai jelszavakat kölcsönöz a liberális, szabadkőműves világzsidóságtól. Pedig: a „politikai katolicizmus” kimondottan a radikális zsidóság jelszava volt egy századon át. Hát akkor miért bérelik ki ezt a jelszót a zsidóktól ezek a magyarkodó és kereszténységükkel tüntető magyarok? Vagy erre nem terjed ki zsidógyűlöletük? Vagy talán, hogy az Egyházon üthessenek egyet, és ronthassák az Egyház és a magyarság viszonyát, ilyenkor eltekintenek a jelszó zsidó eredetétől? Vagy talán még külön házizsidót is tartanak, hogy az új és forradalmasító jelszavakat szállítson az Egyház elleni harchoz?

Sajnáljuk, hogy ez a töredék-magyarság, mely anynyira magyarnak és kereszténynek vallja magát, — anynyira elidegenedett a szentistváni magyarságtól és a kereszténységtől, hogy a zsidóktól már elhasznált, békeségbontó, magyarságrontó jelszavak alatt indul rohamra az Egyház ellen.

2. Vádak:

Könnyen azt mondhatná valaki, hogy kár félreverní a harangot, hiszen még nem akkora a veszély, nem kell félni addig, míg csak jelszó, mégpedig nem is sokat mondó jelszó a „politikai katolicizmus” vádja.

Nem kongatunk vészharangokat. De egyet tudunk: Ha valamit agyonreklámozna, — ha rotációso, könyvek, politikai gyűlések, agitátor szemináriumok állna a jelszó propagálására, — ha az emberek hol itt, hol ott hallják egyre vakmerőbb fogalmazásban a vádat, akkor tudjuk, hogy megvalósul a latin közmondás: calumniare audacter semper aliquid haeret — ha szemtelen bátorsággal — és állandóan — hazudna valamit, ez a vak-

merően szemtelen vád belepréselődik az emberek tudatába annyira, hogy a végén már maguk is igaznak tartják azt, amiről kezdetben maguk is tudták, hogy csak szemtelen vádaskodás volt.

Ezér nem hagyhatjuk szó nélkül azokat a vádakat, melyeket hatásos propagandával már beloptak a magyar-ságba a „politikai katolicizmus” jelszava alatt.

Mérvék tehát ezek a vádak?

1. *A papság az egész világon politikai hatalomra tör.*

E tételük támogatására felhozzák az egyháztörténelmet és kéjjel válogatják ki azokat az időket, melyekben az Egyház világi hatalma tetőpontján valóban politikai hatalmat képviselt, — néha túlságosan emberien is.

Továbbmenve vádolják, hogy a papság azért törekszik a politikai pozíciók elfoglalására az egész világon, hogy ha majd elég erősnek érzi magát, maga vegye át a hatalmat és a „papi Wirtschaft”-ok számára biztosítsa az uralmat.

Ezért aztán nem csodálkozhatnak senki, hogy ezeknek a politikai hatalmat az Egyháztól féltőknek a szótárában csakúgy hemzsegnek a „tiarás diktátorok”, a „machtmensch-típusú papok”, a „hatalomra áhítozó feketelelkű csuhások” — és még ezeknél is markánsabb „Kraftausdruckok.”

Ezek vádak. A következők pedig tények:

a) Valóban volt az Egyháznak világi hatalma, de ez éppen abból származott, hogy azok a még keresztény korok még ilyen vonatkozásban is megbecsülték az Egyházat.

b) Ha voltak is hibák az Egyház evilági hatalma körül, emberek hibái voltak ezek, és nem az Egyházban továbbélő Krisztusé.

c) Ma már az Egyház teljesen áttért — sokak öröme — a Krisztustól mondott irányra: Az én országom nem e világról való. (Mert azt hisszük, hogy a Citta del Vaticano-t senki sem mondja politikai hatalmasságnak.)

d) Az Egyház ma csak a legmegokoltabb esetekben engedi meg a papjainak, hogy politikai szereplést vállaljanak.

Hol van tehát a hatalomféltesre jogot adó hatalomra törés?: A hatalomratörő lázítókban, akik így akarják távoltartani maguktól azokat, akik erkölcsi fölényük birtokában talán egy kicsit jobban és jogosabban a körmére nézhetnének a vádaskodva lázítók hatalmi tevékenységének, mint a velük egyhúron pendülő „országmentők”.

2. A „politikai katolicizmus” jelszava alatt vádaskodnak azok is, akik azt állítják, hogy az Egyház jogtalanul szól bele a mai (totális) államok ügyeibe.

Ez a vád látszólag csak jogi határsértést emleget. Az államtotalitástól megbűvölve minden jogot az államnak követel és mint mondja, „nem engedheti meg azt a luxust, hogy az Egyház állam legyen az államban”. Ezért az Egyház és az állam teljes szétválasztásával vissza-szorítja az Egyházat „az őt megillető helyre”, — és követeli, hogy az egész vonalon meg kell a papságot fosztani minden politizálási lehetőségtől.

Hangzatos és a mai füleknek tetszetős elmefuttatás. De lássunk tisztán.

a) Az állam — Isten kegyelméből való — tökéletes társaság. Joga és kötelessége az alattvalói ügyeivel törődni. Az Egyház ezt soha kétségbe nem vonta. Istentől valónak tart minden jogos politikai hatalmat. Nem köti magát államformához, mert minden államformában teljesíteni kell istenadta hivatását: a lelkek Istenhez vezetését.

b) Az Egyház szintén tökéletes társaság, de mivel kizárólag spirituális síkon mozog (mert anyagi síkon csak akkor érzi érdekeltnek magát, ha azok az anyagiak határosak valami módon a spirituáliákkal) — elsőbbségének tartja magát a pusztán evilági szempontokra figyelő államnál.

De: Nem avatkozik bele az állam ügyeibe.

Nem akadályozza az államot hatalmának gyakorlásában.

Hűségesen aláveti magát az állam Istentől is szentesített törvényeinek. Csupán azt kívánja, hogy isteni küldetésében ne akadályozzák. A léleknevelés és lélekmentés munkájához szükségesnek tartja az ifjúság nevelését (iskolaügy az állammal békében!) és az állam legkisebb sejtjének, a családnak biztosítását (a házasság szentség! — és nem csak polgári szerződés). De még ezt az Istentől adott jogát is *csak az állammal egyetértően* akarja gyakorolni. Az iskolát nem foglalja le magának, csak a léleknevelés biztosíttóságát kéri az összes fokozatokon, mert tudja, hogy csak a vallásban nevelődött polgár lesz igazán értékes honpolgár. És: A házasságnál sem tiltakozik az ellen, hogy regisztrálják polgárilag is a házasságkötés tényét, csupán azt kívánja, hogy a híveknek az Isten előtt kötött házasságát tekintsek szentségnek.

c) Arra pedig, hogy az Egyházat és „a papságot meg kell fosztani minden politizálási lehetőségtől”, csak ezt mondhatom:

Az Egyház már úgylát korlátozta eléggé a papság politizálási lehetőségét és politikai szereplését.

És még e mellett volna egy tiszteletteljes kérdés: Miért degradálják politikailag azt a papot, aki minden porcikájával hű marad hazájához, hiszen a reverenda nem változtatta meg a vérét és a hazájához való hűségét? Miért állítják egyesek, hogy egy „politikai csizmadának”, vagy egy szociáldemokrata érzelmű embernek több joga van a parlamentben hozzászólni az ország ügyeihez, mint Prohászkanak? Talán azért vonják meg tőlük ezen jogokat, mert ezeknek a kisebb Prohászkanak nincs oly széles látóköri, oly férfiasan komoly ítéletük és olyan széleskörű politikai iskolázottságuk, mint az ország többi „politikai téglahordó”-jának?

Elismerjük, hogy lehettek papok, akiknek a politi-

kai szereplése ártott az Egyház tekintélyének, de papok még nem tettek tönkre egy országot sem. (És ezzel szemben ne említsék magyar síkon Hock Jánost. Hock János hibázott. *Nem egyedül vitte a pusztulás szélére az országot, de egyedül vezekelt nyilvánosan a magyarság ellen elkövetett bűnei miatt.* De hol van a többi? Ők is vezekeltek?!)

Ne degradáljanak másod- vagy harmadrendű honpolgárrá egy embert csak azért, mert a pappászentelés krisztusibb és nemzetibb életre kényszeríti a felszenteltet. Ez az eljárás méltánytalanság és veszélyes, mert itt nincs megállás. Ma még nem akut a veszély, de ki tudja: holnap már nem a zsidók között fogják-e megbélyegezni Krisztus fölkentjeit, mint a hazára veszélyes ellenséget. Mert ha gyökeret ereszthet a vádaskodás, akkor újra valósággá lesz a forradalmak útja: először a zsidóság, s utána mindjárt Krisztus papjai kerülnek a forradalom szörnyetegje elé.

3. Vád ez is: *Az Egyház visszaél hatalmával és nagy befolyásával államellenessé neveli a népet a szószéken és az iskolákban.*

a) Már említettük, hogy az Egyház nem törődik az állam politikai berendezkedésével, kormányformájával. Soha egy tételével sem tanította híveinek, hogy valamelyik kormányformát kimondottan és privilegizálva krisztusinak kell elfogadni. Az Egyház minden kormányforma mellett ott akar lenni az államban, mert isteni küldetése, hogy az embereket Istenhez vezesse, akármilyen kormányformában élnek is azok.

Ha tehát az Egyház isteni küldetése szerint akar eljárni, akkor nem lázadhat és nem lázíthat senkit az állam ellen.

b) De a vádat bizonyítani is kellene. De ki tudja azt bizonyítani, — mondjuk csak magyar síkon is — hogy az Egyház államellenessé neveli a népet. Mert: Ki merne államellenes nevelésnek nevezni a bencések munká-

ját, akik azáltal, hogy Isten igájába hajtották a Koppányok kemény nyakát, a magyarság létét mentették meg? Vagy: Államellenes nevelés volt-e az, mikor ugyanezek a bencések kereszttel és ekével mentek neki a magyar ugarinak, és új lelket és új kultúrát teremtettek a műveletlen magyar ugar helyén? Ki merné államellenes cselekedetnek minősíteni azon reverendás magyarok tetteit, akik békében a magyar törvényhozásban és az ország jólétének emelésében áldozták fel tudásukat, munkájukat, háborúban pedig a civil magyarokkal versengve áldozták fel életüket a magyar hazáért? De beszéljünk csak nyíltan: Államellenes volt-e Pázmány magyarságot mentő nemzetnevelése? Államellenes lehetett-e a bencés Czuczor Gergely iskolai nevelése, ki a bachkorszakban is zsinóros magyar ruhában tanított a magyar iskolában, — és aki, hogy bebizonyítsa, hogy magyarsága nemcsak a zsinóros atilláig terjed, papi lélekkel ment a kufsteini börtönbe, hogy börtönében hősies papi lélekkel szenvedve vérével írja meg riasztó versét, mellyel még a börtönből is kitartásra nevelte a szorongatott magyarságot.

Sőt: Azoktól, akik az Egyház államellenes nevelésétől féltik az ifjúságot — és akik az Egyház hatalmi törekvéseitől féltik a magyarságot, szeretném megkérdezni: Prohászka hungarizmusa is államellenes cselekedet volt? Prohászka is államellenessé akarta nevelni a magyarságot?

Groteszk dolog az, — és a mai folyékony állapotban lévő lelkültre jellemző, hogy talán éppen azok, akik Prohászka hungarizmusát tűzik zászlajukra, és ettől a prohászka-i hungarizmus ajánlgatásától habzik a szájuk, ugyanezek a magyarok a mai Prohászka-utódoktól, a magyar papoktól féltik legjobban az új magyarságot.

De ne féltsék a magyar katolikus papságtól az új Magyarországot. Ez a magyar katolikus papság még a vádak ellenére is vállalja azt a munkát, hogy az új

Magyarország magyarjait is éppúgy az Isten és Haza iránti hűsége nevelje, mint ahogyan erre nevelte ezer év magyarságát.

3. *Sekrestye-katolicizmus?*

A „politikai katolicizmus” rémlátói sajtóban és gyűléseken is hirdetik: „*A papságnak a templomban a helye*” és ne vágyódják egy nép zajló életébe.

Tudjuk nagyon jól, hogy e rémlátók miért küldik a templomba a mai papságot. De azt is tudjuk, hogy még a templomban se lehet biztonságban a pap e rémlátóktól, mert oda is elküldik embereiket, és ha lehetne, minden gyóntatószékbe mikrofonokat helyeznének el, hogy rémlátásaiktól felizgatott lelküket és nemzetféltő aggodásukat megnyugtassák.

De nem is ezt akarják ezek a rémlátók. Azzal, hogy a papot a templomba akarják zárni, csak az a céljuk, hogy elidegenítsék a híveket a paptól, és hogy növeljék a bizalmatlanság szakadékát a pásztor és a hívek között.

Mert mi nyíltan megmondjuk: Volt már sekrestye-papság, — voltak már szalon-abbék. De az Isten mentse meg az Egyházat a sekrestye-katolicizmustól és a szalon abbék finomkodó exkluzivitásától. Mert:

Úgyis az a baj, hogy a hívek nem ismerik a papjukat. A hívek legtöbbször csak a gyóntatószékben, az esketési oltárnál, a halottaik eltemetésével kapcsolatos ügyeknél, és az egyházközségi adó befizetésénél találkozhatnak a sekrestye-papsággal. És mondjuk meg nyíltan: Ezek a találkozások nem a legkellemesebbek, és a legkevésbé alkalmasak arra, hogy a papot megszerettessék. Az ember természetében van az, hogy fél és bizalmatlan azzal szemben, amit közelebbről nem ismer. A politikai katolicizmus rémlátói azért akarják a templomba zárni a ma papját, hogy a hívek csak miseruhájában lássák a papot és így elidegenítsék tőle. Krisztus

azonban nemcsak a templomban mutatkozott hívei előtt. Ott volt a kánai menyegzőn is. Elment barátai családi otthonába is. Az emberek szerethették mint embert is, és nem félték tőle: a „Nagy Ismeretlentől.” Nem kell a sekrestye-papság és nem kellene a szalon-abbék. A papi decorum megőrzésével hadd lássák az emberek a papot „szellemi pizsamában” is: az élet emberi vonatkozásai között, mert ha mindig csak miseruhában látják, akkor majd magára hagyják a sekrestyéjében.

De jól értsük meg: Nem leközönségesített papságra gondolunk itt, hanem olyanra, aki jelenlétével megszenteli az élet hétköznapi vonatkozásait, — és mivel az élet hétköznapi dolgai között is Krisztus papja tud maradni, az emberek megérik, hogy Krisztus jár közöttük és nem a misztikum homályába burkolt dalai láma.

A politikai katolicizmus rémlátói ilyen misztikus dalai lámává akarják változtatni a ma papját, és azért küldik a templom tömjénillatú szentélyébe, mert tudják, hogy amint a Kelet dalai lámáitól is legfeljebb csak félnék, de nem szeretik őket, így lesz a Nyugat új dalai lámáival is, — és akkor már nem lesznek veszélyesek és nem gyötrik a hatalom féltőit rémlátásokkal.

Ha nem vagyunk rosszakaratúak, akkor látnunk kellett, hogy „a politikai katolicizmus” csak az Egyháztól idegenkedők lázálna és rémlátása.

De azt is érdemes megfigyelni, hogy csak azok lesznek ilyen rémlátókká, akik élete számára csak teher-tétel Krisztus és a törvényei, — akik Krisztus és Isten törvényei nélkül akarnak politikát csinálni egy nép számára, — akik ki akarják venni az Egyház kezéből generációk nevelését azért, hogy azokat olyanokká neveljék, akiknek a számonkérésétől nem kell félniök, — akik sekrestye-katolicizmussal akarják elsorvasztani a hívek vallásosságát, — akiknek az élete könnyűfajsúlyúnak találtatott Jézus mérlegén.

Azonban egyet tudjon meg minden rémlátó:

Az Egyház még nem tett tönkre egyetlen államot se. De arról tud a történelem, hogy az ilyen lelkiileg könnyűnek találtatott rémlátók a pusztulás szélére sodortak országokat, de a népek csak a mindig fiatal és mindig Istenért dolgozó Egyháznál és Krisztusnál találtak vigasztalást a nagy nemzeti zuhanások után.

A francia forradalom is a rémlátók politikáját követte az Egyházzal szemben. De mikor az Egyház ellen lázított tömegek kijózanodtak és észrevették, hogy az Egyház ellen szított gyűlölet csak eszköz volt a hatalom megszerzéséért, „az emberek szükségét érezték a hitnek, éheztek a vallás vigasztalásait, épp (azért) mert oly hosszú évekig nélkülözték (azokat). Megrohanták az Isten házát, mint az orvos lakását járvány idején. Forradalmaink áldozatai az oltárnál kerestek menedéket, mint a hajótöröttek, (kik) belekapaszkodnak a szirtbe, melyen menedéküket keresik . . . A franciák megtanultak sajnálattal tekinteni multjuk felé.” (Chateaubriand: *Genie du christianisme* című 1802-ben megjelent könyvének 1828-i előszavából.)

A magyarság még a rémlátó politikusok kedvéért sem akarja követni ezen az úton a franciákat. Szent Istvánnak szüksége volt az Egyházra, hogy az Egyház segítségével vethessen biztos alapot ezer évre a magyarságnak. Az új Magyarországnak is szüksége van az Egyházra, hogy megalapozhasson egy boldogabb Magyarországot. De se a magyarságnak, se a világnak nincs szüksége olyan emberekre, akik, hogy a maguk könnyűnek talált életét igazolva lássák, a „politikai katolicizmus” forradalmi jelszavával lelki összeomlásba akarják hajszolni a világot.

III.

BEFEJEZÉS

Embereket és problémákat tettünk *Krisztus mérlegére*.

Tettük azért, hogy tisztán lássunk: Érték-e Krisztus mérlegén a maga értékeinek tudatától megrészegült modern ember? — Érték-e egy nemzet számára az olyan egyedekből álló társadalom, mely egy olyan stílusú kereszténységet akar élni, melynek igen kevés köze van Krisztushoz és a krisztusi kereszténységhez? — Szerettük volna látni, hogy ez az örökké új, de ma akuttá vált problémák megoldására nekigyürköző modern ember meg meri-e hívni — legalább az új világ forradalmának előestéjén — munkatársul Krisztust, vagy pedig gátlásnak tekinti őt, és ezért fölényesen kizárja az új világ megteremtéséből. — Világosan akartuk látni, hogy azok az *űrügyek*, melyekkel a modern ember azt akarja önmagának és az új világ forradalmaért lelkesedőknek bebizonyítani, hogy a 2000 éves kereszténységgel nem lehet az új forradalmat diadalra vinni, — igazságok-e, vagy pedig valóban csak *űrügyek*, melyek mögött — még külsőleg kereszténységet játszva is — a Krisztussal szemben való merev állásfoglalás bújik meg. — Aggódva figyeltük, hogy a szájon hordott és okmányokkal unalomig igazolt kereszténység korában alakul-e egy olyan társadalmi osztály, mely átélt kereszténységével szilárd tartópillére lehet a vérnélküli forradalomból megszülető, életté váltott krisztusi kereszténységen alapuló, új, szociális népi Magyarországnak.

És mit mutat a mérleg?

Ezt:

1. *A ma embere — még Krisztus mérlege szerint is — értékesebb, mint a háború előtti generáció.*

Mert: A háború előtti generáció értékdiagnózisa ez:

Vallása: Egy olyan kereszténység, melyről nem lehetett tudni, hogy melyik felekezet kereszténysége, de

egyformán használhatta a katolikus, az evangélikus, a kálvinista vagy akár egy jóhiszemű unitárius is.

E korban a hitetlenség: divat. A vallási közömbösség: lelki életforma. Az Isten, a vallás, az Egyház, sőt minden szent dolog kigúnyolása: szellemesség a társaságban, — és kenyérkereseti téma az ujságíró számára. Az ateisztikus szabadkőművesség alattomos utakon vezeti a rohamokat Róma ellen. Az Isten csak a templomok bezárt rabja.

Az embert nem teszik mérlegre, hogy lemérjék lelki értékeit.

Erkölcs: Szabadosság.

Politikája: Önző egyéni érdekek szolgálata és a megszerzett hatalommal a konc biztosítása.

Tudománya: Istentől elszakadt fölényes önimádás.

Művészete: Vértől inspirált ösztönszolgálat.

Színháza, irodalma: Az „irodalmi nívóra” emelt szexuális kiélés dícsérete.

Gazdasági élete: Szabadverseny = szabad életelgázolás = szabadgazdagodás akkor is, ha milliók pusztulnak bele.

Szociális kérdése: Egyszerűen nincs, mert a liberalizmus szabadon engedte építeni a kínai falakat a társadalmi osztályok közé, mert tanítása szerint mindenkinek szabad kizsákmányolónak lenni, — és szabad — ha nem sikerül másképp — nyomorult páriának lenni.

Faji kérdése: Nem volt, mert ez kellemetlen lett volna e kor sok apostolának. És ezért bedobták a köztudatba a faji asszimiláció szükségességét.

Nacionalizmus: a leggyűlöltebb fogalom volt. Gyűlölték a katolikus Egyházat, mert nem hódolt be a szabadkőműves kozmopolitizmusnak, és ezért a nacionalizmus mentsvárának tartották. Világpolgárság volt a jelző. A nacionalizmus megvetett sovíniszta fanatizmus.

Értékmérője: a becsület, a humanitás és a büntető-

törvénykönyv paragrafusai. (Az egész korra természetesen érvényes a tétel: Tisztelet a kivételnek.)

Ettől a korlelkülettől nagyon különbözik a mai ember lelkülete és világnézete. De míg eddig eljutott, sok csalódáson kellett átmennie

2. a háború utáni generációnak.

A háború durva realitása felébresztette a lelki szomnambulistákat. És az ébredés kegyetlen volt: Csalódtak emberekben, csalódtak eszmékben. Tudomásul kellett venniök, hogy a világmegváltást ígérő tanok és politika a pusztulás szélére sodorta a népeket és országokat.

E nagy lelki letaglózás kábulatában még volt ereje a háború utáni közvetlen generációnak ahhoz, hogy új utakon keresse a boldogulást.

El is indult egészen új utakon: a kereszténység és a nacionalizmus útján, de a kereszténytelen és a világpolgár-mult tehertételeivel. Ezért aztán e tehertételek átkától nyögve még a legjobb akaratúak sem tudtak mást csinálni, mint „keresztény kurzust“, mert vallási életük csak a látszatok kereszténysége volt, nacionalizmusuk pedig nemzetiszínű cégérátmázolás volt, de a pult mögött néha-néha még a régi tulajdonos árult érdekből, pénzért nacionalizmust. (Tisztelet a kivételnek!)

Krisztust és törvényeit — még sok jóakarátú kezdeményezés ellenére sem — bírta el ez a kor, mert hiszen még a háború után is nagyon sokan nem voltak mások, mint az előző kor lelki jégkorszakának utolsó eszkimói.

Megbillent Krisztus értékmérlege, de a háború utáni kor embere csak *kezdet* érték lenni Krisztus mérlegén.

3. A mai generáció, — bár már elhagyta a „kurzus“-alapot, de mivel egy korszakváltás viharába került, még nem mutat határozott körvonalú értékképet.

Ez a generáció már benn van az új világ ritmusában, de *mintha átmeneti generáció lenne* a szomorú mult és az igazi értékek hősi jövője között.

Mi az átértékelések korát éljük.

Azt már tudja ez a kor, hogy Krisztus nélkül nem építheti fel a jövőt, de nem mer energikusan konszekvens, 100 %-os lenni. Ezért Krisztust sem kíméli meg az átértékelés: Kell Krisztus, kell kereszténység (mert még nem meri határozottan az ellenkezőjét mondani), de ez az átértékelt Krisztus ne igen zavarja az egyén és a közösség még mindig nagyon földszagú és élvezetsóvár életét.

Kell kereszténység is, de egy olyan kényelmes kereszténység, mely gátlásnélküli, és nem szól bele a közösségi alapon népi politikát csináló ma emberének gátlásoktól mentes egyéni életébe, de arra elsőrangúan jó, hogy faji hovatarozás tekintetében a bizonyított öskereszténység biztos fedezéket alkosson.

De mivel a ma embere tudja, hogy a tovább élő és törvényekkel életreformokat diktáló Krisztust az Egyház reprezentálja korokban és a népek között, a mi korunk, hogy szabaduljon ettől a számonkérő és számonkérésre emlékeztető fórumtól, átértékelve az Egyházat, egy olyan önmagateremtette kereszténységet akar, mely kidobta már magából a „hatalmi törekvéseihez makacsul ragaszkodó és az embereket kiskorúsági gyámságban tartó” Egyházat.

És ha még hozzávesszük, hogy e nagy átértékelési folyamatban új fogalmak születnek, vagy hogy a régi fogalmak új, dinamikus tartalmat kapnak, akkor nem csodálkozunk, hogy az *újonnan fogalmazott fajiság*, vagy az *új tartalmú nacionalizmus* is súrlódási felület lesz a ma emberének a lelkében.

Mert: A fajiságára büszke (sőt az ezt egyetlen értéknek tekintő) ma embere vakon szűkkeblű lesz nacionalizmusában, sőt a fajisági alapon összetartozó népiségét annyira idegesen félti minden idegen befolyástól, hogy Krisztusban és a kereszténységben is egy idegen hatalom elrabló befolyásától félti nemzetét.

Ez a szűkkeblűség érteti meg velünk a ma emberének egy nacionalista vallásra való törekvését és azt, hogy az ifjúságot — a fajiság és a nacionalizmus öntudatosításának a korában — ki kell vonni az Egyház és az „internacionális” kereszténység hatóköréből. Ez a csak a fajiságot értékelő nacionalizmus magyarázza meg azt az egyre gyakrabban felbukkanó dilemmát is: Krisztussal, vagy ellene?! Mert ez a nacionalizmusában magát kiélő modern ember csak azt az életet tartja értéknek, mely a faj, a nacionalizmus szolgálatában nem riad vissza semmi hősiességtől, munkától, áldozattól, sőt — ha kell — életáldozattól sem. És a nacionalizmusa megcsalásának tartja, ha életét egyelőre internacionálisnak beállított Krisztus és a faj szolgálata között kell megosztania.

Arra persze ma még nem gondol, hogy a fajiságot, a nacionalizmust és Krisztust nagyszerűen lehetne közös nevezőre hozni egy krisztusi kereszténységet megvalósító nacionalista életében. Ma még nem mer erre gondolni, mert érzi, hogy a fajiság szolgálatában kiteljesedő élet, — ha lerázza magáról az embert tilalomfákkal korlátozó Krisztust — könnyebb és kényelmesebb, mint az egyéni életjobbítást követelő és nemcsak a büntető paragrafusoktól féltő nacionalista és éppen ezért reálisan megvalósított keresztény élet.

És éppen ez a baja: *Ma még nem meri a fajiság szolgálatába állított életét összhangba hozni Krisztussal.* Ezért lát sokszor ellenséget Krisztusban. Ezért gondolja kerékkötőnek fajisága szolgálatában az Egyházat. Ezért félti tőle az új fiatalságot. Ezért lett maga is egy helyét nem találó generáció a nagy átértékelésben. Ezért vetődik fel benne egyre gyakrabban a kérdés: Krisztus vagy a fajom szolgálata?! Ezért él sokszor egy olyan lelkeségű életet, mely — nyíltan megmondva — csak színezésben tér el egy hazáját szerető, fajáért élő klasszikus római vagy görög hazafi életétől.

Ehhez a helyét nem találó ingadozáshoz hozzájárul még korunk *terrorizáló ereje* azokkal szemben, akik meg akarják osztani életüket Krisztus és a faj szolgálata között. Ezek az emberek fajárulónak mondják azokat, akik a krisztusi kereszténységre alapozzák a fajiség szolgálatába állított életüket. Mivel pedig az áruló bélyegétől mindenki fél, mert tudja, hogy ez a borzasztó bélyeg lehetetlenülését jelenti, azért aztán legfeljebb katakombakereszténységet él, hogy ne kelljen a faj Júdásának a bélyegét magán hordania.

És még jó, ha katakombakereszténységgel is, de legalább megtartja életét értéknek Krisztus mérlegén. De aki nyílt szemekkel figyeli az életet, az látja, hogy sokan még mindig inkább az evilág szolgálatát vállalják, mint Krisztusét. Mert az hasznothozóbb, kényelmesebb és egyéni (belső, nem látható) életreformot nem követel.

*

Korszakváltás korában élünk.

Az egyén élete már kezd érték lenni. De igazi érték csak akkor lesz a modern ember élete Krisztus mérlegén,

ha a Haza kibővül Isten országává,

ha a faj kitágul istenfiúsággá,

ha a Haza oltára mellett megférnek Isten oltárai,

ha azért leszünk nagyobb értékek a faj, a Haza számára, mert a megvalósított kereszténység igazi értékke emeli életünket Krisztus és a Haza szolgálatában.

TARTALOMJEGYZÉK

Előszó	3
I. A mérleg	7
a) A mérleg	9
b) Hamis mérlegek	13
c) Krisztus mércéje alatt	19
II. Az emberek felelnek	27
a) Akik nem is akarnak Isten mércéje alá állni	30
b) Akik bírálják a mérleget	34
c) Akik értéknek tartják magukat	45
1. A faji gőg megszállottjai	46
2. A mammonisták	57
3. „A becsületesek”	66
4. „Nem bírom a papokat!”	71
5. A fölényes közömbösök	79
6. Két malomkő között	85
7. Akiknek a Gyönyör és a Mámor a legfontosabb	93
8. Regionális reformerek	101
9. Intellektuális „pogányok”	107
10. A dinamizmus elragadottjai	114
11. Zarathustra késői tanítványai	120
12. A vallási „gátlások” igája alatt	126
13. A Terra bolygó szerelmesei	132
14. A „papi birtok” miatt botránkozók	140
15. Büntetlen magyarítás	148
16. Vallás és nacionalizmus	164
17. A „politikai katolicizmus” rémlátói	172
III. Befejezés	185

A rajzokat

MÁRTON LAJOS

festőművész készítette.

Nihil obstat. In S. Monte Pannoniae, die 14. Iunii 1941. Dr. Marcellinus Faludi O. S. B.
censor deputatus. 714/1941. Imprimi permittitur. In S. Monte Pannoniae, die 14. Iunii 1941.
Chrysostomus archiabbas. — Nihil obstat. P. Joannes Hemm S. J. censor dioecesanus. Nr.
2737/1941. Imprimatur. Strigonii, die 30. Aprilis 1941. Dr. Joannes Drahos vic. gen.

